traditionẽ hoim ꝺsistũt. A qb q̃tuor nos cautos reddit vt nõ circũferamini inq̃t oĩ vento doctrine: ⁊ neq̃cia hoim: in astutia/⁊ circũuentiõe errorꝭ ¶ Preter hec sunt alia signa. vicz recessus iusticie. Hec fuit cã destructionis romanorꝭ/ut deducit Aug⁹. libro de ciuitate dei. Destructio studiorꝫ quã comitat penuria sapiẽtũ. ⁊ hãc seq̃bat destructio grecorꝭ. Prelatio puerorꝭ ac ig̃rãtiũ ac prauorũ. Et hec erit destructio latinorũ. ¶ Plura alia sunt scripta in ꝓphetis de deiectione sacerdotalis honoris. Ex q̃bus ⁊ ꝑdictis sapiẽs põt cõcludere ruinaꝫ tempaliũ ecclesie de ꝓpinquo iminere. Et forsan iuxta illud Esaie. xxx. Subito ꝺuꝫ nõ sperat veniet cõtritio. Quia puerbiorꝭ i. scribit. Despexistis oẽ cõciliũ meũ ⁊ oẽs increpationes meas neglexistis. Ego autẽ in interitu vr̃o ridebo/cũ irruerit sup vos repẽtina calamitas q̃ũ veniet super vos tribulatio ⁊ angustia. Hec debem⁹ reputare hoc impossibile. qz nr̃is tẽpib⁹ vidim⁹ aliqua/que nup erãt incredibilia. Et timẽdũ est maiora eẽ in posteriorib⁹. Immo verisimile puto q̃ a multis annis nõ fuerũt tot maliuoli/tanti corde rebelles ⁊ animo accẽsi/cõtra eccĩam sicut his diebus. Videt enĩ q̃ dñs cõuertit cor eorꝭ vt odirẽt populũ eius. ⁊ dolos facerẽt in ꝓuos eius. scilicz in sacerdotes ꝑs. ciij. Quos in longũ conpescere neq̃q̃ valebim⁹. nisi signis ꝓtutuꝫ manifestis ad beniuolẽtiã eos inclinauerimus. Hec multũ ꝑdurabit vnio/nisi cessẽt ꝑmissa signa. que etiã fuerũt cã scismatis. ⁊ seq̃tur notabilis ⁊ magna morꝭ reformatio. ¶ Ad ꝶ enĩ Re. pa. ⁊ dñi. de⁹ oipotẽs/miro quodã mõ cũctis ꝓus inestimabili/vos diuersos q̃n ⁊ aduersos/tãta multitudine in vnũ cõgregauit. Ad vos tot⁹ mũdus tanq̃ ad signũ ducens naufragãtes ad portum/respicit. Hoc ipa eccĩa inenarrabilib⁹ lachrymis et gemitib⁹/a q̃libet vestrũ q̃rẽdo req̃rit Job xxix. Quis mihi tribuat vt sim sicut fui in diebus adolescẽtie mee. q̃ũ oipotẽs erat me cũ? Tunc enĩ oipotẽs erat secũ. qz i priscis pr̃ibus nullũ apparuit ꝺtradictiõis signũ ¶ Prestolat etiam dies adolescẽtie sue. vt morib⁹ ⁊ doctrinis sanctorꝭ patrũ decorata possit/vt ait b̃tus Augu. in sermone sup cãtica/exẽplo virginis credẽdo verbũ diuinũ cõcipere/⁊ predicãdo parere. rebelles quoq̃ ⁊ contradicẽtes/vigore sue adolescẽtie i ruinã detrudere. Hoc significauit virga aaron. quãdo domin⁹ precepit Moysi Numeri. xvij. Defẽr inq̃t virgam aaron in tabernaculũ. vt seruetur in signũ rebellium filiorũ israel. Virga aaron florida/⁊ fructifera q̃q̃ uis nõ sarculo culta nec humefacta. virginẽ concipientẽ ⁊ parientẽ q̃q̃ uis virũ non cognoscentẽ signat. que posita erat in signũ rebelliũ. i. contradicentiũ/⁊ ruinam Et hoc ꝓpheta nũciauit domui dauid. vbi thema. Nunq̃d pax vobis est molestos eẽ hoibus. i. cõtradicẽtes. qz molesti estis et deo meo: ꝓpter hoc dabit dominus ipse vobis signum. ¶ Finit.

Sequitur declaratio compendiosa defectuum virorũ ecclesiasticorum.

A

Porte ꝺz mihi/ eccĩa fũdata ẽ sup firmã petrã/ flauerẽt vẽti iundauerẽt flumia. ñ est passa ruinã. quõ tu dicis reformatione indiget. Aut dic in quibus. Sed si in nullis eius ꝑtibus ethero genij id est in eius statib⁹/vel in nullis ꝑtibus materialib⁹/siue fluentib⁹ id est singularib⁹ suppositis hodie correctione ⁊ emendatione ecclesia indiget/queso vbi sũt tũc precedentium patruꝫ/sancte ⁊ rõnabiles ꝺstitutiões/innũere/in eorũ cõsilij⁹/vl̃ epl̃is papalib⁹ tradite? quarꝭ obseruantia nũc oblita nedũ expediuit olim/sed ⁊ magnõ fidelib⁹ saluberrima eẽt ⁊ optuna. Et vt de pluribus taceaꝫ ⁊ grãdiorib⁹.

¶ .i. ¶ Prio vbi ẽ q̃ eps bon⁹/ꝫ pbat⁹ ope ⁊ doctrĩa/eligat/ñ puer/ñ hõ carnal'/spũaliũ ignarius ¶ .ij. ¶ Vbi est. q̃ clerici in duab⁹ ciuitatib⁹/⁊ ecclesij⁹/ꝑbendas vel ꝑlationes nõ hẽant. ¶ .iij. Vbi q̃ ꝑ sepultura/ꝺfessione/ordinatione/ꝑmotione/ nullo ꝑtextu vbicunq̃ aliq̃d exigat aut detur ¶ .iiij. Qꝛ null⁹ ꝑncipũ laicorꝭ/ capellanũ hẽat nisi ab episcopo datum in casu ab episcopo deponendum vel corrigendum.

¶ .v. ¶ Qꝛ nullus episcopus aut sacerdos muneribus ꝑcibus ac fauoribus personarum acceptionibus ꝑmoneatur.

¶ .vi. ¶ Vbi est/q̃ episcopi extra diocesiꝫ non morentur. ¶ .vij. ¶ Qꝛ non plures q̃q̃ sufficiant ordiuentur ¶ .viij. ¶ Qꝛ episcopi ⁊ sacerdotes/spectaculis ⁊ ludis non interſint/nec delectentur. ¶ .ix. ¶ Qꝛ sacerdotes nihil fenoris. aut rustici ministe-

Declaratio defectuũ

rij exerceãt. nec mercatores vẽatores autne
gociatores fiant. ¶ .x. ¶ Qꝫ negocia cãsaꝫ fe
stiuis diebus ⁊ in ecclesijs non tractentur.
¶ .xi. ¶ Ubi est hodie ne rectores ecclesia
rũ in suis strẽnui sint reby/⁊ in ecclesiastic⁄
remissi. aut plus ꝓpria q̃ ecciastica iura ꝓ⁄
curent. ¶ xij ¶ Qꝫ non liceat dominis/⁊ p̃
latis/obseruationibus supsticiosis gentili
um attendere. nec diuinos cõsulere aut stel
larũ cursus respicere in agendis.
¶ xiij ¶ Ubi sunt sinodi puinciales ꝗm
patrũ ꝯstõnes semel vel bis in anno cele⁄
brãde. ¶ .xiiij. ¶ Ubi q̃ nõ liceat quẽcũ
q̃ clericũ vel ep̃m die dñico absentẽ esse. ſz
missaꝫ solẽnijs interesse ieiunũ. ¶ .xv.
Qꝫ clerici ad matutinũ seu vesptinũ officia
nõ venientes deponant. nisi ep̃o vel deca⁄
no satisfaciant. ¶ .xvi. ¶ Qꝫ nõ liceat cleri
cis ante tertiã horam prandere. ¶ .xvij.
¶ Qꝫ nullus sacerdotũ a q̃nq̃gesima vsq̃
ad pasca carnes comedat. ¶ .xviij. ¶ Qꝫ
sacerdotes aduentum christi ieiunẽt.
¶ .xix. ¶ Qꝫ clerici a subiectione non ces⁄
sent. ¶ .xx. ¶ Ubi est hodie ne quicq̃ ꝓ
gradib⁄/pro dignitatibus/ꝓ diuinis sacra
mentis accipiatur. ¶ .xxi. ¶ Ne p̃lati
mouasterijs/vel ecclesijs/consanguineos
suos vel eis fauentes preficiant. ¶ .xxij.
Qꝫ nõ ordinẽt qui psalmoꝫ canticorũ seu
hymnoꝫ ignari sũt. ¶ .xxiij. ¶ Qꝫ scriptu⁄
ris diuinis studeãt ep̃i ⁊ sacerdotes/maxie
monachi ⁊ religiosi sciẽtijs litigiosꝭ ⁊ pra⁄
cticis omissis. ¶ .xxiiij. ¶ Ubi/q̃ oppsso⁄
res pauperꝫ/potentes ⁊ tirannos/episcopi
arguant ⁊ corripiant. ¶ .xxv. ¶ Ubi/q̃ p
annos singulos ep̃i parochias suas circũ⁄
eant cũ effectu. ¶ .xxvi. ¶ Ut ad mensam
ep̃i scripture diuine legantur. ¶ .xxvij.
¶ Qꝫ ep̃s angarias/⁊ impositiões vel hu⁄
iusmodi grauamina subiectis nõ imponat
¶ .xxviij. ¶ Qꝫ clericus scurrilis ⁊ verbis
turpibus plenus ab officio retrahatur.
¶ .xxix. ¶ Ubi est nunc clericorum singu
laris decor continentie/in gestu. in vestitu
victu/⁊ risu/ ¶ .xxx. ¶ Ubi/ne clerici co⁄
mã barbã ve nutriãt. aut calciamẽta ⁊ vesti
mẽta aliter q̃ religionẽ deceret habeant
¶ .xxxi. ¶ Ubi/q̃ stipẽdia clericoꝫ iuxta
merita distribuant p̃sonaꝫ. ¶ xxxij. ¶ Qꝫ
clici nuptialia vitẽt ꝯuiuia ¶ xxxiij ¶ Qꝫ
clerici tabnas nõ igrediant. nec iu eis dñẽt
crapula ⁊ ebrietas. ¶ .xxxiiij. ¶ Ubi ẽ il⁄
lud cartaginẽſ ꝯsilij q̃rti/vt ep̃s vilem sup
pellectilẽ ⁊ mensam ac victũ paupem bẽat/
⁊ dignitatis sue auctem fide ⁊ vite meritis
q̃rat. ¶ .xxxv. ¶ Qꝫ ep̃s ꝓ rebus trãsitorijs
nõ leuit litiget. ¶ .xxxvi. ¶ Qꝫ ep̃s de loco
ignobili ad nobilẽ ꝓ ambitionẽ aut auari⁄
ciã nõ trãseat ¶ .xxxvij. ¶ Qꝫ studendũ est
clericis vt dissidẽtes frẽs magis ad pacem
q̃ ad iudiciũ cohortẽt. ¶ .xxxviij ¶ Qꝫ cle
rici ꝓ plateas ⁊ fora discurrere nõ dñt
xxxix. ¶ Qꝫ clericus quẽlibet verbo erudi
at ⁊ ne paupes grauent/vt ꝓaul⁄/artificio
victũ q̃rat. ¶ .xl. ¶ Qꝫ cleric⁄ artificio vel
agricultura sibi victũ absq̃ sui officij detri
mento p̃parat. ¶ .xli ¶ Ubi est/q̃ clerici
in aliena ciuitate sine cã legitima nõ morẽ
tur extra p̃bẽdas vl eccias suas. ¶ .xlij.
¶ Qꝫ ab his q̃ sacris diuis infuiũt singu⁄
laris castitas custodiat. ¶ .xliij. ¶ Qꝫ cleri
ci act⁄ secularium vel ꝓcuratiões nõ suscipi⁄
ant. ¶ .xliij. ¶ Qꝫ laici clericos actores vl
rectores sibi ñ ꝯstituãt. // xlv. Ubi ẽ hodie
illõ calce doñ. ꝯcilij. mõachi tm̃mõ intẽti
sint ieiunijs ⁊ orõni/in locis vbi renũciaue
rint seculo/nec ecciasticis/vel secularibꝰne
gocijs ꝓpria mõasteria deserẽdo insistant.
Et maxie q̃d op⁄ est monachos euocari/cũ
infiniti seculares hodie studeãt in faculta⁄
tibus litiũ iuris ſcz ⁊ legũ. ¶ .xlvi. // Ubi
est/q̃ nõ liceat ep̃o a sua eccia pl⁄ trib⁄ heb⁄
domadis abeẽ. ¶ .xlvij. ¶ Ubi/q̃ clerici
alleatores venatores ⁊c. cõionẽ p̃uent.
¶ xlviij ¶ Qꝫ officia ecciastica pecunia B
nõ obtineant. Ut nihil ꝓ ordinatione vel
pallio vel pastillo det aut accipiat ca. v. e⁄
pistole tertie Gregorij pape. ¶ Nunquid
vult mõ vbũ illud eẽ veꝫ. ſcz bti Hierony.
(q̃ d q̃ clericoꝫ audierit ambeci⁄ aures tine
ant) Ceteres inq̃t scrutãs scripturas inue
nire nõ possum scidisse ecciam ⁊ de domo
dei ꝓpl⁄os seduxisse/p̃ter eos q̃ sacerdotes a
do positi fuerãt ⁊ ꝓphe. Et Crisost. sup illõ
Matt. xxi. Et ĩtrauit ieſus templũ/sicut
dixit de tẽplo oẽ bonũ egredit tta in de tẽ⁄
plo oẽ malũ ꝓcedit Si eni sacerdotiũ inte
grũ fuerit/tota eccia floret. Si ãt coruptuz
fuerit/oim fides ⁊ vtus marcida ẽ/sicut cuz
videris arborẽ pallẽtib⁄ folij⁄/intelligis q̃
vitiũ hz in radice. sic cũ videris pp⁄m indi
sciplinatũ/sine dubio cognosce q̃ sacerdo⁄
tiũ ei⁄ nõ ẽ sanũ. Ubi ẽ/forte ꝓt B/deuotõ
⁊ obedia inferioꝫ. defẽsio militũ/paꝫ ꝓnci
pũ xp̃ianoꝫ ⁊ ad finẽ vt int se ꝯcordes ipu⁄
gnẽt scismaticos ⁊ infideles. recupando re

giones qs iã xpianis abstulerũt ⁊ puertẽt
¶ Iz nunq̃d hodie oẽs sacerdotes dñi et
plati in antedictꝭ ⁊ p⁹ dicendis culpabiles
sunt malis? Absit. Reliqt enĩ dũs sibi in is
rael. vij. milia viroꝝ/qꝝ genua nõ sũt cur
uata añ baal. iij. Regũ. xix. ca. xc ¶ xlix
Iterũ ad q̃d expedit aut q̃d vtilitatꝭ eccie
ꝓfert tã magnifica pncipũ gloria/⁊ tã sup
flua platoꝝ ⁊ cardinaliũ põpa/vt q̃si se ho
mies ẽ nescire saciãt. Et q̃ vticꝫ abomina
tio/q vn⁹ tenet ducẽta/alter tricẽta bñficia
ecciastica. Nõne inde cult⁹ dinus diminui
tur/eccie depaupank/valẽtib⁹ viris ⁊ docto
rib⁹ puank/fidelib⁹ mala exẽpla dank.
¶ Quid sibi voluit/q cardinales solũ de
vna natione/vel q̃si de vna patria fiebant.
int q̃s de singulis/vel notabilib⁹ linguis/
aliq̃ ẽ debereẽt. nunq̃d apõ xpm ẽ dña /gre
ci/⁊ latini ⁊ almani/hispani/⁊ bũgari ⁊c.
¶ .li ¶ Quid ẽ/q hodie vn⁹/vtinã medio
crit doct⁹/tenet q̃tuor q̃ncꝫ vel sex vel octo
bñficia. qꝝ vno nõ est dign⁹. q̃b⁹ octo su
stẽtari possent/doctrinis/orõnib⁹/⁊ dinis
laudib⁹ insistẽtes. Attendite an poti⁹ ho
die eq̃/canes/aues/⁊ supflua ecciasticoꝝ fa
milia primoniũ eccie comedere debeãt/ qꝫ
paupes xpi? vel qꝫ ad dini cult⁹ ãpliationẽ
⁊ p infideliũ ꝓuersione/aut in hmõi pieta
tis opib⁹/modis ꝓgruis expẽdendũ sit.
lij ¶ Quot hodie loca dini cult⁹/vt mõa
steria/⁊ venerabiliũ martyꝝ eccie/rome/et
alibi/ob pdicta ⁊ ex platoꝝ incuria deserte
sunt ⁊ destructe. ¶ .liij ¶ Iudicate ẽtsi iu
stũ qñcꝫ sit/vel exatiões ab epis clerico ipo
ni vt collectorib⁹ soluak. ¶ .liiij ¶ Quid ẽ
ẽt q hodie oẽs mediũ xpianitatis/pingui
bus abũdãs bñficijs tanqꝫ centrũ q̃etꝭ am
biũt. derelictis ptib⁹ eccie in circũitu/ vbi ĩ
pij ambulãt/inuisitatis? ⁊ a doctorib⁹ imit
tẽdis ⁊ pmouendis/vacuis ⁊ iculti s. Ubi
fides est debilis. virt⁹ impfecta. scismatici
abundant. infideles impugnant. vticꝫ o
pus esset in lege christi exptiorib⁹ prelatꝭ
⁊ doctorib⁹ magistris/atqꝫ pbiori ⁊ abũ
dantiori militari potestate. ¶ .lv. ¶ Quid
est q gladius ecclesie scilicet excõicatio in
sui contemptũ mõ tã leuiter extrahit. ⁊ pro
modica re. vt p debitis vel hmõi tã crudeli
ter in pauperes extendit. ¶ .lvi. ¶ Quid
est q vna causa sup modica re durat tã mul
tis annis/q̃re litiũ plitiras/paupeꝝ spolia
trix/conuenienti modo non rescinditur
¶ lvij ¶ Quare conuersis iudeis de eorũ
bonis/misericordit ñ dak vite necẽtas poti⁹
qꝫ egestate ꝓpulsi apostatẽt/⁊ xpianos im
pietatis arguãt ¶ lviij ¶ Etiam q̃re non or
dinak/iudeos int xpianos morari nõ debe
re. nisi vel xpianis seruiendo. vel agros colẽ
do. vel in mechanicis laborando adq̃rant
victũ suũ/⁊ nõ vsurãdo/eis in pcũ/⁊ chri
stianis in spoliũ. ¶ lix. ¶ Quid etiam sibi
vult/q q̃rundã eccĩasticaꝝ cathedraliũ ca
nõici calceis rostrati/vestib⁹ accurtati/ ab
iecto habitu clericali/⁊ assũpto militari/in
armis ⁊ bastiludijs se exercẽt. Epicꝫ cap
pa/suppellicio/libroqꝫ depositis/arma su
mũt in campis armati pugnãt/vt pncipes
seculares ¶ lx ¶ Quid est q nonnulli p
lati/iurisdictionẽ spũalem ⁊ tempalem qui
busdam potẽtibus tirannis ⁊ auaris/p ce
tera sũma locãt/i grauamẽ ecclesie/subuer
sionẽ iusticie. ⁊ oppssionem pauperꝝ ¶ lxi
¶ Quid est q hodie epi abbates mõachi/
sunt pl⁹ officiales fisci/qꝫ xpi. totis nisibus
militãtes mũdo. in curijs pncipũ ⁊ seculari
um iudicioꝝ seu plamentoꝝ ¶ lxij ¶ Ec
ce q̃d sibi vult etiã/q modo poti⁹ oẽs epi p
lati ⁊ parochiales sacerdotes/per papã cõ
stituunk/qꝫ eligantur psone notez aptiores
de pria. vt nõ pferank ecclesijs hoies extra
nei in moribⁿ/⁊ linguis/⁊ cõsuetudinibus
lxiij ¶ Quid est/q hodie potentũ ⁊ nobi
liũ pueri ecciasticis dignitatib⁹ pferunk/et
clerici famosi in vita ⁊ doctrina eis subjci
untur. lxiiij ¶ Quid ẽ q nũc spũaliuz pe
nit⁹ ignaris. qui a puero mũdane ⁊ litigio
se scientie/vt legũ/q̃tum studiũ sacerdoti
bus est pbibitũ/vacauerunt. regimẽ eccle
sie potius cõmittitur. Nunquid eccia per
mundũ gubnanda est/⁊ non potius contra
morem mũdi/eo q scriptũ est nolite con
formari huic seculo/⁊ cetera multa. ¶ lxv.
¶ Rursus oculos aperite/⁊ inquirite si q
hodie claustra monialium facta sunt q̃si p
stibula meretricum. Si ve cõsecrata cano
nicorum monasteria/fiant quasi fora ⁊ di
uersoria. Si que cathedrales ecclesie facte
sunt sicut speluncꝫ raptoꝝ/⁊ latronum.
lxvi ¶ Scrutemini si alicubi sacerdotes
in consuetudinem duxerunt sub pretextu
ancillaꝝ bre ꝓcubinas. ¶ lxvij ¶ Iudi
cate si tãta imaginũ ⁊ picturaꝝ ĩ eccl'ijs va
rietas expediat. et an plures simplices nõ
nunqꝫ ad idolatriaz puertant. ¶ lxviij.
¶ Uidete si tanta religionum numerosi
tas ⁊ varietas conueniat. .lxix.

Declaratio defectuũ eccle.

¶ Examinate si religiões militares faciũt debitũ. habeãt in honore sacerdotium. seruẽt mores fidẽ. regulas et canones patruz ¶ lxx ¶ Discutite si expediat ꝗrũdaz tã larga exẽptio/ ⁊ ꝓuileagiatõ/ atqꝫ ab ordiariorũ coertõe sit cõmoda subductio ¶ lxxi Si ꝓueniat vrbanũ ꝗntũ/ brigidã de sueccia/ ducẽ britanie carolũ/ nõ obstãte nimia sctõꝝ multitudie canonisari. ¶ lxxij ¶ Si deceat ꝗrundã nouoꝝ sctõꝝ festa solẽnius pagi/ cũꝫ ꝑcipuoꝝ apl'oꝝ ¶ lxxiij ¶ Si iustum sit ꝓres sctõrũ solẽnes eccias deseri ⁊ destrui/ redditibꝫ a collectoribꝫ vl'cardinalib⁹ lenatz/ ⁊ qñqꝫ post ad eoꝝ memoriã vl' quasi gloriam/ capellulas nouas edificari ¶ lxxiiij ¶ Rursũ pẽsate si equũ est fatuos pesse/ ⁊ sapiẽtes sub eẽ iuuẽes dñari. senes famlari. ignaros ardua discutere. sciẽtes loqui nõ audiri. equoꝝ famlos in ꝓmotõibꝫ preponi/ eloquioꝝ dei discip'los postponi ¶ lxxv ¶ Perquirite si q̃ scripture apocrife/ aut hymni/ aut orõnes/ successu tpis studio vl' ignorãtia in detrimẽtum fidei introducte sint Et corrigite opinionum discordias. vtpote de cõceptiõe virginis gl'ose et ꝓsimiliũ ¶ Sedate iniquas leges. cõsuetudines prauas emẽdate Nõne in saxonia reperiunt iniuste leges a theologis impugnate. Et que xpiano⁹ cõsuetudo dãnabilior esse põtea/ qua iaz clerici ⁊ laici/ plati et ꝓncipes vbicꝫ insaniũt sanctissimaz natal' noctẽ celebrãtes ludo taxillo⁹/ non ꝓtẽplatõe celestiũ misterio⁹ Nõne in liuoia ꝓsuetudo inoleuit/ vt nulli rusticoꝝ sacramẽtuz eucharistie det? Nõne ibidez repit q̃ vir duas vxores viuas habeat ⁊ mlier plures maritos ¶ Quid plura? Ab ep̃is ad ꝓcliũ generale veientibꝫ/ de q̃libz puicia/ de oibꝫ in ꝗrite abusiuis ꝓsuetudibꝫ/ ⁊ pnitõsis ritibꝫ q̃cũqꝫ occasiõe in eclesiis/ ⁊ hõm statibꝫ regionũ diuersaꝝ introductz/ vt sup deuiatõibus ꝑmissis ⁊ ꝓsimilibꝫ/ oẽs eccie stat⁹/ vel in generali cõcilio reformetz. aut ĩ cõciliis puitialibꝫ reformari mãdetz/ vt de auctoritate vra repet eclia/ et purget dom⁹ dei ab ĩmũditiis vitiis ⁊ erroribꝫ vniuers? Hoc ãt vt diligẽter fieret/ scti ꝓres pres ordiauerũt. ⁊ ordinatões eoꝝ/ posteriores sp in ꝓsiliis ꝓfirmauerũt. vt sctz bis in ãno/ i q̃libz puintia celebrãda eẽt synod⁹. Uñ in caõib⁹ terraconeñ concilij. c. viij. ita dicit. Propter eclesiasticas causas ⁊ alt'cationũ solutõnes/ placuit per singulas puincias bis in anno concilia fieri/ conuocante metropolitano omẽs ep̃os puinciales/ ita vt ad cõciliũ pcedãt oẽs pb̃ri vel diacones/ vel hi q̃ lesos se existimãt/ vt in ꝓcilio cãe examinare ad iustũ iudiciũ pducant. Hec ibi. Secũdumqꝫ capl'm carthagineñ. cõcilij tertij dicit similit. Placuit vt ꝓt cãs ecciasticas q̃ ad puincie plebẽ sepe inuẽte sunt/ singul' annis ꝓciliũ puinciale ꝓuocet. Rursus capitulũ septimũ toletani ꝓcilij sexti/ cũꝫ/ inq̃t/ poza neq̃qꝫ siluet de tãto facinore cõsilia/ rõ dictabat/ vt ea q̃ freq̃nti p̃uaricatione iterant/ frequẽti snia ꝓdemnent. cũꝫ/ vt scribit in eodẽ ꝓcilio/ sepe pullulãtia prauitatis. germina sanctoꝝ sepissime patruz iusta nouerimus seueritate dãnata/ tamen qz crebris ꝓspiciunt denuo vigere radicibꝫ iusticie acriozis vigore/ radicit⁹ ea amputari sancim⁹. Cetexꝝ capitulũ tertiũ q̃rti ꝓcilij toletani ita loq̃tur. Nulla pene/ discipline mores ab eccia xp̃i magis expellit/ cũꝫ negligentia sacerdotũ/ q̃ contẽptis canonibꝫ ad corrigẽdos ecciasticos mores/ sinodos facere negligũt. Ob h̃ a nobis diffinitũ est vt qz iuxta antiquoꝝ patrũ decreta/ bis in anno/ difficultas tpis fieri cõciliũ nõ sinit saltem semel a vobis celebretur. Ita tamen vt si fidei causa est/ aut q̃libet alia eccie cõmunis generalis totius hispanie et gallie sinodus conuocetur. Si vero nec de eccie communi vtilitate tractabitur. speciale erit concilium/ prout vniuscuiusqꝫ prouincie metropolitanus elegerit peragendum/ hec ibi. ¶ Ex quibus omnibus arguitur a simili/ q̃ etiam propter defectũ conciliorum generaliũ toti⁹ eccie que sola audet intrepide corrigere omnes/ ea mala que vniuersalem tangunt ecclesiam manentia diu incorrecta crescunt/ ⁊ inuẽta sunt de malo in peꝝ donec tandem iniqua sub fictione consuetudinis/ reputentur licita ¶ Dis itaqꝫ peractis vt in illo sit nostrũ explicuisse/ a quo nobis fuit inchoasse. inuisibilis omnium creatoris/ ꝓncipis pacis/ imploro opẽ suffragiis. vt meis/ vboꝝ energia/ tenuibꝫ boꝝ tamẽtz/ vi tribuat effect⁹ poptatã fragilitatẽ cũꝫ hũanã/ vitatz illustret fulgoribꝫ/ vt itẽtõi pietatis se non opponat pertinacem/ ne diuine seueritatis vltio postmodum corripiat contradictores ⁊ non/ vt recto rationis libramine amplectentes viam consilij pacis misericordia pfluens/ paꝝ ꝓpetua/ ⁊ gl'ia suscipiat sempiterna.

Clemēs vrbano litez q: mouerat/ergo.
Explicit errantem codex vasurus in orbez
Consilij placcat nominetur epistola pacis
Si facit anterior torpor vel deuius error
Ut taceant lingue/mundū transite libelle
Scisme necat tale pote conciliū generale
Clama/nō metue montes trāsire peraltos
Per siluas/z aqs/valles/laceras q; miricas
Non defers merces/sed veri portitor es tu
Et si displiceas veri q: nūcius/ex q.
Assem vix valet eē tuū:q̄d si laceraris:

¶ Finit epistola pacis

De eodez scisinate

alius tractatus eiusdem.

In inquisitiōe veritati tāgentis primū scisma/z statum eius/oportet ñ eē monoculū. sic q tñ vno culo ad rem ipam attēdam⁹.qō fit/dum illa tantummō que p parte nostra faciunt aspicim⁹.z aduersas rōnes videre negligimus. Et q: multi/vt suppono/offerent oculis videre volentiū/rōnes/que faciunt p sua opinione/in materia que nunc ventilatur.scilicet de subtrctione obedientie a domino nostro in toto vel in parte.de creui q̄dam similiter in aspectu adducere/in oppositū facientia. ¶ Primo notek que z q̄lis psona et / cuius fama et status nūc tractatur/z q̄bus priuilegijs/q̄ dignitate/z superioritate/dotat⁹ est. Idcirco summe cauendū est ne q̄d temere aut incōsiderate aut pcipitanter fiat. ¶ Secūdo notek q obtulit semp z publice in pmo ꝯsistorio/q vicz hēbat pmtitudinē animi ad mortem p ouib⁹ sustinendā/antecz nō fiet vnio ecclesie. ¶ Tertio notek/q cessio sua si nunc fieret nō esset ꝯueniens/sed pessima/nisi p us ab aduersa pte alia sentirem⁹. Et ita nō debet accusari de piurio si nō cesserit vel cedat/psentialiter. Si dicatur q nec hoc petitur/sed q reddat se voluntarium z promptum ad cessionem ¶ Primo videak si iuramentum hoc importat qō vocaliter nūc istud offerat ¶ Secundo aduertatur si illa oblatio de pmptitudine ad mortem/sat̄z hoc importat q etiam patus est cedere antecz non fieret pax. ¶ Tertio videatur si possit habere colorem sufficientem/ad excusationem suam.q vocaliter p nunc non offert cessionē antecz sciak voluntas eorum de aduersa pte.quia estimat forsan z non sine apparentia/q aduersarij magis fortificarentur vel indurarentur. Et dicerent int̄ pantes istā oblationez in malū/q diffidit de iure suo/z hoc non sine colore. ¶ Quarto principaliter noterur/q p bullam in rñsione tertia/offert simpliciter z absolute/q vult tenere iuramentum in forma ¶ Quō igitur poterit argui de piurio? Si dicatur q intelligit aliter iuramentū/cz̄ cardinales z alij/nō obstat.q: nondū vidim⁹ uecveni mus ad h̄/q cessio debeat compleri quouscz̄ viderimus de rñsionibus aliorum alteri⁹ obediētie. Et si tūc papa velit subterfugere/z glosare/z ita pacem p hoc impedire/locum habebit interp̄tatio/z sue interp̄tationis si mala sit/impugnatio. ¶ Quinto notek q p nuncium apostolicū/ qui nouissime venit/fecit multa offerri domino regi z alijs/sup declaratione voluntatis sue. z difficile esset iudicare eū nisi talia scirenk/ que tñ nou est necesse reuelare vniuersitati vel omnibus/p̄sertim vbi negocia non tractank ita secrete/quin faciliter sciri possint. ¶ Sexto notetur q in quarta questione inter illa que ponuntur/supponitur q papa fuerit ptestatus de nō recedendo a vijs suis.quod multi omnino falsum estimant imo potius offert omnem viā rōnabilem. ¶ Septimo notetur q via cessionis est inefficax z insufficiens si alij de alia obedientia nolint illam recipere. Et ideo mirum videretur q ad talem viam que ex ypothesi possibili/esset inefficax/ aliquis obligaretur. ¶ Si dicatur q saltem papa/tenetur scōm p̄parationem animi acceptare istam viam. Non video qualiter istud possit negari/quia etiam tenetur acceptare isto modo mortem. Sed q non habeat istam pmptitudinem non potest sciri.cum sit in mēte. Nec videtur q teneatur explicare voce vel signis exterioribus pro nunc/ propter aliqua tacta circa tertium notatum. q: nec etiam hoc iurauit. Et forte expediens est silere vscz ad tempus renunciationis / ꝓpter ambitiones illorum.qui tenderent ad papatum/diuersis vijs/cautelis z modis · et possent impedire factum totum. ¶ Octauo notetur q possibilis est alia via/conueniens z bona.z que ab aduersarijs forte acceptabitur/z in hoc casu qui clarus est papa sufficienter se absoluet apud deuz z homines.si illā viam acceptet p quā fiet pax.

Nã supposito qõ cessio de se eẽt via melior tũ pt fieri insufficiẽs p accidẽs. Item non semp meli⁹ bonũ cadit sub obligatiõe. q̃n sufficiat min⁹ bonũ acceptare. Duob⁹ enim ꝓpositis bõis maiori ⁊ minori stat q̃ ad nl̃ lũ obliger. Stat ẽt q̃ ad min⁹ obliger / ⁊ ñ ad maius. ⁊ stat q̃ ad vtrũq; obliger / sub distinctione. Et in casu illo est qõ apud doctores/an tenear acceptare mai⁹ bonũ. ⁊ ñ est dubia illa qõ si mai⁹ bonũ sit mihi difficilius/ꝫ si ceteris pib⁹ ⁊ stãte eã facilitate. In casu isto si dimittã mai⁹ bonũ/dicũt aliq̃ q̃ pecco ꝓpt ꝓẽptũ/apud alios oppositũ ẽ multũ pbabile. Vñ ꝓpt expiendã libtatẽ meã/vel aliqõ tale/possũ/vt videt/ licite mai⁹ bonũ deserere minori acceptato. Et applicet in casu nr̃o/ ⁊ ꝓstat q̃ papa dicere poterit de ista via/ ⁊ alia minus bõa/q̃ cetera nõ sũt paria. ¶ Nono notet q̃ papa nõ põt teneri ad cessionẽ/secluso iuramẽto/nisi iste tres ꝓditiones ponant. Primo q̃ p cessionẽ hẽatur vnio. Scõo q̃ alit nõ posset hũanit⁹ hri. Tertio q̃ malũ illud ꝓter qõ sit cessio faciẽda. sit mortifer aiab⁹ ⁊ q̃ p cessionẽ nõ augeat. Hũc bñ attẽdamus si reb⁹ adhuc stãtib⁹ vt stãt/ pẽtim apud adversarios nr̃os/q̃ ꝓ opiones ig̃ram⁹. possz dici apparẽter aliquã triũ ꝓditionũ deesse/ nũc in cessione. ¶ Decimo notet q̃ ẽt de pte nr̃a: rex hispanie. ⁊ rex arrogonũ. ⁊ pẽtiz ei⁹ ppl's/nõ sũt adhuc determinati ad istam viã cessionis/imo dicũt multi vidisse mlt's lr̃as/q̃b⁹ oppositũ clare ppẽdit. Et istis sic pdurãtib⁹ ꝓstat q̃ cessio ñ eẽt via totalit suficiẽs. imo multi formidãt/ne iã sit formatus vn⁹ rãcor ⁊ qõdã seminariũ discordie inter illos hispanos ⁊ arrogoñ. ex vna pte/ꝯ gallicos/ ⁊ interẽtant q̃ in odiũ eoꝝ volũt papã deponere/ qr de patria. ¶ Undecimo notet q̃liter p determiationẽ istaꝝ qõnnm si nẽ fierẽt/ posset poni scisma ĩ fide int vniuersitatẽ pieñ/ ⁊ papã nr̃m ⁊ sibi adherentes ex vna pte. Iundẽ ⁊ alias vniuersitates alteri⁹ obedie/q̃ sũt emule ei⁹/ ⁊ in q̃b⁹ sunt clerici ⁊ vigit vniuersitas. ¶ Duodecimo notet modus q̃ tenet ꝯ scedulis/ ⁊ mõ vocũ seu opinionũ/vel delibationũ/qr in illis q̃ fiũt p modũ vniuersitatis/facultas theologie ad quã spectat ꝑncipalissime illud negociũ. nõ bz nisi q̃rtã vocẽ. ⁊ facultas medicine tantã. ¶ Tertiodecimo notet/quõ pt req̃ri salua ꝓscia/q̃ a papa q̃ nõ ẽ iudicatus scismatic⁹/aut heretic⁹/posset remoueri obediẽtia/circa ea q̃ ad eũ sp spectare ꝓfessa sunt. Et aduertere debẽt talia agẽtes / suppenis expssis/ ⁊ de pctõ ad deũ notat. q. iij noue. cũ ibi allegat. Si dicat q̃ papa oñdit se scismaticũ. h nõ est clar per pcedẽtia Item non est talis iudicatus ab habentibus ptãtem/ ⁊ nõ est in ptãte libera cuiuslibet sic iudicare de papa. ⁊ ab ei⁹ obedia remouere. aut cõtemnere snias suas vel iurisdictionẽ diminuere. Et videat si tales sint suspecti de scismate ꝓtra papã. Itẽ notent ꝑncipes q̃d tales facerẽt cõtra eos si ipune auderẽt ⁊c. Et quã fidelitatẽ seruarẽt. quia sic dicere possent q̃ eẽnt tiranni. ¶ Quartodecimo notet si expediret simplicit eccie q̃ plati darẽt bñficia. ⁊ si meli⁹ distribuerẽtur attẽto statu eoꝝ ⁊ familiariuz ⁊c. Et an studiosi in vniuersitatib⁹ hẽent bñficia. Et an mali plati fierent peiores. qr magis honorarent. ⁊ eis adularetur in peccatis. ¶ Quintodecimo notet q̃ si expediat ꝑncipes iucitare/ad remouendũ vel diminuendũ iurisdictionẽ/vel reddit⁹ eccie/siue rõne siue alterius/auctoritate/ ⁊ si bona meli⁹ distribuerẽtur/ ⁊ si licite h facerẽt. Et si totus clerus finaliter infra breue tps pderetur/ et affligeretur/maioribus primo destructis ⁊ afflictis. ¶ Decimosexto notetur circa iuramentum pape. Si factum ante papatũ liget cũ postq̃ est assumptus. Item si posset secum dispensare. Item si iudicet q̃ vergat in detrimẽtũ saluts ⁊ tot⁹ eccie obsuatio iuramti. Itẽ si iterptatõ spectet ad eũ. Itẽ si magꝭ ps clicoꝝ spẽalit doctoꝝ vtriusq̃z iuris diuini ⁊ humani/sit secum/q̃ obsuatio illa iuramenti esset in detrimentũ salutis ⁊c. An excusetur. Item vt iam dictuz est offert q̃ vult obsuare. Et q̃ laboretur interim apud alios. Item si habuerit causaz male suspicandi in materia ista/ ⁊ cautere/spondendi/attenta variatione circa eum/ ⁊ Clementem/ ⁊ moribus quorundam cardinaliũ. Et qõ sibi negabat modus practicandi viam cessionis. ¶ Decimoseptimo notet qõ in prima respõsione sua / in qua aliqui dicunt eũ reprobasse simpliciter modum cessionis: non potest hoc exprẽsse haberi/quia illud quod ponit de scandalo ꝛp nicie ⁊c. refertur ad modum exequendi illã viam si esset in eptus. Et ideo illum petebat modum exequendi. ⁊ circa hoc mirantur aliq̃/quomõ h sibi potuit rõnabilr rõnegari/cũ maxie h tãgat eũ/ ⁊ sit caput ⁊c.

¶ Decimooctauo noteť/ꝛ aduertat vniuersitas/quō aliq̄ ō suppositi si ꝓbāt simplicit ꝛ de plano vias q̄s ipa reputauit vtiles/bonas ꝛ ꝓueniētes/ꝛ p quaꝝ quālibet posset hr̄i paꝝ ꝛ rōnes ad h̄ dedit ꝛ se obtulit in lr̄is patētib̄/quālibet illaꝝ/ꝓtra quālibet sustinere. Et videat si circumstantie sic sūt īmutate/vel ex psona/vel tpe/ q̄ oēs vie alie p̄ter cessionē sint facte inepte/ꝛ insufficiētes/imo q̄ illaꝝ coloratores/ aut opinatores digni sint punitione/vel infamatiōe/ꝛ p̄ftim qꝛ in impugtiōe dictarū viaꝝ aliaꝝ/fiūt rōnes ab aliq̄b̄/quē p oī tpe militāt ꝓtra eos. si q̄d vtutis hēant. ꝛ si sit in honorē vniuersitatis ipa viderit. ¶ Decimonono noteť spēalit pbatio ꝓcilij generalis. qō tn̄ necessario fiendū q̄dam bn̄ apparenter psuadebāt/ꝓpt electionē noui pape Et hec est radix īsnia breui. Quia magna ps catholicoꝝ est neutra/sic q̄ credit q̄ neuter sit papa. aut in dubio suspēsam se tenet Isti vo ꝓnter bn̄t credere/aut dubitare/ō cardinalib̄ vtriusq̄ ptis. q̄ nō possint esse sil̄r eligere papā nouū. qꝛ si neuter sit papa maxia ps eoruz/nec bz nec hr̄e pōt ptātem creandi nouū papā/nec alij q̄cunq̄s a cardinalib̄ nisi p ꝓcilū generale. Supposito q̄ oēs catholici pticulariter ꝓsentirent ī aliq̄s certos/p eligēdo nouo papa. si nō fieret collegialiter nihil eēt. Alioq̄n vrbanus intrusus habuisset maximā appentiā. Si dicat q̄ cardinales soli antiq̄ creabūt nouū Primo dubiū est apud multos an pdiderūt ptātē eligēdi. Itē si alij cardinales oēs sunt veri cardinales. si antiq̄ nō hēbūt nisi ptiales voces. Alij enī hn̄t ptātez in electione pape. sic ipi. Jō non eēt fm istā rōnem plena pacificatio oīm/sine ꝓcilio generali ¶ Vicesimo noteť. Si papa incipiat pse/qui alios/qꝛ videt int cetera q̄ illi q̄ sunt p se ab eis psequunť/ꝛ quedā talia. ꝛ vtať excōicationib̄/vtꝝ ille erūt timēde vel non. Si remoueat bn̄ficia/vtꝝ repienť alij qui capiāt. Si illi excōicenť ꝛ non curēt. vtrū psumendū sit simile q̄ alij non curabunt/ꝛ q̄ debent cōuiuere ꝛ cōicare cū eis sic ante. Et quod erit remediū ī celebrare volēte ꝛ in articulo mortis/an erit aliq̄s sic neglīgens ꝓpria salutē aut temerarius. q̄ nō formidet sniam illi⁹ quē tenet aut tenere debz papā. saltē q̄ nō est iudicatus nō eē talis. Et qō erit etiam in vita remedium/vel releuamen.

Sequitur item alius tractatus de eodem. 20

Presupposito q̄ papa possit fieri scismatic⁹ ꝛ hētic⁹. Eo ēt q̄ de his criminib̄ posset accusari si de his eēt vehemēter īfamatus/ꝛ suspectus. Quoꝝ vtrūq̄s q̄dam negare voluerunt. ¶ Queritur vtꝝ rebꝫ stantib̄ vt nūc turbate sunt in eccia/sit expediēs accusare iudicialiter dn̄z Benedictū nouissime in papā electū super hmōi criminib̄ herek ꝛ scismatis. Primo q̄ sic/qꝛ nō debēt fideles se exponere discrimini. Amans enī piculū peribit in illo inq̄t sapiēs. Sed obedire homini scismatico vel heretico vt vo pape eēt discrimē peccati mortalis/vt videť. Et nō obedire eidē si sit ver⁹ papa/ꝛ nō scismatic⁹/est sil̄r discrimē/iō ī casu dubio sic ē mō apō ml̄tos/dz ī q̄ri ꝛ sciri vitas. Et videť fūdari posse ista rō ī regl̄a mgr̄ali theologie. q̄ dubitans de aliq̄ actu an sit pctm̄ mortale/ꝛ faciēs illuz actū dz eē cert⁹ q̄ peccat mortal̄r. Cui⁹ rō assignať illa q̄ dicta ē. qꝛ expōit se discrimini. Qꝛ āt nē sit dubiū apō ml̄tos an bn̄dict⁹ sit scismatic⁹/ꝛ heretic⁹/vl̄ n̄. pz ad oculū de multz q̄ sibi obediūt/ꝛ alij n̄/ēt de sua obediētia ēt de coō reḡ/imo ꝛ ī eadē vniuersitate vl̄ collegio. Tollēdū ē igiť illud dubiū a cordib̄ hoiz/ne obediēdo exponāt se discrimī rōe dubitatōis añdicte. Noteť. xix. dis. Anastasi⁹/q̄ cōicauit fotino ꝛ arcbatio. ¶ Scōo sic n̄ min⁹ ncēe ē vel expediēs scire an sbtractō sit ꝓtinuāda/q̄z fuit expediens coḡsceť an eēt faciēda/sz expediēs fuit scōz vt nē suppōiť. igiť ꝛ pmū. Añs p pma pte fūdatū viōť ī sufficiēti sil̄itudie. Addito ēt q̄ p⁹ sbtractōz ml̄ta facta sūt ꝛ aliq̄ oblata p bn̄dictū/ꝓpt q̄ ml̄ti varie sētiūt de sbtractōe ꝓtinuāda vl̄ n̄ ꝓtinuāda. Dicētib̄ aliis qꝛ bn̄dict⁹ satz offert. ꝛ cessāt cāe subtraciōis. Aliis in oppositū asserētib̄/q̄ nec cessant/imo nec cessare possunt vt vnq̄s possit ī patu ius habere/ propterea necessaria est vt videtur iuridica discussio. ¶ Tertio sic Caritas obligat ꝛ mandat curare de proximis ꝛ eorum salute/ꝛ reductioue ad cognitionem veritatis. Si ergo sumus certi sufficiēter q̄ Benedicto nullo modo est obediendum sub pena scismatis quia scismaticus est/nos ex hoc debemus procurare q̄ alia regna vel singularia supposita

cidē nullatenꝰ obediāt/ꝛ ꝶ fieri nō ꝑt absq; discussiōe iuridica vt videt. Nā si nō vocārēt alij, ipi de facili ꝓtēnerēt/ q̄cq̄d agere/ mus. Si aūt adhuc dubitamꝰ/ redit argumentū ꝑmū qd exponimꝰ nos discrimini/ ꝓtinuando subtractionē ab illo. Cui autez sit obediendū dubitamꝰ. ¶ Quarto sic aut cā ꝑcisa fuit ncēario via cessionis/ sic multi tenēt/ dicētes q; sic fuit, pnūciatū ꝑ cancellariū frācie ex deliberatione ꝓcilij ꝓlatoꝝ / nec alit ꝓlati iudicauerūt/ aut fuerūt cum ꝶ alie cāe. Si ꝑmū/ ꝓstat vt ōz q; offert ipe bēdictꝰ/ ꝛ dñs A. obtulit eandē viā cessionis ꝛ largiꝰ q̄ꝫ petebat. Si scōm dicat q; fuerūt alie cāe/ q̄rit an cessent. ꝛ si sic, idē qd ꝑus. Si nō cessant ipe/ ḡ Bēdictꝰ ꝓtinuat peccatū suū in grāde scādalū totiꝰ eccie/ ꝛ ita dz ꝓfesti fieri, pcessus ꝓtra eū/ ad eiꝰ destitutōz totalē realit ꝛ de facto/ q̄tinꝰ possit eccie melius de pastore, puideri. Silit tales cāe qz ñ notificate sūt apd oēs nec certe/ ille dñt manifestari/ ne exigrantia faciant sibi restōez aliq̄/ ꝑ quoꝝ auxiliū ipe posset multiplicit grauare ecciam/ ꝛ pcipue suos cardinales/ ꝛ alios sibi inobediētes/ q̄s odit ꝛ pseqnit/ vt multi estimant/ odio capitali/ sicut ex minis eiꝰ ꝛ pcessib vt fama fert ꝓtra eos īchoatis/ iudicat. imo ꝑ ꝶ posset destituere oēs cardinales veteres ꝛ nouos creare. Et alta re fautores suos/ ꝛ alios iusticie zelatores crudeliter īpugnare. Dis aūt incōuenientib q̄s nō videat expediēs eē remediū apponere. Hoc aūt fieri nō pōt vt videt absq; iuridica īuestigatione causaꝝ oīm/ ꝛ motiuoꝝ tā iurꝭ q̄ꝫ facti/ sup rōnabilitate subtractionis ꝛ eiusdē ꝓtinuatiōis. ¶ Addūt aliq̄ q; oia q̄ ꝑmisit ecclīs i carcere sup cessione/ refutabit dū erit lib/ ꝛ allegabit timorez cadentē in ꝓstantē viz. Alij dicūt q; ꝶ non īpedit. alioq̄n obligaꝰ eēt nūc ad īpossibile. qz nihil pōt agere nisi in carcere dū sp in illo est. Nō est tñ alibi ꝓfuandus. nec in regno nec extra/ vt alioꝝ ē assertio. ¶ Ad oppositū arguit sic. Discussio iuridica dz corā iudice cōpetenti fieri/ ꝛ audita ꝑte/ ꝫ nulla ꝑsona/ vel ēt cōitas/ nisi eccia/ aut conciliū generale rep̄sentans ecciam/ debet eē iudex cōpetens pape/ īmo nec ipm pōt iudicare vt q̄dam iuriste dicere volūt/ sed ꝑ nūc oppositū supponit. Concludit ergo q; ista accusatio/ discussio/ ꝛ declaratō/ fieri debebit corā concilio generali totiꝰ eccie/ saltē istiꝰ obediētie. Tūc vltra arguit/ si nō est expediens celebrare hmōi conciliū pro hac causa ꝑncipaliter/ nō est expediēs discussionē fieri/ sed nō est expediēs celebrare hmōi cōciliū generale pro hac causa/ igit ꝛc. Supposita maiore/ pbat minor multipliciter. Primo ex ꝑte conuocantis. Secūdo ex ꝑte ꝓuocatoꝝ. Tertio ex ꝑte medij in tractādo. Quarto ex ꝑte finis in obediendo

Primo sic ex ꝑte cōuocantis. Nulla cōgregatio habet vim cōcilij generalis/ nisi fiat i forma iuris/ vel saltē non erit visimile vel neccesse/ q; oēs obediāt snie talis ꝓgregātionis. q̄ non erit in forma iuris conuocata/ et ita erit totū qd ibi aget dubiū/ fluctuans ꝛ inualidū. Conciliū aūt generale nō ꝑt ꝓuocari in forma iuris/ nisi auēte sūmi pontificis. di. xvij. cū ibi allegatis. Et ꝑtim si sit aliq̄s talis/ vel talis reputatus/ in ecclesia/ ꝛ si non ꝑtinacit refutauerit celebrare ꝓcilium/ dū sup ꝶ rōnabiliter fuerit requisitus. Istas duas exceptiones reputarēt aliqui iuristaꝝ etiā supfluas. quia tenēt regulam in suis terminis generaliter esse verā/ tamē ita dicimus in ꝓposito. Supponimꝰ insuper q; Benedictꝰ nondū depositus ē de papatu/ qz nec fuit iuridice accusatꝰ/ nec auditus/ ꝛ ꝑ ꝓseqns non ꝓuictus. Nam ꝛ si hereticus ꝛ scismaticus sit iure deponēdus/ ꝛ apud deum sic mereat/ non est tñ depositus de facto ante snīam. nota. v. q. iiij. Moue. ꝛ glose sup hoc verbo. Exempla sunt multa in similib materijs/ de ēpis/ aut inferioribus ꝑncipib/ aut prelatis. Quod si q̄s dixerit non esse expectandā snīam a iudice latamdū ferat a iure dum notoriū factū est Istud dicere est confūdere oēm ordinationem policie/ ꝛ cōtra oēm eccie regulā. Naz q̄libet ad libitū dicere poterit de non notorio q; est notoriū. ꝛ sic q̄libet erit iudex i cā sua. Sicut ad ꝓpositū pñs possemꝰ applicare. Nā multa dicūt a multis esse notoria crimina ꝓtra benedictū/ q̄ alij vel negant/ vel approbant. ¶ Deinde dicētes q; papa hereticus minor est quocūqz catholico ꝛ iurisdictioni eccie subest. intelligūt q; ab alijs pōt vt inferior iudicari. sed ante iudicium debet semp reputari maior. Nō enī insequimur errorem quorundam dicentium iniustū non posse iuste dominari. Iura ad hec non allego. quia totus textus libri conciliorum ab Isidoro/ plenus est q; conciliuz nullum robur habet nec potest conuocari nisi auctoritate pape/ ꝛ q; etiā ante omnia

spoliatus debet restitui. In plogo vocat istas duas regulas duas claues ⁊ duos gladios sufficiẽtes ⁊c. Et est casus in termis de simaco papa. qui ꝓ accusat⁹ eẽt de heresi/ꝓuocauit cõciliũ ⁊ añ oia restitutus est. Postmodũ se purgauit. Repiẽt etiã q̃ cler⁹ romanus. ſ. cardinales puniti sunt eo q̃ a papa discesserãt. ¶ His suppositis arguamus vltra/quõ dñs Benedict⁹ ꝓuocabit cõciliũ stãs in carcere ⁊ spoliat⁹ vt ꝓ. Qualiter ẽt illi q̃ nõ restituũt obediaz iã subtracta sibi parebũt? Qualiter etiã ipemet in cã sua audiet vt iuris est. si nõ relaxetur siue deliberati saltẽ in ꝓcilio. Qualiter ꝑterea poterit mlt̃os a ꝓcilio abijcere vel peterere moueri tãq̃ inimicos sibi/ spẽalit̃ ꝓprios frẽs dños cardinales. Et an cãm hẽat sup
R ꝗ rõabilẽ videre q̃d ꝑsumẽdũ. ¶ Secũdo sic arguit̃ et pte ꝓuocãdoꝝ. Q̃ si verꝝ sit puer ꝓiũ. Vbi multitudo ibi ꝓfusio. ꝑcipue ꝗ habet vitatẽ qñ nõ est vnio sub aliq̃ capite neq̃ sub eadẽ regula siue lege. Ex ꝓuocãdi de diuerſ regnis. imo de eodẽ regno ñ cõuenient in iudicio ⁊ opinione sup eodez capite/ꝑ realẽ ⁊ oimodã obediam/vt verisimiliter supponit̃. Et ꝗ est q̃ ñ ꝓueniũt sb eadẽ regula siue lege/q̃ est de subtractionis rõnabilitate/dicẽtib⁹ alijs subtractionem bñ factã ⁊ continuandã fore/alijs non sic. ſz ⁊ male facta fuit. Et si bñ facta. tñ rebꝰ ꝯmutat̃ nũc ẽ mutãda. ⁊ ita murmur erit inter eos. ⁊ q̃s cõpescet illõ. Deniq̃ nonduꝛ scim⁹ an alij ꝓncipes volẽt ꝓuenire nobiscũ/ ꝑptim ad ꝗ tractãdũ si ꝑsciuerint. Necesse tamẽ est vt presciãt/nec ꝑsumendũ est q̃n ante omia ꝗ scir̃ flagitent/dũ ꝓponetur eis istud ꝓciliũ. Q̃ si ab eis veritas celetur ⁊ mendacijs seduci q̃rant. q̃z indecoꝝ ꝗ eẽt imo ꝑiculosissimũ ⁊ scãdalosissimũ / nescit nemo. Q̃ dicatur eis nos velle tractare a u Benedict⁹ sit verus papa vel scismaticus/ ⁊ q̃ certũ putãt in dubiũ reuocare. verisimili⁹ est q̃ respondebũt se certos eẽ nec velle hoc discutere/sicut obediẽtia ꝓtis intrusi nunc vsq̃z respondet. Ecce igitur q̃z difficile sit vel impossibile cõuocãdos in vnam viam cõiungere pro discussiõe negocij q̃ loq̃mur. ¶ Tertio sic arguit̃ ex parte mediorꝝ in tractando. Presupponamus ita/q̃z illud/quod non est verisimile/q̃ omnes vnanimi assensu de ista obedientia/velint conuenire ad cõciliũ / pertractando hanc materiam/etsi non solam tamen ꝑcipue/et principaliter istam. Constat q̃ Benedict⁹ ⁊ sui pro se audientur in sui defensione / ꝑpterea videndum est ante omnia si ea que opponuntur contra ipsum vel opponent̃ sint talia/que debeant facere fidem omnibus etiam sibi obedientibus ⁊ fauentibus quia si non sint talia ⁊ taliter euidentia nõ solum frustra imo confusibiliter ea ꝓponemus/nos qui subtractionis continuatiõz defendimus/ ⁊ ponemus nos in periculo note scismatis/ ⁊ condemnationis opprobriose. Addito hoc q̃ fauor ⁊ amor multũ impediunt iudicia hominum/ ⁊ iustorum/ licet hoc non credant vel videant. Cum g̃ maior pars in ꝓcilio erit ꝓ eis q̃ subtractõnem aut saltem subtractionis ꝯtinuationẽ reprobent/non restat nisi vt condẽnemur
L ¶ Nec valet hoc dicere/q̃ dominus nõ permittet errare concilium/quoniã in eis que sunt facti aut iuris positiui/ ⁊ breuiter in oibus alijs/preterq̃z in materijs que sunt pure de fide/ecclesia fallit ⁊ fallitur/seruata caritate. Patet cum cõpellit aliquẽ habitare cum non sua. Iste vero ꝓpositiones. Subtractio fuit bene facta vel male facta / non sunt ꝓpositiones pure de fide. sed ꝑsuppoñũt alias iniurias q̃ sunt pure de facto.

¶ Rursus ad idem si Benedictus accuset de aliquibus/quis dubitat quin accusabit fratres suos ⁊ alios aduersarios/ de pluribus/ ⁊ forte de maioribus/ ⁊ magis colorati⁹/ ⁊ fundatis tam in materia fiõi/ q̃z ĩ materia scismatis. Exempli gratia. Accusabit cardinales de rebellione ad eũ/ ⁊ cõspiratõne/ ⁊ crimine machinationũ dolosarũ / aut de alijs criminib⁹/vt simonia ⁊ sil'ib⁹. Itẽ habet q̃dam scripta aliquoꝝ in q̃bus sunt hereses manifeste/dũ credũt eundem ꝑiurare/vt q̃ soli cardinales sint successores apostoloꝝ. Q̃ eccia tota nõ posset creare papã nisi per medium cardinaliũ /nec vnq̃z potuit. Q̃ res exp̃sse ꝑhibita a deo si iuret/ ꝯ seruari in reuerentiam iuramenti. Q̃ Jepte occidens propriã filiam meruit. Q̃ deus potest obligari. Itez de alijs. Q̃ possũt eẽ plures summi põtifices? Q̃ decreta ⁊ decretales plus nocuerunt ecclesie q̃z profuerunt. Q̃ claues date sunt vnitati non vni. Q̃ omnis obediẽs vel ꝑcurans obediẽtiã ad ipsum Benedictũ/stantib⁹ terminis in q̃bus sum⁹/est scismaticus. ⁊ per ꝓsequens priuat. Q̃ ꝑbabile est/stante dubio ꝑbabili ⁊ notorio/de aliq̃bus cõtendentibus de

papatu/dicere.q̃ alteri est obediendũ.ẽ er/
ror in fide ⁊ moribꝫ. Nã cũ casus pñtis scis
matis sit in tali dubio ꝓbabili ⁊ notorio.si
vnq̃ fuit vel erit tale dubiũ.oẽs q̃ obediue
rũt vsq̃ nũc vel obediũt vni ꝓti vel alteri/
errãt in fide ⁊ moribꝫ. Item q̃ in eodẽ du/
bio q̃libꝫ ꝓtendẽs tenek cedere iuri si qõ hꝫ
⁊ sil'ia. Itẽ q̃ a papa lꝫ appellare. ⁊ q̃ licite
appellatũ ẽ in hac materia Qui⁹ tñ oppõsi
tũ det'minauit nup totũ ꝓciliũ cardinaliuꝫ
vt ꝛõ. Itẽ forte accusabunk multi de multꝫ
criminibꝫ tã in fide q̃ in moribꝫ/q̃ dñt pu/
niri morte.⁊ merek ꝓm leges ⁊ decreta/ꝓpẽ
tratores taliũ exheredari,ꝑ se ⁊ suis posterꝫ
⁊ ita videre facile ẽ q̃ horrẽda scissura fieret
Ita tñ debere fieri in ꝓtractãdo materias
añdictas/videk verisimili⁹. Nã si bñdict⁹
accusek ad mortẽ ⁊ sui fautores.nõne credi
bile ẽ/attẽto suo q̃ alios simil'r accusabit ad
mortẽ si poterit. Prektim si fautores aliq̃s
hẽat/eoꝝ q̃s accusare voluerit / ĩimicos o/
diosos/ĩmo ⁊ forte accusabit ꝓlatos regni
de sentẽtijs excõicationis multꝫ/⁊ noiatim
quia ꝓsenserũt contra iura vt dicet.et con/
tra ecclesiasticam libertatem/subsidia pro/
dominis tpalibꝫ absq̃ cã manifeste necẽci/
tatis ⁊c. ¶ Prelati econtra volẽt se tuer/
Volẽt ẽt dare bñficia ad nutũ sicut modo/
⁊ hoc forte bũdict⁹ nõ volet neq̃ sui cardis
nales Item forte retorq̃bit oĩa ꝓtra ꝑdece
sorem suũ Clementẽ ⁊ sui fautores/q̃ ꝓtra
ipsum allegabunk.saltez q̃ ad ipsa ꝓcernũt
modos diuersos machinãdi,ꝑ impedimẽ/
to vnionis:non dico q̃ iuste/sed nec etiam
q̃ iniuste/ꝑcat oĩbus deus ¶ Postremo
q̃ ad hoc videnda sunt scꝑta ꝓtinẽtia rões
contra Benedictũ.⁊ videãtur simil'r rñsio/
nes/atq̃ ponderenk.Et forte videbimus/
quicq̃d sit in re/q̃ nõ poterit sufficẽter de
heresi aut scismate ꝓuici:qõ tamẽ exigitur.
Est eni difficillimũ ꝓuincere aliquẽ ꝑtina
cẽ/⁊ incorrigibilem fuisse añ iudiciũ. Haꝫ
⁊si aliq̃s millesies repetiuerit/⁊ ꝑtestatus
fuerit ante snĩam/q̃ defendet errorẽ suum
nec reuocabit/tñ admittik ad veniã in pũ/
cto snie ꝑferẽde/si se mõstret penitere/⁊ vel
le stare iudicio supiorꝫ sui/q̃ tuis ipe okan
videak oppositum in suo dialogo suasisse.
Cõtra qõ est vsus ⁊ lex eccie ¶ Quarto sic
arguik ex fine ꝓcilij/si obediẽdo. ¶ Videa
mus itaq̃ ꝓm verã ⁊ iustã estimationẽ.Si
q̃libet de ꝓcilio tenebit maiorẽ partẽ bene
sentẽtiasse/q̃tumcũq̃ sit in sui opprobriũ
vel dãnũ/vel infamiã. Nã cũ ꝓciliũ etiã to/
tum posset errare vt dictũ est in his q̃ tractã
da ꝗponunk:nonne poterit leuiter dicere
ꝓdemnat⁹ in ꝗ ꝓcilio:certe ꝓciliũ errauit:
conciliũ male sententiauit. Fuit hic inimi
cicia/vel odiũ/vel ignorãtia facti/ vel alicu
ius sil'is. Considerem⁹ obsecro / si pars q̃
subtraxit nec vult obedire / condemnarek
male egisse/aut saltẽ ꝗbere obedire. An pa
reret huic snie.scio q̃ facile ẽ dicere / ita/o/
bedirẽt. Scio q̃ etiã ita ,obedire possent.
Sed an ꝗ debeat ꝓm moralẽ estimationeꝫ
⁊ ꝓiecturã credi/ex his q̃ vt in pluribꝫ acci/
dãt hũanitus.viderint q̃ sic videt/ego non
video. Si vero nihil sententiek/irrisoriuꝫ
⁊ vanũ erit ꝓciliũ. Si aliq̃d sententiek qõ
non teneatur.erit perniciosum/et scanda/
losissimum pro omnibus concilijs in po/
sterum celebrande/⁊ erit scismatum in nu/
merabiliũ ⁊ irrepabiliũ causatiuũ /non so/
lũ inter istã obediam in pribꝫ suis.ĩmo ⁊ in
ter istã obediam ⁊ alterã. qm̃ remanebim⁹
in irrisione ⁊ in infamia apõ eos ꝑpetua/ĩ
fabulã q̃ꝫ ⁊ derisum. Et forte nõ poterit eẽ
ꝓcordia in mõ restituẽdi / qr alij volent ex
toto/alij ex ꝑte. Isti volẽt in spñalibꝫ/alij ĩ
tpalibꝫ. Aut ergo volum⁹ nos q̃ subtraxi/
mus/restituere obediam.⁊ ita meli⁹ est q̃
nosipos libere faciamus q̃ coacti iudicio
Aut nolum⁹/⁊ ita exponim⁹ nos piculis ꝑ
tactis si petamus concilium ¶ Sed dicet
aliquis istud conciliũ peti deberi/ non qõ
fieri debeat/aut sperẽtur.sed quod interim
absq̃ scandalo tempus ꝑtrahatur/quo cur
rente morietur Benedictus ⁊ ita liberabit
nos dominus.⁊ eligendi libertatem dabit
Posset hic allegari illud vulgatuꝫ pueris
notissimũ. In mortẽ alterius noli sperare
salutem. Quis scit enim q̃tum viuet quã/
dõ morietk. Et interim in quo statu sumus
immo in quos status corruim⁹/nemo non
videt. Porro et si cras morerek Benedict⁹
attendamus incredibilia pericula. Primo
diceretur/ab inobedientibꝫ sibi q̃ mors e/
ius fuisꝫ proditorie accelerata.⁊ ita suspe/
cti de hoc ꝑsequerenk. Itẽ obedientes nũc
sibi/obedientiam negarẽt ab illo qui noui
ter eẽt elect⁹. Tum qr iudicarent cardina
les amisisse ius electionis/tum qr verisimi
liter alium eligerent per aliquos cardina/
les qui non subtraxerũt. Aut forte ad aliaꝫ
obedientiã se diuerterẽt. Immo rebꝫ se ha/
bentibus inter nos/vt se habent/cecus est

qui non aspicit periculum diuisionis ciuilis in regno francie/qualis nō fuit a diebꝰ sue institutionis. Et sane eo piculosiꝛ eēt diuisio q̄ magis intranea/ꝛ q̄ magis inter capita regni. Et q̄ sub specie religionis fieret. Hā tūc expectandū eēt illud qd̄ diē scriptura. Amicꝰ q̄ vult recedere ab amico/occasiones q̄rit. Et illd̄ decreti. Scisma disponit ad heresim. qꝛ recedēs ab eccia/errores fingit vt recte discessisse videat. Et hoc iam piculū habemꝰ in ianuis nisi celeriter ꝛ cautissime puiderimꝰ. Addito q̄ nll'a sit iplacabiliꝛ ꝛ irremediabiliꝛ diuisio/q̄ illa q̄ fit sub religionis ptextu. In tm̄ q̄ in hc casu putet frater se obsequiū pstare deo pse q̄ndo frēz. Addito pterea q̄ magna ps/ne dicā maiꝛ nō spōte/ꝝ sensit in subtractionē. Uel nūc/dū videt q̄ secuta sunt/voluntaria ꝛ pnissima ē obedire ꝛ reuerti/nec obstat forte ad reuertendū nisi timoꝛ. q̄ fiducia/to/ꝛ data audacia/ipi ēt cū piculo corpis et rex suaꝝ/suā oñderent volūtatez. Quid si descenderimꝰ ad pticularia/q̄ sciēt omittimꝰ/arbitramur ī dubie q̄ rei huiꝰ ingēs ꝛ horrēdus pateret aspectus. ꝛ stuporē vehementē sola sui cogitatiōe causaret. Ue ve regno huic a scandal'. ve pesti scismatice/si diuisionē in regno adducat. sicut iā posuit in īperio. Sed ve supra modū si nob hereses pturiat. q̄bꝫ ipm scisma irremediabilit radicet/ꝛ radicatū iugiter alatur/crescat/dilatetur/atq̄ roboretur.

Ex his omnibus

hincinde tactis/ꝛ insolut'/pspicuū est in q̄li labyrintho vit egressibili positi sumꝰ/ et vincul' vit extricabilib irretiti/q̄si vicz posuerimꝰ in rhetib pedes/ꝛ in macul' eoꝛuz ambulemꝰ/iuxta ꝓba Job. Cū igit' āgustie nob sint vndiq̄/ꝛ cū ignꝰ q̄d agere debeamꝰ: ego in insipiētia mea hc solū vidō residui ꝛ ꝝ silij/cū iosaphat rege. ij. Paralipo. xx. Ut oc'los nr̄os ad deū dirigamꝰ/ si forte auertat irā suā a nob. Si forte nō auferat cōsiliū a prudētib/ꝛ senioribꝫ/sic vidō tur hactenus abstulisse. Quāuis hc fieri in tāta pctoꝝ abominabiliū colluuie in tam obstinata ꝛ incorrecta flagitioꝝ nephādoꝝ ml'tiplicatiōe/vit expecto ꝛ vit spo. nisi q̄ mie di ñ ē nūerꝰ. ꝛ solꝰ ē medicꝰ/q̄ desperatos morbos ad sanitatē adducit. ne gl'iet' añ eū stulta p̄sumptio oīs carnis. q̄si hō pacē effecerit. Si q̄d autē vel in dubio dicere necesse sit/p ī medio pñti dicā sub correctōne. Uideret itaq̄ añ oīa/tractādū hc negociū int dños oēs de sanguie regio. cōi cōsēsu/ꝛ absq̄ maliuola/aut acerba cōtentiōe. cum q̄busdā pitis nō nimis hinc vel inde affectat'. Et q̄ nō tm̄ timerent de statu suo in posteꝝ/nec tm̄ affectarēt nouā statꝰ exaltationē q̄ mētiri velle p̄sumerent/iordinato/timore/odio/vl' fauore/cuiuscūq̄. Quibus in vnū ꝝgregat'/ꝛ ambulare volētibꝫ ī domo dñi cū cōsensu/spandū est in illo q̄ ē deus pac' ꝛ dilectiōis. ꝛ cuius locus in pace fact' est. ꝛ q̄ est in medio eoꝝ q̄ se cōgregant in noīe suo. q̄ ipse expediēs aliq̄d in materia mistrabit. Alioq̄n si seoꝛsū p ꝝtentiones/ꝛ pcialitates/ꝛ simultates/ꝛ cōmiationes/negociū hc de pace restaurāda tractet. nō nisi diuisiōes crudeliores/ꝛ multipliciores generabunt'/ꝛ erit immedicabile vulnus. Et tandē qd̄ dei pietas auertat suꝝ capita nr̄a dū ꝝtēdemꝰ ꝛ ritabimur/imo dū nos plus q̄ hostiliter ad mortē pseque/mur/irruent q̄quauersū/hostes alieni/insidiatores regni huiꝰ/ad p̄dandū ꝛ vastādū patissimi/ꝛ nos iā/nō vt hostes suos / sz vt scismaticos ꝛ hereticos/ꝛ saracenos liberi/us pseq̄ndos inuadēt/vt in fabulis aq̄la fecisse fingitur/de rana/ꝛ mure/ certantibus Sit vtinam vanꝰ iste timoꝛ quem timeo nec tm̄ timere desinā/ꝓpus q̄ aliq̄d̄ remediādi genus aliud q̄ queri video/aspicere meruero. Finit.

Sequuntur quedā

p̄ p̄fatum dominū Johem Gerson edita tempore scismatis ecclesie.

Datur occasionē sapiētibus vt sapientioꝛes fiant. ꝓpono eoꝝ examinationi ꝓpositōes negatiuas/q̄ sequūtur super materia cōis cōsilij huius obedientie. Et q̄bꝫ patebit citius si sit expediens aut nō/cōciliū hmōi celebrari ꝛ si sic q̄ cautela debeat obseruari.

Non expedit fieri

cōciliū generale huiꝰ obedie/ad tractādum ꝛ sentētiandū de criminibꝫ dñi Bñdicti sibi p q̄sdam īpositis/vtputa de piurio/ꝛ scismate/ꝛ heresi/aut de suspitione vehemēti sup istis. Primo qꝛ obedia ista in seꝛ in ptibꝫ suis diuisa est circa iudiciū / de actis p papā. aliis dicentibꝫ qꝛ bonus est/ꝛ suffi-

cienter obtulit p̃sertim nouissime, alijs cõ/
trariũ asserentib⁹. Tractare igit talia coꝶ
multitudie tã multipliciter diuisa/esset po
ti⁹ induratio ꝛ noua multiplicatio diuisio
nũ. q̃ illaꝫ sedatio. attento q̃ ita req̃reret
dñs B̃ndict⁹ fieri sup dictis hereticis illo/
rũ q̃ sibi subtraxerunt. ¶ Secundo qꝛ cõ
ciliũ hmõi ad hũc finẽ, aut fieret ꝓ formã
p̃scriptã a iure, aut noua inuẽtiõe. Si pri
mo mõ ꝯstat q̃ bñdict⁹ deberet p̃esse etiaꝫ
sub noua sub missione/ꝛ tñ reb⁹ stantib⁹ vt
stãt nõ videt q̃s loc⁹ esset apt⁹ sibi ad secu/
ritatẽ cũ detineat inclusus. Nec videt q̃ p
manẽtes in subtractiõe sue vocationi obe
dirẽt, et ita nihil ageret. Si aũt fieret ꝯcili
um p nonos modos p̃ter formã iuris/non
videt mod⁹ ꝓ visimil/añ celebratiõeꝫ ꝯcilij/
quõ p̃lati ꝛ p̃ncipes in vnũ ꝯcordarẽt, vno
volente vnũ modũ/altero aliũ, et eẽt tracta
tus in tractãdo h̃ dispendiosissim⁹ ꝛ sũptu
osissim⁹ sine mag̃ fructu. ¶ Tertio qꝛ in de
termiatione hui⁹ materie ncẽe esset multa
ꝯcurrere et allegare/tãgentia fidẽ ꝛ mores/
sed tales materias nõ expedit in h̃ ꝯcilio vẽ
tilare ad determinãdũ, put statim dictũ est
¶ Quarto qꝛ nũc oia p̃ñt fieri ad vnitatez
vniuersalẽ eccie/erga alias, pcurendã/quẽ/
admodũ si tota hec materia eẽt i ꝯcilio isto
terminata/siue papa remaneat siue nõ /at/
tento q̃ offert oia q̃ nouiter elect⁹ quecũq̃
posset offerre/ĩmo apd̃ talem aut p tali no
uiter electo/fieri possent noue colligatiões
et ꝯfirmatões peiores p̃oriby/et fieret ꝓsi/
militer noua diuisio/aut iã facta ꝯtinuare
tur in hac obedia. ¶ Non expedit fieri ꝯci
liũ ad tractãdũ determinatiue materias fi/
dei. Rõ ad h̃ qꝛ esset dare occasionẽ scãdali
ꝛ piculi magni i fide nr̃a. si aliõ determiaꝫ
ista ps siue altera/in materia q̃ oẽs tãgit, et
q̃ ab oib⁹ dꝫ approbari, quẽ admodũ patu/
it de latinis ꝛ grecis. Facile tñ eẽt ꝛ ꝓsimi/
le q̃ determinationẽ in hac pte factaꝫ/ non
approbaret altera ps. p̃ktim si in aliq̃ tãgi
videret stat⁹ eoꝝ in materia hac scismatis.
sicut tñ tãgeret etiã apud istã pte. Et forte
ita apud aliã dñr multe assertiones de fide
in q̃b⁹ esset aduersissima sn̄ia inẽ diuersas
obediẽtias, ĩmo ꝛ inter multos eiusdẽ obe
dientie. Ut sup materia appellatiõs a pa/
pa. Et super eo q̃ renuẽs cedere/aut cessio
nẽ facere est scismatic⁹. Et q̃ non adherẽs
subtractioni est suspect⁹ de scismatice / vel
ecclesie aduersus/vel in latitudine scismati
corum/et ita de similibus multis/Constat
q̃ de p̃ma istaꝫ ꝓpositionũ est ꝯtrouersia i
regno francie apud theologos ꝛ decretistas
ꝛ inter multos de ꝯcilio regis ꝛ de plamen
to/ꝛ alios de vniuersitate. ꝛ inter se mutuo
Et de alijs duabus assertionib⁹ similiter ꝛ
ampli⁹, q̃m altera obedientia nunq̃ tales
ꝯcederet. ĩmo reputaret erroneas/ꝓpter qõ
ꝓspicuum est nõ esse tutũ talia determina/
re p modũ auctoritatis ꝯcilij generalis. Ez
nec deberẽt tales assertiones leuiter in pti/
cularib⁹ poni qꝛ reputak̃ ab alijs ad iniu/
riam suã. vt dicere q̃ error sit in fide si asse/
ratur q̃ stante dubio probabili de papatu
apud duos contendentes alteri sit adherẽ/
dum/quia non videtur esse possibile mai⁹
dubiũ, pbabile/q̃ sit in casu presentis scis/
matis. et tñ vtraq̃ obediẽtia dicit obediẽ/
dũ suo. Et ita de similibus. vt q̃ nõ sit alia
via humanit⁹ inuenibilis ad sedandũ scisma
q̃ via cessionis/cum iam videatur reddita
per se inefficaꝫ nisi cõcurrat saltẽ conciliũ
generale/quod excludere non bene saperet
ꝛ qꝛ certte circũstantijs negocioꝝ variatis
p̃ñt vie ꝛ remedia ad vnitatẽ habendã/va/
rio modo reperi. sicut ꝛ necessariũ esse expe
rientia p̃ñs notum facit. ¶ Non expedit
fieri ꝯciliũ hmõi ad tractandũ reformatõz
eccie in moribⁿ per modũ determinatiõis.
Ratio ad h̃ est q̃ ad multa eadẽ sicut ad pce
dentem ꝓpositionẽ, addito q̃ reformatõ ec
clesie vniuersalis/fieri nõ p̃t in moribⁿ/sine
abolitione multoꝝ statutoꝝ sup excõicatõ
nib⁹ ꝛ ceteris traditionib⁹ nimis multipli/
catis/que nec obseruanẽ nec obseruari p̃ñt
rõnabiliter vbiq̃/ꝓpter varietatẽ moꝝ ꝛ tẽ
poꝝ. Et tñ tales remotiones statutoꝝ ꝛ ca
nonũ antiquoꝝ/aut additiones nouorũz
fieri neq̃unt rõnabiliter p tota ecclesia sine
consensu cõmuni. alias posset esse statiz di/
uersitas nimia in moribus ꝛ iudicijs/quo
ad ea que papa et ꝯsilia statuerũt. Si vero
diceretur q̃ multa bona p̃ñt ibi auisari ꝛ di
scuti sed nõ determinari/pauca esset ibi vti
litas in cõpatione tanti facti. nam paucivi
ri lr̃ati et pbi/faciliter et forte ꝯgruentius
ista considerarent/extraherent/ꝛ ordinarẽt
Nolo tamen dicere q̃n in multis partibus
possit eccia p suas ptes reformari / ĩmo h̃
necesse esset. Sed ad hoc agendũ suffice/
rent cõcilia, puincialia/ꝛ ad q̃dam saltẽ es/
sent concilia diocesana ꝛ sinodalia/put su/
per hac re iã aliq̃ scp̃ta sunt ꝛ auisata. si q̃s

vellet ad op⁹ manū mittere ⁊ ad fortia. Ex heu desolatione ꝺsolata est oīs terra/ q: nemo est q̄ recogitet corde. ⁊ q̄runt oēs q̄ sua sūt. ¶ Non expedit p restituēdo obedientiam pape in spūalib⁹/ fieri ꝺciliū hmōi generale. Primo q: videt implicatio sicut tactū est/ q̄ maneat subtractio hmōi a papa/ ⁊ q̄ fiat ꝺciliū. Secūdo q: facil⁹ ista restitutio ⁊ reductio tractari poterit in solo reg̃ francie/ si vex̄ sit q̄ oēs alij iam restituerūt obedientiā. aut in ea pmāserūt/ si vex̄ sit ēt q̄ subtractō nō est facta pape etiā in regno nisi sub ꝺditione explicita/ vt q̄dā dicunt/ aut saltē implicita ⁊ q̄ de iure ⁊ eq̄tate debz intelligi. Nec ꝺditō est/ q̄ūscz papa fecerit debitū suū/ ⁊ concesserit ea q̄ sibi petebant ⁊ ꝓt q̄ x̄ negationē fiebat subtractio. Naz cessante cā cessare debebet effectus. Addito hoc q̄ subtractio nullo mō potuit fieri iuste/ nisi ad finē vnionis/ tanq̄z mediū ad h̄ necāriū. Alioq̄n tm̄ malū ⁊ insolitū nullo modo posset a culpa defendi. Si ergo nūc videatur q̄ subtractio non pdest ad vnionem. vel nō est necessaria/ ꝓter ꝺdescensionem pape ad ea que petebant/ cessare ipsa debet. q: si reb⁹ stātibus vt stant erga pape pmptitudinē de cedendo/ nō pōt de nouo fieri subtractio. sic ꝺcedere hn̄t aduersarij/ vt videt. non pt aut debet eisdem rebus stātibus eadē subtractio ꝺtinuari. Tertio q: restitutio hui⁹ obediētie q̄ ad spūalia/ fieri cōmodius ⁊ breui⁹ pt per assensum cardinaliū/ ⁊ reconciliationem mutuā/ indulgēdo pterita/ ratificando que ratificāda eēnt ad cautelā futuro x̄/ ⁊ emendationem securiorē pteritox̄/ ⁊ ꝺscientiax̄ serenationem ⁊ ad abolendam omnē infamie aut rebellionis notā/ ⁊ q̄tinus in viā pacis cōi anio ⁊ eodē pede pcederz hoc obediētia ꝺcordius/ qm̄ faciendo restōem debitis modis/ nec subtrahētes/ nec ille a quo facta est subtractio/ remanerēt notati de talibus/ quod difficilius esset euadere. si pec conciliū aliq̄d/ feret determinatiua decisio.

D ¶ Non expedit cōciliū tale celebrari p restituendo obedientiā pape/ in administratōib⁹ bñficiox̄/ ⁊ alio x̄ hmōi. q: lz annexa sint spūalib⁹. tm̄ pñt tpalia notari. Primo q: rōnes alique pōres de non expediendo reformationē ecclesie vniuersalem in moribus tractare/ faciūt p hac pte ⁊ p altero pncipali argumēto ad hāc ptē. Tamē aduertendū est/ q̄ ⁊ si ꝺcederet papa/ h̄re de iure ꝺino dñium vniuersale spūaliū ⁊ tpaliū/ respectu oīm. Tm̄ ꝺstat q̄ p diuersitate tpm ⁊ locox̄ ⁊ statuū. nec papa/ nec eccia habuerūt aut h̄re dñt/ in talib⁹ dispensationib⁹ aut administrationib⁹ bñficiox̄/ tpaliū iurisdictionū/ sile exercitiū aut executionem aut vsum. Itacz notū est q̄ eccia tpe xpi et apl'ox̄ nullū habuit exercitiū aut executionē iuridicā ⁊ ciuilē circa hmōi tpalia. imo xps plus videt facto ⁊ ẋbo tale exercitiū iurisdictiōis ciuilis phibuisse/ q̄z pmisisse. lz nō dicā q̄ phibuerit aut oppositū ꝺsuluerit/ nisi p loco ⁊ tpe. Quia enī eccia tūc mltiplicanda erat per discursum apl'ox̄ ⁊ fid̄liū. iō talis iurisdictio tpalis ⁊ possessiones fuissent eis ad impedimētū/ ⁊ tales sunt ad h̄ ꝺgruentie multe. Sed p tpe Siluestri ⁊ Cōstantini magni placuit dño ad dilatationē eccie inspirare tum ꝺstantino/ q̄ tales possessiones daret. tū eccie q̄ recipet. et durauit hmōi dotatio ecclesie vsqz ad tēpa nr̄a p successiones sanctissimox̄ patx̄ Gregorij ⁊ Ambrosij ⁊ aliox̄/ q̄s non est credibile in retentione taliū errasse cōtra xpi iussionē. Sed longe aliter in pmitiua dotatione distribuebant bona talia/ q̄z postmodū tpe platox̄/ q̄ ceperūt paulatim refrigescere a sanctitate pox̄/ tandem abusi sunt taliter collationib⁹ bñficiox̄ ⁊ hmōi administratione/ q̄ pape paulatī ⁊ successiue ad se mlta reuocauerūt/ vsqz adeo/ q̄ finaliter datis occasionib⁹ ⁊ accept⁹/ q̄s nō est h̄ op⁹ recitare/ q̄si tota collatio ⁊ iurisdictio talis/ penes papā ⁊ ei⁹ curiā remanebāt. Ita vt vix eēt plat⁹ q̄ posset minimū bñficiū ꝺferre. Cōcurrebāt ad h̄ exactiones multiplices p statu pape ⁊ cardinaliū. ⁊ si fraudes ⁊ abusus ⁊ simonie cōmitterent/ relinq̄ iudicandus exptis ¶ Nec idcirco dici q̄m̄ forte aliq̄b⁹ videret q̄ sit expediēs eccie vniuersali/ redire oia ad ꝓstinū statū eccie. seu illi⁹/ q̄ fuit tēpore apl'ox̄ q̄z tū fieri ꝺgrue posset/ abiectis talib⁹ iurisdictionib⁹ p magna pte/ q̄ reddiderūt eccīam totā brutalē ⁊ carnalē/ ⁊ nihil fere sapientē de bis q̄ dei sunt erga salutem animax̄/ non ex se q̄dem sed abutentiū vitio. Vel redeūdū esset ad statū eccie tpe siluestri ⁊ gregorij/ q̄n q̄libet plātus dimittebatur in sua iurisdictione ⁊ solicitudinis parte/ ⁊ papa tenebat que sua erant/ absqz tot refuationibus tot ⁊ continuis magnis q̄z exactionibus p sustinendo statū curie et capitis nimis forte crescentem/ suū ceteros

membroꝝ status. ¶ Ad sciendum igitur istud/cum multis appenditijs de puisiõe clericorum sufficientiũ ꝛc. ꝛ ad puidendũ expediẽs est fieri determinationem ꝛ reformationem vniuersalẽ ecclesie. nã vniuersalẽ statũ tangit. Sed dictum est ꝑ ꝓ reformatio talis fieri non debet in cõsilio solius obediẽtie istiꝰ. ¶ Si vero quis obijciat ꝙ istud sic stare non põt cũ eis que dicta sunt de restitutione obedientie quo ad spũalia/quoniã esset ita bene periculũ in obedientie culpabilis in vno sicut in alio. Respondetur ꝙ latissima est differentia in spũalibus ꝛ tempalibus quo ad hoc/ꝛ vtinam fuisset bene semp intellecta a ꝓtibus ꝛ modernis. forte ꝙ adhuc starent greci cũ latinis. Patet enim ex ꝓte deductione ꝙ papa potest remanere papa vniuersaliter in pfectiõe magna ĩmo maiori q̃ erat Siluester/ꝛ tamen nullum habebit exercitiũ actuale circa temporalia ecclesie vniuersalis per diocesẽs/q̃tumcunq̃ habeat dominium vel plenitudinem potestatis in habitu/que potestas ex causis certis põt cohiberi ꝛ arceri. immo debet/ne exeat in actu sed dimittat singula singulis ministrare. Nonne christus fuit papa perfectissimus nõne similiter Petrꝰ. ipsi tamen omne exercitiũ abdicauerũt a se in talibꝰ/q̃q̃ christꝰ cum summa facilitate illud obtinere potuisset. Nihil ergo de pfectione status summi pontificis diminuit/si ꝓ causa rationali/remouetur ad tempꝰ aut suspenditur sibi/taꝫ anxia solicitudo /tot curaꝫ immortaliũ ꝛ periculosissimarũ in anima ꝛ corpore ꝓ hmõi exercitio circa temporalia distribuenda aut conferenda. augetur potiꝰ sua pfectio. ꝛ gratulari pfecto deberet in domino ¶ Videtur vlterius ꝓ hoc multis ꝙ non expedit vnũ solum caput p̃esse in tali exercitio administrationis tpaliũ. sicut expedit immo sicut necesse est vnũ solũ ꝓesse in spũalibus respectu omnium. Cuiꝰ ratio est quia ea que fidei sunt debẽt eadẽ apud oẽs/ꝛ hec identitas ꝛ vnitas vix aut nunq̃ ꝑpetuari potest/nisi recursus eẽt finalis ad vnũ caput. Sed de traditionib humanis ꝑ regimine tempaliũ ecclesie/totaliter oppositũ inuenit. quoniã ꝗm varietatẽ temporꝫ locorꝫ/ꝛ gentiũ/ꝛ respectuum variãde sunt decretales ꝛ ordinationes super collationib ꝛ regimine taliũ tpaliũ.

¶ Ex his omibus que lat̃ possunt deduci ꝑbabiliter vellẽt aliqui dicere nõ esse expediẽs fieri conciliũ decisiuũ sup restitutõne vniuersali tpalis administrationis pape. Sed sup hoc debet conciliũ vniuersale celebrari. Nec oportet illos esse vel dici scismaticos/q̃ occasione data ꝛ accidẽte/talem in tempalibus fecerũt aut faciũt subtractiõẽ ꝙ etiã stante vnitate eccie/talis subtractio cõtingebat vel in toto vl̃ in ꝑte fieri fortassis debuisset. ꝛ h̃ si absq̃ grauiori scissura ĩ spũalib hoc potuisset ꝓtingere. ꝛ ita sapiẽtissima lucet in hac ꝑte dei puidentia. q̃ ex malo scismatis/alia bõa sciet elicere. ¶ Et si peraꝫ de quo viueret papa interim ꝛ cardinales. Respõdetur ꝙ si faciant debitum suũ laborãdo ꝛ diligenter inquirẽdo finẽ scismatis. ꝑsumẽdum est ꝙ cito inuenirẽt. ꝛ tũc puidebit eis cõciliũ generale qualiter erit expediẽs honestũ ꝑ statu tantorũ dõrũ. Similit̃ de modis puisionis sufficientiũ clericorum tũc tractandũ esset ꝑ futuro ¶ Non expedit ꝓciliũ p̃fatum fieri tanq̃ viaꝫ vnionis tm̃modo reptiuũ. Ratio est q̃m materia hmõi iã totaliter apta est ꝛ discussa. q̃ ad possibilitatẽ viarũ ꝛ rõnabilitatẽ vel irrõnabilitatẽ eaꝫ. ꝛ non restat nisi cõuenire istã obediẽtiã cuꝫ altera in aliqua viarum. Hoc autẽ fieri potest/si vnq̃ debeat fieri absq̃ tali cõcilio huius obedientie q̃m non videt̃ ꝙ alia cõclusio ibidem concluderet̃/q̃q̃ ꝙ summaret̃ aduersarij de aliq̃ via assumenda. si enĩ vna particularis via limitaret̃ inciderem⁹ in incõueniẽs quale patimur. ¶ Ex his oibus nõ determinatiue positis sed tm̃modo examinatiue/videtur seq̃ ꝙ nullo modo expedit nũc cõciliuꝫ istiꝰ obediẽtie fieri nisi forte solũ ad habendã liberã in ꝓsulẽdo deliberationẽ. ꝛ plenã ꝓcordiã capitis ꝛ mẽbroꝝ ad inuicẽ/sup modo ꝛ forma vniendi hanc obedientiaꝫ secũ ꝛ cũ alia/ꝛ hãc vnionẽ cõcorditer ꝑsequẽdi ¶ Ad qd̃ amplꝰ declarãdũ/possent adduci ꝑticulares circũstantie sup diuersꝭ affectionibus ꝛ intẽtionib diuersoꝝ. ꝛ super piculo maxio nouaꝫ dissensionuꝫ sub oriendaꝫ ꝛ vix vnq̃ sopiẽdaꝫ in spũalib ꝛ tpalib. Nisi ꝑus aute oĩa limitarent̃ ea q̃ tractãda eẽnt in ꝓcilio sup q̃b fieret. Nisi ꝑterea fieret talis puisio sup ꝑmissis nõ determinãdis q̃ tãgũt fidẽ ꝛ vl̃em ecciam/ꝙ cõuocato ꝓcilio nulli sup ipa disceptare aut saltẽ det̃minare ꝑsumerẽt. Denq̃ ꝓstatali q̃s affectaꝫ/totalẽ penitꝰ decisionẽ bũdi/

eti. ⁊ alij penit⁹ ꝗ nolūt. sed tot⁹ viribꝫ obni
terenk. nec est rō patēs ad sui destituto⁹ ⁊sta
tim sic inueniēda vt dicūt. ¶ Restat igitur
cōi ⁊ ꝯcordi ꝯsilio vel delibatiōe tm̄modo
q̄rere cū alijs viā aliquā/ in q̄ nobiscū ꝯue/
niāt ꝑ vniēdo ecciam. siue via illa sit ꝯuen
tio/ siue cōpromissio/ hn̄s vim ꝯsilij gene/
ralis ī modificatiōe sua/ siue ꝯciliū genera
le formaliter/ siue cessio/ siue oēs vie in vnū
si debeat ꝑfectus haberi finis. put multi do
ctores opinant. Nā ⁊ cessio vt dicūt fieri ne
q̄t q̄ vnionē det verā in eccia sine ꝯcilio ge/
nerali/ ⁊ ꝑ ꝯūs neq̄ absq̄ ꝯuentiōe/ ⁊ ꝑser/
tim renuēte cedere altero ꝯtendentiū/ qm̄
ꝑ ꝯciliū taliter artabit q̄libet aut artari po/
terit q̄ requiret eo⁹ ꝯsensus. Nā si dissen
serint obedire ꝯsilio/ erūt palā scismatici. et
si scismatici erūt deponēdi. Quibꝫ deposi/
tis ꝓcedendū erit ad nouā electionē libere
fiendā/ sicut eis a vita separatis/ aut libe ce
dentibꝫ. ¶ An ꝯo ista sola causa/ vltimo
tacta/ sit suffiens causa ad hoc q̄ expediat
aut de necessitate celebrandum sit hmōi cō
lium cōe ist⁹ obediētie/ attēta difficultate
in cōuocādo/ et expenk/ ⁊ ꝑiculis in ꝯtinu/
ando. iudicēt illi ad q̄s spectat. ⁊ incōueni
entibꝫ maioribꝫ prudent occurrant. ¶ Ut
ꝯitat⁹ flāma ex discussionis vētilatione cla
rior emergat/ ꝓponemus ⁊ soluem⁹ obiectō
nes ꝯtra viā mediā q̄/ put expedit/ tacta est
¶ In ꝑmis dicēt aliqui ꝯtra scōm expedi/
ens q̄ absq̄ discussione eo⁹ q̄ hactenus fa/
cta sunt non pōt sincere/ ⁊ ꝑ ꝯsciētia⁹ sere
natione illud fieri quod ꝓponit. Nā si Bñ
dictus ex vna ꝑte cum suis adherētibꝫ/ aut
alij ex altera fiūt culpabiles de scismate aut
heresi vel de rebellione aut alio tali vitio. q̄
liter tales absq̄ recognitione ꝓprie culpe ⁊
postulatione venie indulgentiā apud deū
⁊ homines merebuntur. non remittitur pe
na nisi ꝯfiteatur culpa? ¶ Sed responde/
mus q̄ hec obiectō friuola est/ ⁊ sophistica
atq̄ fieri posset in oī materia dubia/ sicut
fieret ad impediendū viam cessionis libe/
re absq̄ discussione iusticie. Dicimus igit
ꝓm catholicā veritatē/ q̄ in dubijs potest
fieri confessio sub conditione/ ⁊ ex tali con/
fessione veniam absolutam peccator cōse/
quet. Addimus ad hec q̄ oia ⁊ fere oia di/
ci possunt dubia in foro exterioriq̄ que non
dū sunt iudicialit diffinita. Propterea nl/
lus erit scrupulus obediēdo dño Bñdicto
etiā vbi fuisset heretic⁹ aut scismatic⁹ si resi
pisceret/ vel si ꝗ non ꝯstaret per diffinitiuā
sniam eccl'ie. Simil' de subditis rebellan
tibꝫ/ si qui fuissent/ diceret. Quis nesciat
multa apud antiq̄s patres ⁊ nūc q̄tidie to
lerari. vt de simonijs ⁊ alijs/ que si iudicia/
liter essent ventilata ⁊ ꝯuicta/ tolerari non
possent. Supaddim⁹ q̄ tota res pñs/ ma
gnis dubioꝫ inuolucris ꝯtecta est/ ⁊ vtriusq̄
colorata. Sed nec sunt aliqua que ꝓprie
⁊ nude tangāt opposita fidei/ q̄n magis in
factis diuersis ⁊ diuersimode receptis/ q̄ ī
iure ꝯsistunt. Nulli idcirco pñt aut vlt pñt
de scismate ⁊ heresi ꝑtinaces ꝯuinci in hac
ꝑte. Denicq̄ dicim⁹ q̄ regula mgr̄alis theo
logie nō dz nos scrupul' inq̄etare vt fiat di/
scussio/ illa. s. regl'a/ q̄ si illō sit dubiū an li/
ceat an si liceat illō fieri. si fiat certū ē illō ē
peccatū/ qm̄ ꝑ p̄dicta/ nō habebit rōnabili
ter dubiū de eis q̄ fuerint ꝯcordata/ ⁊ pre/
supponet q̄libet aut nō errasse/ aut de erra
tis penitere. ⁊ ita in suo honoris gradu/ iu
re/ aut saltim mia remanere. ¶ Ceterū ab
alijs scōa fieret obiectio/ ꝯtra scōm expedi
ens. Crimina inq̄unt nō ita generaliter re
manere dñt impunita/ alioq̄n incentiuum
tribuerēt delinq̄ndi. Sz nec/ salua ꝯscien/
tia/ forsan poterit dñs Bñdict⁹ ea ratifica/
re aut nō infringere q̄ facta sunt/ nisi p̄ ꝓtim
veniā/ ⁊ nouā ꝯfirmationē singuli ꝑ se pe
tant. aut nisi de nouo abilitent ⁊ ordinent
Sz respōdm⁹ q̄ frequēter p̄cipue ī delict⁹
tangētibꝫ cōitatem aut homines grandis
status/ consultius tolerātur errores cōies.
q̄m vindicari seuero rigore quererentur.
Nunq̄d nō tolerat eccl'a meretrices? Nōne
hec est expssa prudētissimi Augustini sen/
tētia in sep̄tis suis multis/ cui⁹ dicta sicut
nec alioꝫ hic nō inserim⁹: q⁹ a clericis satis
cognoscūtur. q⁹ insup magis rōnem q̄rere ta
lia dicta sunt. q̄ vbi dicta sūt/ nūc ⁊ alias of
ferre conamur. Non deessent ratōnes ⁊ ex/
empla/ nisi breuitatis amor obstaret/ ⁊ si ñ
experientia doctrice pateret veritas. ¶
Preterea quod additur de conscientia do/
mini Benedicti/ satis dissoluitur per hoc
idem dictum/ q̄ etiam vbi mala fuissent ꝑ/
petrata. illa potest salua conscientia ꝑ bo/
no ⁊ vtilitate tanti negocij complendi/ tole
rando dissimulare. Sicut regulariter ve⁹
est q̄ prelatus non solum potest imo debz
aliqua agere vel omittere propter genera/
lem inclinationem subditorum: vbi etiaz
quandoq̄ mala esset/ que alias agere vl' o/

mittere in graue delictum sibi verteretur.
Iuxta quod inferunt aliqui/ q̃ etiam vbi
via cessionis minus bona fuisset. tamẽ at/
tentis deliberationib̃ omniũ subditorum
super postulatione huius vie/ dominus
Benedict⁹ illã acceptare tenebat/ sicut nũc
acceptauit/ q̃tumcũq̃ alias ad eã acceptã/
dam nõ fuisset artat⁹ vel artandus. Sed ꝗ
omittam⁹. volum⁹ enĩ nihil discuti de facto
hacten⁹ vel inde. Rursus ea q̃ facta sunt in
pmotionib̃ ꝛ similib̃ durãte subtractione
auctorisata sunt p ordinarios loco/ ad q̃s
ge iure cõi spectabãt talia. Cur ergo nõ po
terit dñs Benedict⁹ psumere illos/ qui a se
aut pdecessorib̃ suis fuerant ad hec electi
ꝛ pmoti/ imemores nõ fuisse sue salutis. q̃/
re neq̃bit absq̃ scrupl'o tolerare ne dicam⁹
approbare q̃ facta sunt. ¶ Veniq̃ qõ sub/
iungit de venia singillatim postulãda ma/
gis ad verecundã multorꝫ turbationẽ q̃m
ad tranq̃llitatẽ ꝛ pacẽ/ satis eẽ debebit po/
stulatio venie generalis ꝛ modis honestis
executa. ¶ Facit p pdictis q̃ oia sacramẽ/
ta/ nisi forte pnia/ vim suã habẽt/ vt collatõ
ordinũ baptism⁹ ꝛ simlia/ q̃tumcũq̃ fue/
rint a peccatorib̃ distributa. stante tñ debi
ta intẽtione faciẽdi q̃ eccl'ia facere intẽdit/ ꝛ
pcipue vbi nõ ex affectata ignorãtia iuris/
sed ex facti iuscitia peccatũ exortũ ẽ. ꝓ ea
non erũt reordinãdi iam ordinati. ¶ Dein
de tertio obijcient alij cõtra idẽ secundũ et
tertiũ expediẽs. ꝛ dicẽt q̃ implicatõ est ĩ ter
minis/ vt dño Bñdicto fiat obedia tanq̃
summo põtifici. ꝛ nihilomin⁹ coartet eius
ptãs ad certa/ ꝛ p ceteros modos: ꝛ q̃ sibi
coadiutores socient. ¶ Sed rñdemus p/
mo iuxta positionẽ illorꝫ q̃ subtractõnez q̃
licite fieri potuisset cõfirmãt. sic reuera aut
in isto aut in mlt'is casib̃ põt euenire. Dici
mus itaq̃ q̃ papalis dignitas nõ p extollẽ
tia aut fauorẽ psone/ sz p eccl'ie vtilitate a
xpo statuta ẽ/ quãobrẽ ꝓ̃m exigentiã vtilita
tis eccie/ tanq̃ finis/ dz hec dignitas agibi
lia sua moderari. ꝓ̃ptim in eis q̃ nõ sũt expl'
sa in iure diuio. Hoc enĩ dicere eẽt de iure
naturali cuiuslibet policie qõ violari non
põt aut mutari. Si q̃ ꝯingit q̃ pdicta fie/
ri sit expediẽs p eccia/ attentis circũstãtijs
negocior/ aut vidz ꝓ̃t culpã dñi Bñdicti
seu aliq̃s ei⁹ ꝯditiões min⁹ ciuiles ꝛ vtiles
ecclesie. ẽt vbi nõ eẽt culpabiles/ aut ꝓter
generalẽ affectiõz ꝛ deliberationẽ omniuz
subditorꝫ/ etiã vbi errarent ꝛ minus bene
iudicarent/ dicim⁹ non solũ ista licere fieri
ĩmo posse ꝯsurgere obligatõnẽ ad agendũ
Neq̃z in ꝗ derogat auctati papali neq̃z ple
nitudini potestatis sue collate sibi a xpo sz
implet. Illã posse mala ꝛ inexpedientia ec/
clesie facere/ q̃s diceret eẽ poste: q̃s crederz
hoc a cbristo collatũ extitisse. Porro de ist
tpalibus administrationib̃ ecclesiarꝫ posses/
sionũ/ iuriũ/ beneficiorꝫ/ ꝛ similiũ xps p se
ipm imediate nullaten⁹ se intromisit/ nec
ordiare curauit. sciẽs ꝛ volẽs talia eẽ varia
bilia ꝓ̃m exigentiã temporꝫ/ psonarꝫ ꝛ loco
rũ/ ad cõmunẽ eccl'ie vtilitatẽ. nõ ad vnius
aut paucorꝫ singularẽ pompã/ aut inutilez
vanitatez siue voluntatẽ. Ratio postulat/
nec negam⁹/ vt dño pape ꝛ suis cardinali/
bus fiat sufficiens puisio de bonis eccl'ia/
sticis/ sicut olim summo sacerdoti inferio/
res/ suas ꝺcimas offerebã. Sz hec puisio
nonne poterat adimpleri/ absq̃ ꝗ q̃ neces/
se sit ex toto ius ordiariorꝫ cassari vl' suspẽ/
di. ¶ Profecto sic. Postremo dicẽt alij q̃ x
hec via q̃ dicit media compleri non potest
absq̃ cõcilio hui⁹ obediẽtie generali/ ꝛ ita
cadit in illud qõ videt velle fugere. Dicrñ
dem⁹ q̃ si ꝯciliũ generale nõ q̃reret fieri ni
si sub modificationib̃ tactis in hac via me
dia. non videret incõueniẽs aut periculz
celebrare hmõi ꝯciliũ. Cessarẽt enĩ omnia
q̃ cõtra ipius vtilitatẽ audiuim⁹ allegari.
Nihilomin⁹ illud ꝯciliuz neq̃q̃ iudicam⁹
necẽariũ p ꝯpleméto celeriori ꝛ faciliori hu
ius vie. ꝛ absq̃ impenis innũeris/ ꝛ tractu
tpis. qz nũc interim pusq̃ ista concordata
sint/ dubia quedã orirent sup ꝯuocatione
cõcilij/ ꝛ q̃busdã similib̃/ q̃ hic cessant. Du
bitabit forte ali⁹ q̃ dñs Bñdictus audita
ista via illã aut impediet/ aut nõ cõcorda/
bit. Propterea forte tutius est/ vt ante oia
secrete/ q̃tum fieri poterit hẽatur ꝯsensus
maiorꝫ omniũ isti⁹ obediẽtie/ aut saltẽ pn/
cipaliũ/ vt cõi consensu totius sue obedien
tie/ fiat oblatio talis/ cui vniuersali ꝯsen/
sui si renuat assentire. quis nõ videbit tũc
ei⁹ modũ pcedendi penit⁹ improbabilem
eẽ. quis non iudicabit ab eo iure recedẽdũ
fore? Non. n. poterit aliq̃ tergiuersatione/
fautoria scismatis ꝛ subuersiõis ecclesie de
negari. ¶ Ex si quis ad extremũ dubitaue
rit similiter de principib̃ alijs q̃ nõ appro
babũt viã hanc mediã/ fatemur ꝗ non vsq̃z
quaq̃z certũ esse/ nisi put in moralib̃ sumẽ
da est certitudo ex his q̃ vt ĩ plurib̃ ꝓ̃m ve/

risimiles et probabiles coniecturas euenirent. Si in oibus pdicta via nihil petit difficile aut onerosum vel inhonestum/queritur propter quid principes et plati debeant improbare/maxime pro tanto bono reunitionis obedientie huius totalis obtinendo. Quid enim graue erit q oia indulgeant preterita/et non discutiant/q dns Benedictus habeat bonos consiliarios nō suspectos cuicūq; pti/fm quos iudiciū agat qd actum est/q ipe a vindicando propias aut alienas iniurias immunis sit/et deo committat/aut certe vniuersali bono ecclesie et pacis illas donet. Idē dicim de subditis qbuscūq; erga dominū Bndictū. Profecto nihil istorum difficile ē nisi forte apd illos/apd qs humilitas et caritas et ecclastica vnitas fuerint onerose/scz q turbationib gaudent et querunt q sua sua sunt/nō q Jesu xpi. Aut q suis sententijs ceruicosa aiositate nimis credūt. Aut si difficilia esse ista quisq; contēderit/animaduertat ille obsecro si plures sint in alijs vijs/difficultates et ambages/aut via m aliquā oī difficultate carentē afferat i mediū nos letis animis cōplectemur. Q si h vel facere nō vult. vel/qd magis credim/non pōt/tunc cū aliq d agere necesse sit/pgat nobiscum in hanc sniam/et attendat qd plus hēat dāni p ecclia. vel sic stare/ imo qtidie magnis lapsib corruere/et dnm Bndictum incarceratū esse/et cardiales suis honorib spoliatos/et principes ad pctionē piculosam dispositos videre/aut q ita pparem nos p hac reunitionē pma et totale huius obedie q cū alia celeriter et vtiliter tractare valeam. et qliter/si qs qsiuerit/iā in preterisum ē et a prudētioribus erit diligentius inquirendum et inueniendum facilius.

Finit.

Decreta in sessione

publica cōcilij generalis Cōstantien. die sabbati. ix. octobris Anno. Mcccc xvij. Et primo phemiū sup futuris cōcilijs celebrandis/et pulsione aduersus futura scisma

Frequēs generaliū ciliorum celebratio/agri dnici precipua cultura est. q vepres spinas et tribulos heresū/errorum et scismatū extirpat. excessus corrigit. deformata reformat. et vineā dni ad frugē vberrime fertilitatis adducit. Illorum vero neglectus premissa disseminat atq; fouet. Decpteritorum temporum recordatio/et pnitiū considerationis/ad oculos nros ponūt. Ea propter hoc edicto perpetuo sancim. decernim atq; ordinamus/vt amodo generalia concilia celebrent. Ita q primū a fine huius cōcilij in quinquennium immediate sequēs. Secundū vero a fine illi mediate sequētis concilij in septennium/et deinceps in decennium perpetuo celebrent/in locis q summus pōtifex p mē sem ante finē cuiuslibet concilij approbante et consentiente concilio/vel in eius defectū ipm concilium deputare et assignare teneat/vt sic p quādā continuationē semp aut consilium vigeat. aut p tmini quidētiā expectet. Quē terminū liceat sūmo pōtifici de fratrum suorum sctē romāe eccie cardinaliū consilio/ob emergētes forte casus abbreuiare/sz nullatenus proroget. Locū aūt p futuro concilio celebrādo deputatū absq; euidēti necitate nō mutet. sz si forte casus aliqs occurrerit q necessariū videret ipm locū mutari puta obsidiōis guerrarum pestis aut silis. Tūc liceat sūmo pōtifici de pdictorum fratrum aut duarum partium iporum consensu atq; sbscptōe/aliū locū prius deputato loco vicinioriē et aptū sb eadem natione/surrogare. nisi idē vl' sile impedimētū p totā illā nationē vigeret. tūc ad aliquē aliū locū vicinioriē alterius natōis aptū hmōi conciliū potit conuocari. ad quem plati et alij q ad conciliū solēt cōuocari/accedere teneant ac si a principio loc ille fuisz deputatus. Quā tū loci mutationē vl' termi breuiatōz teneat dictum sūm pōtifex ltime/et semel p annū aū pfixū tminū publicare/et itimare vt ad ipm conciliū celebrandū pdicti possint statuto termino cōuenire. Si vero qd absit in futurū scisma oriri contingeret/ita q duo vel plures p summis pontificib se gererent. a die quo ipi duo vel plures insignia pontificatus publice assumpserint. seu administrare ceperint. intelligatur ipo iure terminus concilij tunc forte vltra annum pendens/ad annū primum breuiat ad quos omnes prelati et ceteri qui ad concilium ire tenentur/sub penis iuris et alijs per concilium imponendis/absq; alia vocatione conueniāt. Necnon imperator ceteriq; reges et principes personaliter vel p solennes nuncios tanq; ad commune incēdium extinguendum/per viscera misericordie Jesu christi ex nunc exorati cōcurrant. Et qlibet iporum p romano pōtifice se gerēs

Decretū concilii constantien

infra mēsem a die q̄ sciam habere potuit/ aliū vel alios assumpsisse papat⁹ insignia vel papatu administrasse/teneatur sub inc̄ minatione meledictionis eterne ⁊ amissio nis iuris si quod forte sibi quesitū eēt a pa patu/quā ipo facto incurrat. ⁊ vltra hoc ad quaslibet dignitates actiue ⁊ passiue sit in abilis/cōciliū ipsum ad terminū anni pdi ctū loco prius deputato celebrandū indi cere ⁊ publicare. ⁊ p suas litteras cōpetito ri vel cōpetitoribꝫ ipsum vel ipsos ꝓuocā do ad causam/vel ceteris plātis ac princi pibus ꝯtum in eo fuerit intimare. Necnō termino pfixo sub penis pdictis ad locum cōciliꝫ psonaliter se transferre. nec inde di scedere/donec p ꝯciliū causa scismatis/ple narie sit finita. Hoc adiūcto q̄ nullus eo⁹ ꝯtēdētiū de papatu i ipo ꝯcilio vt papa pśi deat. Quinimo vt tāto liberi⁹ ⁊ citi⁹ eccle sia vnico ⁊ idubitato pastore gaudeat/sint ipsi oēs de papatu ꝯtendētes / postq̄ ipm ꝯciliū inceptū fuerit/auctate hui⁹ sctē sino di ipo iure ab oī administratiōe suspēsi. nec eis aut eo⁹ alteri/donec cā ipa p ꝯciliū ter mīata fuerit quōlibꝫ a quoq̄ sub pena fau torie scismat⁹ obediat. ¶ Q̄ si forte electio nē romani pōtificis p metū q̄ caderet in cō stantē viz seu impssionē de cetero fieri cō tingat/ipam nullius ōcernim⁹ efficacie vl' momēti/nec posse p sequentē ꝯsensum eti am metu pdicto cessante/ratificari vel ap probari. Non tū liceat cardinalibꝫ ad aliā electionē pcedere. nisi ille sic elect⁹ forte re nūciet/vel decedat. donec per generale ꝯci liū de electione illa fuerit iudicatū. ⁊ si pce dāt nulla sit electio ipo iurē. Sintq̄ sic se cūdo eligētes ⁊ elect⁹ si se papatui ingessit/ omni dignitate/honore/ ⁊ statu etiā cardina latus ⁊ pōtificali/ipo iure puati. ⁊ inabiles de cetero ad easdē/ac etiā ad papalē/ nec a liquis eidē secūdo electo vt pape sub pena fautorie scismat⁹ obediat quoq̄ modo. Et eo casu cōciliū de electione pape puideat il la vice. Sed liceat imo ⁊ teneant electores omēs aut saltē maior ps ipso⁹/quā cito si ne piculo psona⁹ pnt/etiā si piculū omniū bono⁹ immineret/se trāsferre ad locū tutū ⁊ metū pdictū allegare coā notarijs publi cis ⁊ notabilib⁹ psonis in multitudie po puli/in loco insigni/ita tamē q̄ allegantes metū huiusmodi habeāt in ipius met⁹ al legatione exp̄mere speciē ⁊ q̄litatē dict⁹ me tus/ ⁊ iurare solenniter/q̄ metus taliter al legatus est verus/ ⁊ q̄ credunt seip̄m posse probare/ ⁊ q̄ per maliciā vel calumniā hu iusmodi metū non ꝓponūt. Nec vltra pro ximū futu⁹ conciliū vllo modo possit dif ferri allegatio dicti metus. Teneant insu per postq̄ se transtulerint ⁊ metū allegaue rint modo predicto ꝓuocare sic electum ad concilium/quod cōcilium si vltra annum pendeat a die ꝓuocationis huiusmodi/in telligatur ad annum vt supra ipso iure ter minus breuiat⁹/ ⁊ nihilominus teneatur electus ipe sub penis predictis ⁊ cardina les ꝓuocantes sub pena amissionis cardi nalatus ⁊ omniū beneficio⁹ suorum. quā ipo facto incurrant/infra mensem a die p uocationis/conciliū ipm vt supra dicitur indicere ⁊ publicare/ ⁊ q̄ citi⁹ poterit inti mare/cardinales ipi/ceteriq̄ electores ad locū conciliꝫ tempore conuenienti persona liter se transferre/ ⁊ vsq̄ ad finē cause expe ctare. Teneantur quoq̄ prelati ⁊ ceteri vt supra ad cōuocationē cardinaliū tm̄/si for te sit elect⁹ ꝓuocare cessaret/accedere. Q̄ ēt sic elect⁹ in ꝯcilio ipso non presideat/quin imo sit a termino initiandi ꝯciliꝫ ipso iure ab omni administratiōe papat⁹ suspensus nec sibi a quoq̄ sub pena fautorie scisma tis quomodolibet obediatur. ¶ Q̄ si infra annū ante diem indicti conciliꝫ ꝯtingant supradicti casus. viz q̄ plures se gerāt pro papa vl' q̄ vn⁹ p metū seu impssionē eligat cēseāt ipo iur. tā gerētes se p papa q̄ elect⁹ p metū seu impssionē/ ⁊ cardiales ad dictū ꝯciliū ꝓuocati/teneāt q̄q̄ in ipo ꝯcilio cōpa rere psonal'r cām exponere ⁊ iudiciū ꝯciliꝫ expectare. ¶ Q̄ si dictis casibꝫ occurrētibꝫ ꝯtingat forte casus aliq̄s q̄ necāriū sit locū ꝯciliꝫ mutare vel obsidiōis vl' guerre vl' pe stis vel sil'is. teneāt nihilomin⁹ tam oēs su pradicti q̄q̄ omēs plati/ceteriq̄ qui ad con ciliū ire tenent ad locū primiorē vt p̄mittit qui sit abilis ad conciliū ꝯuenire. possitq̄ maior pars plātorum qui infra mēsem ad locū certum declinauerint/illum sibi ⁊ ali is pro loco conciliꝫ deputare. ad quem cete ri conuenire teneantur ac si a pncipio fuis set deputatus. ¶ Cōciliū aūt vt pfert⁹ ꝓuo catū ⁊ ꝯgregatum de hmōi scismatis causa cognoscēs/ ⁊ in ꝯtumaciā electo⁹ seu gerē tiū se pro papa vel cardinaliū si forte veni re neglexerint. litem dirimat/cāmq̄ diffini at/ac culpabiles i scismate pcurādo/seu nu triendo/vl' in administrādo/aut obediēdo

vel administrãtibꝫ fauẽdo/seu ꝓtra inter-
dictũ supius eligẽdo, vel calũniosos in al-
legãdo metũ, etiã vltra ꝑdictas penas, cu-
iuscũq; gradus stat⁹ seu ꝑeminẽtie existãt
ecclesiastice vel mũdane: sic puniat vt vin-
dicte rigor trãseat ceteꝫ in exemplũ. ¶ Vt
aũt metus seu impssiõis molestia in electõ
ne pape eo formidulosi⁹ euitet, q̃ toti ꝓpia-
nitati lamẽtabilius eoꝝ incussio seu factõ
ppetret, vltra ꝑdicta spẽalit durim⁹ statuẽ
dũ, q̃ si q̃s hmõi metũ vel impssionem aut
violentiã electoribꝫ ipsis vel alicui eoꝝ in
electione pape intulerit, seu fecerit aut fie-
ri pcurauerit, vel factũ ratũ habuerit, aut ĩ
ꝗ cõsilium dederit vel fauorẽ, facientem ve
scienter receptauerit vel defensauerit, aut
negligens in executione penaruꝫ inferius
memoratarũ extiterit, cuiuscũq; status gra
dus vel ꝑeminentie fuerit, etiamsi imperia
li regali pontificali aut alia q̃uis ecclesiasti
ca aut seculari ꝑfulgeat dignitate/ illas pe-
nas ipso facto incurrat, q̃ in ꝓstitutione fe-
licis recordationis Bonifacij pape octaui
que incipit Felicis, ꝓtinent/illis effectua-
liter puniat. Ciuitas vero etiã si qõ absit
vrbs Romana fuerit vel alia queuis vni-
uersitas/que talia facienti consiliuꝫ vel au
xilium dederit aut fauorem, vel infra men-
sem saltem taliter delinquẽtem prout tan-
ti facinoris enormitas exegerit ꝛ facultas
ei affuerit non duxerit puniendum/ eoipso
subiaceat ecclesiastico interdicto. Et nihilo-
minus/ꝑter dictam vrbem/põtificiali ꝛ su
pra, eoipso sit ꝑuata dignitate: non obstã-
tibus priuilegijs quibuscunq;. ¶ Volu-
mus insup q̃ in fine cuiuslibet cõcilij gene
ralis hoc decretũ publicetur solẽniter/ nec
nõ quãdocunq; ꝛ vbicunq; romani ponti
ficis electio imminebit facienda / ante in-
gressum conclauis legatur/ꝛ publice intri-
metur. ¶ Finit.

¶ Sequitur sermo

eiusdẽ cancellarij factus in die circũcisiõis
dñi corã papa apud tarasconam.

y

Apparuit grã dei ꝛ saluatoris
nri omibꝫ hominibꝫ/ erudiens
nos, vt abnegãtes impietatẽ
ꝛ secularia desideria/sobrie ꝛ
iuste/ac pie/viuamus in hoc
seculo, ꝛ reliq̃ que nũc audiuit ex epl'a pau-
li, vestra deuotio. ¶ Qm̃ apparuit grã di
ꝛ saluatoris nri, adeam⁹ cũ fiducia thronũ
gratie eius, vt miam eius cõsequamur ꝛ g-
tiam/in auxilio opturno. Nã q̃ finis noster
sup nos, ꝛ nos debilitati cõfractiq; iacem⁹
in imo/ꝛ limo ꝓfigimur, cõfundat pelagia
na heresis, q̃ gratiã dei, p subleuatione ne-
cessariam/abnegare ꝑsumit. Rursus q̃ de
grã dei sermo habẽdus est ꝛ de noĩe Jesu/
quẽ nemo põt dicere nisi in spũsancto / vt
ipse Jesus fm nomẽ suũ sit nobis Jesus/
vt ꝑterea condẽnatos in curia iusticie gra-
tie nos curia suscipiat, dum interim sedet ĩ
throno sue gratie, ꝑusq̃ legitimũ temp⁹ cõ
parendi ꝑtereat/appellem⁹ ad curiã ꝛ thro
nũ grãe, illic nos ꝑsentemus in ꝓfessionib
vbi soror nostra mater est eiusdẽ gratie, et
aduocata nostra, que plane despicere nos
non poterit. Caro enim ꝛ sanguis noster
est/ꝛ curie sue iura defendet/iura grãe. Q̃z
quis est iste thronus gratie. Ille pculdu-
bio puer hodie circumcisus, cuius vocatũ
est nomen Jesus, vt per iesum gratia fierꝫ
sicut lex per moysen data est, vt saluaretur
mundus per ipsum, quem vidimus plenũ
gratia, immo gratiarũ. Deus meus, mi-
sericordia mea, inquit prophetа. Et quid
misericordia nisi gratia. ¶ Sed dicet for-
tasse timidior aliquis. Ego apertos habẽ
oculos cordis in lumine fidei, ꝛ lucerna e-
uangelice veritatis hodierne/intueor in ꝗ
puero seueritatem diuine iustrcie seueram
valde, que etiam proprio filio dei non pe-
cit, quin eum nuditati ꝛ frigori ꝛ duro vul
neri dũ tenellus circumciditur/ exponeret.
Et tu mihi apud ipsum puerum inuenire
thronum gratie repromititis. Si in viri-
di hoc fecit deus, si innocentissimo filio nõ
pepercit/in sicco quid fiet/ peccatorib⁹ ser-
uis qualiter ignoscet. Quin etiam mater
eius, mater benedicta, quibus oculis pec-
catores inspiciet/ qui tota hodierni dolo-
ris sui causa sunt, qui totam sue grandis
anxietatis materiam prebuerunt/dum p-
pter eos vnigenitum dilectissimum / ex a-
cri vulnere cruentum/ex nuditate ꝛ frigore
vagientem cognoscit ꝛ dolentem? Ꝗtuero
quisquis hoc dixerit sciat nil tale timendũ
satisfactum est iusticie/satiata est/ non pu-
niet bis in id ipsum eum qui gratiam hui⁹
pueri flagellati meruit: qui factus est a deo
nobis iusticia atq; redẽptio/in q̃ et si iusti-
cia appareat in ei⁹ attritiõe ꝑpter pctã nr̃a
supeminẽter tũ apparet grã dei: q̃ vt seruũ

redimeret tradidit filiũ / q̃si peccatorẽ puni
endum. Sed ⁊ tu virgo dignissima non
abhorre peccatores. sine quibus nunq̃m
fores tali digna filio qui licet ex te genitus
est. attamen nobis natus nobis datus.
Adimus ergo cum fiducia te. ⁊ filium tu/
um. In quibus talis apparuit gratia dei
vt tu mat̃ dei fieres inueniẽdo gratiã apud
deũ/ ⁊ ipse hõ filiꝰ dei diceret. Ita vt nõ du
bitauerit Aug. asserere. nullã i tu reb⁹ p tps
ortis maiorẽ ista esse grãm/ dũ verbũ caro
factũ est. De q̃ verbo locuturꝰ det ipse nob
gratuita benignitate vbũ efficax ⁊ fructuo
sum: meritis ⁊ pcib⁹ tuis vgo gloriosa/ que
ab angelo vocata es grã plena ãtonomati
ce. ⁊ dna salutatiõe quã repetimꝰ dicẽtes.
Aue ⁊c. ¶ Apparuit grã dei ⁊ saluatoris
nostri. ⁊ reliq̃. Exhilarescẽ tu q̃ perieras/ mi
serãde hõ/ erige aures/ audi. ⁊ gras age/ qm̃
apparuit grã dei. datũ certe optimũ ⁊ do/
nũ pfectũ. qm̃ gratia dei vita eterna. ⁊ si do
minꝰ dat grãm. dabit ⁊ gl̃iam. Nõ igit̃ in/
uanũ hãc dei gratiã accipias/ nõ p ingrati
tudinẽ in hutꝰ anni ꝓncipio enceniũ tam
insigne puipẽdas. Et attẽdas vigilant̃. qz
nõ dixit apl's. apparuit sapia dei. apparu/
it iusticia dei. appuit potẽtia. Illas q̃ppe
magis extimescebat hõ reꝰ/ pditoꝰ/ ⁊ dam/
natꝰ. quã ꝓsiderabat Qm̃ sapia accusabat
⁊ nõ hẽbat locũ negatio. nec valebat excu/
satio Adã vbi es ⁊c. Si voluerit mecũ cõ/
tendere (dicebat Job afl̃ictꝰ) nõ potero rñ
dere vnũ p mlle. Iusticia accusatũ ꝓdẽna/
nabat. ⁊ nõ inueniebat̃ appellatio. qz au/
disti vocẽ vtoris tue ⁊c. Propterea idem
Job verebat̃ oia opa sua. sciẽs q̃ nõ pcez
delinquẽti. Dinc q̃z est ꝓphetica supplica/
tio. nõ intres in iudiciũ cuz ꝓuo tuo do.
qz nõ iu. in con. tuo om. viuẽs. Potẽtia ꝓ
nicz accusatũ ⁊ ꝓdemnatũ puniebat/ ⁊ nõ
erat euasio. A facie manꝰ tue. i. potẽtie ego
defeci/ plorabat psalmista. Et rursus quis
nouit ptãtem ire tue/ ⁊ p timore tuo. i. t. di/
numerare? Et nemo est q̃ de manu tua pos
sit eruere. Nõ g̃ q̃rebamꝰ sapiam accusan/
tem. nõ iusticiã ꝓdemnantẽ. nõ potentiaz
executioni sniam demãdantẽ/ atcz seuien/
tem. Vbi seuientẽ. Seuientẽ nũc in celo
ꝓtra apostatas ãgelos. nũc in paradiso ꝓtra
parẽtes ꝓmos. nũc in turri babel p cõfusio
nẽ linguaꝝ. nũc in terra p diluuiũ aquarũ
multaꝝ/ nũc in pẽtapoli peccatrice. p sub/
uersionẽ puersoꝝ. Tandẽ in iferz p inclu/
sionẽ oim. Sz solã gratiã mirantem ⁊ ab/
soluẽtẽ petebamꝰ. q̃ salui essemꝰ/ nõ ex ope
ribꝰ iusticie q̃ fecimꝰ nos. Et hec hodie no
bis apparuit. dum celauit deus potentiaz
in infirmitate. spiam in infantia. iusticiam
in pietate ⁊ circũcisionis satisfactõne. Tã
cz imposuerit deus silentiuz eis. ⁊ dederit
audientiã totã mie. Ita superatis omibus
datur triũphꝰ gratie. Et hec apparuit ho/
die nob valde necessaria. Nam q̃d ageret/
q̃ se vteret hõ condẽnatꝰ in curia iusticie/ si
nemini datus esset locus appellationis ad
curiam gratie/ si non superaret misericor/
dia iudicium? ¶ Dicamus iterum q̃ prꝰ
sempiterna dei virtus atcz diuinitas (teste
apostolo) ex eis que facta sunt intellecta cũ
spiciebatur. sicut antea diterat sapiens/ q̃
ex magnitudie spcciei ⁊ creature/ potest vi/
sibiliter earum creatoꝝ agnosci. Sed ⁊ sa/
pientiam eius ex operibus agnouit que ex
clamans dixit. cz magnificata sunt opera
tua domine? omnia in sapiẽtia fecisti. Po
terat quocz dei beniuolentia vtcũcz agno/
sci in rerum dignantissima conseruatione
et directione in suos fines. sicut potentia
ex creatioge. ⁊ sapientia ex gubernatiõe vi
debatur. Quapropter forte gratiaz appel/
lat sapiens nutricem omnium. Sed ex re
paratione lapsi. ex recreatõne deperditi. ex
iustificatione impij. maxime apparuit gra
tia dei. Nam que gratia maior/ que libera
lior. vel dici vel existimari potuerat/ q̃m
vt tantum daret deus homini. vt pauper
fieret? quis hoc crederet. si nõ ꝓscius secre/
torum dei Paulus assereret. quia pro no/
bis egenus factus est/ vt illius inopia diui
tes essemus. Gratia insuper qualis mira/
bilior/ cz vt taliter compateretur homini
misero deus. q̃ miser fieret. opprobrium et ⁊
abiectio plebis. Ista nõne sunt viscera mi
sericordie dei nostri. in quibꝰ visitauit nos
deus oriens ex alto. In quibus apparuit
gratia dei ⁊ saluatoris nostri hodie circũci
si. ¶ Amplius vero domina natura. vt hu/
mano more loquamur. quãuis in suo crea
turarum speculo pulcerrimo. in libro capa
cissimo. in carmine sonoro. ⁊ armonico/
monstraret potentiam dei efficientem/ et
sapientiam exemplantem. ⁊ bonitatem cũ
cta finientem. primum ex vnitate. secundũ
ex vitate. tertiũ ex bõitate creaturaꝝ. Rur
sus ꝓmũ ex eaꝝ mõ. scõm ex specie. tertũ ex
ordie. Sil'r ex creaturaꝝ mensura potẽtiã

Et earũ nũero sapientiã. Et põdere trahẽ re in suos fines bonitatẽ: vt q̃dã circulo in telligibili ex ipo creante/ & p ipm exemplan tem/ & in ipo finiẽte sint oia/ nihilominus mũd⁹ hãc sapiaz dei potẽtiã & bonitatẽ cog scere hñs/ nõ glificauit deũ neq̃ grãs egit. Sed voluerãt sibi oia/ & obscuratũ factũ ẽ insipiẽs cor eoꝝ/ & defecerũt scrutãtes scru tinio. Quãobrẽ ordinauit de⁹ facere opus noue grẽ supra naturã. vt esset grã dña re ginaq̃ nature. Nã grã ei⁹ q̃ & mia. sup oia opa ei⁹. Que grã lz supboꝝ oculos sua lu minositate cecauerit. illustrauit mẽtes hũi liũ. sic̃ exultãs iesus in spũ. Cõfiteor inq̃t tibi pr̃ celi & terre. qm̃ abscõdisti hec a sapi entibus & prudẽtib⁹/ & reuelasti ea puulis. Ita pr̃. qm̃ sic placitũ est apõ te. Placituz nõ meritũ. vt nõ glietur añ eũ stulta psum ptio ois carnis. q̃ in sapiẽtia deũ nõ cogno uit. Iõ placuit p stulticiã pdicatõis noue g̃ tie. saluos facere credẽtes. Hoc autẽ opus grẽ. apparuit manifeste in eo q̃ verbũ caro factũ est/ vbi totũ opaꝫ grã. totũ sibi datur Nil aut paucũ hz natura/ neq̃ ex radice su perioꝝ astroꝝ/ & cõstellationũ. sic̃ impietas q̃rũdã finxit. Neq̃ ex actione iferiori elem̃ toꝝ. saltẽ q̃ ad modũ q̃ subit⁹ fuit. Ubi pte rea patir̃ mificors & mifator dñs. vt saluet & regnet puaricator hõ re⁹. ¶ Apparuit g benignitas & hũanitas saluatoris nr̃i dei vt alibi gaudet apl's. Apparuit inq̃ misti ce hec hũanitas. vt signũ magnũ in celo ce loꝝ dõ. Nam sibi hipostatica vnione con iũcta ẽ/ & hec q̃si mulier amicta sole iusticie q: plena grẽ luminose/ & luna toti⁹ mutabi litaꝫ nature sub pedib⁹ ei⁹/ rõne auctoritatis impiose. & corona stellaꝝ. xij. q̃ sunt. xij. progatiue singulares in capite ei⁹. ex dña tionis sublimitate. Nã et benigna hũani tas dei saluatoris nr̃i vniuersum mõm spi ritualiũ eternarũq̃ creaturaꝝ purgat. illũi nat. & pficit. supior eis in ordie hierarchico stabilita. vt sol q̃dã eternitatis. Imperiũ q̃ q̃ possidet sup vniuersũ materiale atq̃ cor poroũ. vt ex miraculoꝝ opatione mõstratũ est. Duodecĩ postremo progatiuis. q̃si to tidẽ sideribꝫ coronata refulget. q̃tuor in cõ patione ad diuinitatẽ. Totidẽ in opatiõe aie ad carn ẽ & rursus totidem in cõparatõ ne ad totã reꝝ vniuersitatẽ. Cõsidera hũa oitatẽ hui⁹ pueri hodie circũcisi in ordine ad diuinitatẽ: & inuenies q̃ in ea tanq̃ in ope pclarissimo super aliud/ oẽ creatũ relu cẽt q̃tuor attributa. q̃ sunt dei potentia. ꝏi sapia. dei iusticia. & supeminent dei grã q̃ circulo q̃dam spũali infimũ summo iũgit. pacẽ opãs i terr⁷ & i celo. Cõsideraaiam in ordie ad carnẽ & iuẽies carnẽ ab ea q̃drupli ci dote decorari. Agilitate. sbtilitate. ipassi bilitate. & claritate. Et q̃ in via non ita fie bat. h̃ erat spẽale dispẽsationis diuĩe mira culum. Deinde si consideraueris humanitatẽ hui⁹ pueri in ordie ad creaturaz vniuersam. videb ea tanq̃ instrumentũ di uinitatis hr̃e oẽ ptãtem in celo & in terra in mari. & in oib⁹ abyssis. brõs illũiat & pficit in celo. viatores iustificat in tra. alios non plene iustificatos dimittit h̃ vl alibi in ma ri purgatiõis. Alios obstinatos dãnat & de turbat in abyssũ dãnatiõis. ¶ Atuero q: multus est h̃ fmo. & ad interpretãdũ diffi cilis/ & orõ nr̃a ad alia ꝓperãs expediri desi derat. coartem⁹ eã infra limites pñtꝫ celebri tatis. Et duob⁹ q̃si gradib⁹ itinere breuia to decurrat. Et dicam⁹ q̃ apparuit grã dñi p̃mo in humili subiectiõe sua ad legẽ circũ cisionis. Postq̃ impleti sunt dies octo vt circũcideret puer/ inq̃t euangelista. Appa ruit scõo in ppli redẽptione fm nomẽ sal uationis. vocatũ est nomẽ ei⁹ iesus quod vocatũ est ab angelo pusq̃ in vtero ꝓcipe retur. Causaz reddit angelus apud Mat theũ qm̃ saluum faciet ppl'm suũ a peccatꝫ eorum. Hoc modo euangelium cum epi stola sociantes. vtrunq̃ per alterutrum de ducamus sub duobus tantum gratie dei signis. quesunt humanitas seu humilitas primum signum. & scõm benignitas seu ca ritas. Unum in circumcisione. In nomi natione alterum/ vt verum sit q̃ apparuit humanitas in primo misterio. benignitas in secũdo. & gratia in vtroq̃ dei saluatoris nostri. ¶ Itaq̃ quis fidelium non perspi cuum habeat & compertum/ gratiaz dei ho die apparuisse. dum attendit q̃ ipse legis conditor. duro se legis vinculo quasi seru⁹ astringit. & fit sub lege velut infans. velut i potens. & peccatis obnoxius? Ad quid ita Nimirum vt ingratitudo neq̃ presumptõ nis humane/ confunderetur & erudiretur. que in tantam prorupit audaciam/ magis vero amentiam: vt diuinitatis maiestatez appeteret. volens esse sicut deus. sciens bo nũ & malũ. ꝓterea ꝏs medicamẽtũ ꝓtariũ hũilitatꝫ opposuit ꝏscẽdẽs a sũmo sue ma iestatis/ ad ima vilissima nr̃e hũanitatis.

Sermo factus in die

Sic aduersus auariciam primi hominis ipse summa liberalitatez. Sic aduersus gulā eius/ipse summa frugalitatē. Sic aduersus ingratitudinē nimiā ipse gratiā ondit infinitā erudiēs nos facto certissimo. vt abnegātes impietatē malā hospitē z sodalē pfidiā/z secularia desideria q̄ mergūt in interitū. sobrie z iuste z pie viuam⁹ in ꝑ seculo. Sobrie q̄ ad nos. Juste q̄ ad primos. Pie q̄ ad deū z sctōs. ¶ Humiliemus igit aias nras legi. imitātes huic puerū. z circūcidam⁹ p disciplinē cultū. vitiorū supfluitatē a nob z sensibz nris. Circūcidat cor a pūptiōis ppūtio. ne plus sapiat q̄ oportet. nec prudētie p prie iuitat. Circūcidat ipm ab oi carnalitatis excessu/z sine sordibz colluuie voluptatis. sit purū z mūdū. Circūcidāt oculi ne videāt vanitatē/os z lingua ne loqnt mēdacīū/aures ne audiāt detractionē. tact⁹ z gustus ab oi lubricitate/totū corp⁹ a rebellione ꝑ aiam ꝛtumaci. Vt sobrie viuam⁹ in nobismetipis. Viuam⁹ z iuste apud primos reddētes vnicuiq̄ qd suū est. cui vectigal. vectigal. cui honorē. honorem. Viuamus tādē pie do adherēcts p fidē z spē z p caritatē/circūcidētes oēm errorē z supstitionē p fidē/oēm desperatōz z pūptōz p spem oē odiū z cupiditatē p caritatē. Sit in nobis fides vna z viua fm vim rōnabilē exrecognitōe imēse sapie. Sit spes certa fm vim irascibilē ex pfessiōe sūme eius potētie. Sit caritas feruida/ex ꝛsideratiōe sūme beniuolētie z grē/q̄ appuit hodie in circūcisiōis hūiliatiōe. Hoc mō sobrie ītra nos/nuste iuxta nos/z pie supra nos. viuem⁹ in ꝑ se-
A culo ¶ Sz ve tibi pessima. ve tibi neq̄ ingratitudo cordis hūani/cordis incircūcisi z certe inhūani/dū ad tantā grām notissimā dei tui/ñ corrigeris/nō emolliris/ñ fleteris. Hūilis est ipe q̄ est de⁹ bñdictus in secula. z tu ceruicē erig̃. tu supb ēra z cinis. Tu sordida pell' inflaris z tēderis. Tu in q̄ inflaris z tenderis sordida pellis/saccus stercoꝝ z vmiū. Hūilis ē ipe legiflator tu⁹ obfuās legem tuā/z tu q̄tidie legis sue iugū suaue z leue ꝛtumacit excutis z ꝛfringis. Hūilis postremo inuenit pius erga te mificors z benign⁹/z tu plen⁹ ipietate. errores fingis. z seqris supstitiones/de eo q̄z vel supbe pūmis. vel desperas superbius Ad ipm denicq̄ nullo pietatis. nullo dilectionis affectu mouer. Pudebat fortassis inseq̄ humilē hoīem. vsq̄q̄ pudebit humilē xpm imitari. Vide stupēdū z horresce: flagellat in circūcisiōe leo de trbu iuda. vt hūilie canis mortu⁹. filius hoīs putredor vmis. Circūcidit in carne puer Jesus. vt absq̄ pūcio nos in corde z sensibz maneamus. vt cū abraā nos filiū vnigenitū cum tota familia z vnacul'. ꝑ est spm nrm cū affectionibz z cognitionibz vniuersi circūcidere disciplinē cultro neq̄q̄ omittam⁹/sz tollam⁹ opprobriū egypti/si neq̄ pire ō pplo neq̄ fed⁹ ōi irritū efficere volueriamus.

Dēs q̄dem ꝑ agere ꝛuenit clerū pcipue. sicē ipe p ceteris in dñi sortē electus ē. Exultet igit cū tremore humili. z grās agat. z appareat in eo grā dei z saluatoris nri ¶ Sed heu cler⁹ hodie quē. p maiori grā. grē vicissitudinē repēdere dignū fuerat/plus alīs replet ingratitudie. z pūciū sibi fecit ipietatibz z secularibz desideriis/neq̄ sobrie neq̄ iuste. neq̄ pie viuēs in ꝑ seculo ¶ Ita pgebā in meditatiōe mea. satirā in clerū declamare. Neq̄. n. in tā vberi indigtiōis materia deesse vba potuerāt. Dum ecce studiositas speculatrix/ipportunitate q̄dā sua. grādem qōnum speculatiuaꝝ siluā apponere videbat. vt plus sibi q̄ edificationi deferrē ¶ Dic inqt si xps circūcisus est an circūcisus resurrexit in glia disp gentibz factus. Ita me pie tenere rñdi. ad honorem eorū ex q̄bz xps fuit fm carnē. q̄ est ōs bñdictus. z ad puerorū ꝛfusionē ¶ Dic pticulā illā carnis vrginee. vt multi ferūt dimisit in terris. Et talis de effuso tūc sanguine qō est: Rñdi q̄sdaz pres esse de integritate hūane nature z necessitate/sine q̄bz nō subsisteret. Quasdā de ꝛgruitate. sine q̄bz neq̄ pfecte neq̄ decent existeret. Quasdā de supfluitate. Prime due resumpte sunt sicī alīs resurgentibz fiet nō oportet ꝑ deriliqs. Si q̄s igit ꝛtenderit pticulā illā cum sanguine fuisse de integritate humanitatis ꝑmo vel scdo modo/illa resumpta sunt. z vel in terra nō manēt vel multiplicata sunt.

Erat ne igit pars illa carnis vel sanguinis per cōicationem idiomatū de⁹. z si de⁹ vtq̄ B homo. Huius rñsionem tāq̄ egentē lōgissima z subtilissima pscrutatōe/ptereo. Et conseqnter illā si sit adorāda adoratiōe latrie. Perge ad alia. qr melius est hic nihil q̄ pauca dicere ¶ Dic ad qd pderat circūcisio? Respondeo pderat originale peccatum delendo z dando gratiā. sed nō aperiebat ianuā paradisi ¶ Dic q̄le dabatur p

feminis remedium? Responsio fides pro-
pria si adulte erant. vel parentū p puulis.
¶ An alienigenas obligabat? Rñsio non
¶ Cur añ die octauū nō ipēdebat? Rñsio
ꝓt teneritudinē. ⁊ ad resurrectiōis misteri
um? ¶ Quid de filijs israel in deserto nō circū
cis? Die teneo fuisse cū eis a deo reuelante
moysi dispēsatū. Dic si p cognationē spūa
lē circūcidēs circūciso iūgebat? Puto cog-
tionē hāc magis hūana ꝓstōne. q̄ naturali
vel diuino iure inuētaꝫ. Quod si q̄s aliter
sentiat ꝓt grām q̄ ꝓferk. dicat ꝓsequenter sic
de baptismo ¶ Dic an circūcisus sicq̄ ba
ptizat? insigniebat duplici caractere / ⁊ si i
eo grā duplex augebat. Ita si capax erat v-
triusq̄ ⁊ dū circūcisio currebat vtiliter.
Dic cur circūcisio q̄ data i fed⁹ eternū cessa
uit. q̄d dico cessauit / imo facta ē mortifera
adeo vt Paul⁹ denunciet si circūcidimini /
ꝓs nihil vob pdest? Dico q̄ ꝓpe nō cessa
uit. sz trās ijt in baptismū. cui⁹ erat figura /
q̄d igit mirādū. sūre exhibita figura cesserit
¶ Sz auget qōnis admiratōz. cur ꝓt ꝓh-
uationē circūcisionis ⁊ alioꝝ legaliū / pau-
lus restitit petro ī facie / cū tñ ipe q̄sdā circū
ciderit. Igit q̄ pacto r[illegible]hēdit ipse qd age-
bat? ⁊ pētum supiorē ī auctate. ap'latū senio
rē. ⁊ in grā ꝓfirmatū die pētecostes. q̄liter ī
culpat paul⁹ eū / ⁊ narrat non recte ābulasse
ad ꝓitatē euāgelij Rñsio distinguēda sunt
tpa ⁊ ꝓcordabūt scp̄ture. Tps circūcisiōis
tripl'r cucurrit. Currebat ꝑmo vtiliter vsq̄
ad baptismū. Secūdo pmissiue apud iu-
deos vsq̄ ad publicationē euāgelij plenio
rē. vt mr̄ sinagoga honestas hr̄et exēqas.
Sz tūc apud gētes / ⁊ p⁹ apd oēs pestifera
fuit ei⁹ obꝓuatio. ꝓt ea Petr⁹ ⁊ Paul⁹ licite
q̄sdā circūcidēt ex iudeis tpe illo medio
Sz q: facta petri circa iudeos. gētiles scā-
dalizabāt. q̄si sic deberēt circūcidi. Paul⁹
doctor gētiū auertit petr̄ de re hmōi. q̄ to-
ta sibi hūilitate paruit / ⁊ ita neu' peccauit
saltē mortal'r ¶ Sed dic si Petr⁹ nō erra-
bat in fide / q̄liter sibi dixit Paul⁹ cur ita fa
cis. Certe ex auctate legis diuīe iubētis fra
ternā correctiōz / cui lege nemo nō subiect⁹
est ¶ Quid si petr⁹ ꝓsa vice Paulo restitis-
set in faciē nolēs adq̄escere. An paul⁹ se ab
eo subtrahere. an nō obedire? An ad eccl'ie
ꝓsiliū appellare potuerat? Si ꝓsiliū in h
supius erat petro vel ecōtra / si paul⁹ restitit
petro vt ei⁹ cardinal' exñs? vel vt eq̄lē se de-
putās et nihil a petro auctatis. sic nec euā-
geliū suū recipiēs? Quid si de facto in pau
lū excōicationis snias pmulgasset. an eas
Paul⁹ timuisset? Quid si Petr⁹ pstitisset ī
h̄ errore. nunq̄d eo facto papatū pdiderat?
q̄ si nō nunq̄d tñ deponēdus erat ⁊ p q̄s ⁊
quō? An ꝓsiliū sine eo potuisset in h̄ casu
celebrari? Quid si petr⁹ vi armata errorem
suū defendere voluisset? nunq̄d ipo etiā ma
nēte papa. vim vi licuisset repellere aut ver
bis aut carceribꝫ aut ipa denicq̄ morte.
Dieronym⁹ pterea ⁊ Aug. doctores eximij
cū discordēt in hac materia nunq̄d alter eo
rū dicēdus est heretic? Ille paulū dispēsa
tione mētitū. h̄ Petr̄ iuste rep̄hensū fuisse
defendit ¶ Porro cur in cōcilio de cessatō
ne circūcisionis petr⁹ sūmus pōtifex nō tu
litsniam sz iacobi? Innuebā studiositati vt
taceret / ⁊ nō poneret in celū os suū Tūc ex
clamās dixit? Nunq̄d nō expedit de talib
inq̄rere. vt sciat q̄libet magn⁹ cū pusilio q̄-
litatē sue potētie. sue subiectionis sui cor-
dis. q̄ sibi cōpetit iure diuino / naturali vel
hūano. Alioq̄n error facile surripet ⁊ con-
fusionis horrore cūcta fedarent. Quid est
igit qd̄ innuis mihi q̄si non liceat de potē-
tia Petri disputare? Nonne de oīpotentia
dei q̄tidie p̄rimus. Sed tñ vis vt ista nē
p̄tereā. reuertamur ad puer̄ Jesum ¶ Dic
si puer̄ istū circūcisionis dolor attigit. cuz
vticq̄ gaudio magno frueret. Sic ⁊ forte
tātus cōtus in passione nūc p̄uisa ¶ Dic si
cor eius motib opositis dilatatione ⁊ cō
strictōne simul mouebatur? Responsio nō
oportet. quia gaudiū superioris portionis
non redundabat in corpus ¶ Dic si vere
compatiebat ei mater sua cōscia tanti gau-
dij. tanticq̄ misterij non ignara? Respōsio
compatiebat ⁊ iam p̄transibat gladius ani
mam ei⁹. vt non eximeret ab illa regula. q̄
p multas tribulationes oportet nos intrare ī
regnū dei. Et hoc horrendū p peccatoribꝫ
quia aut hic erūt in labore hominum per
penitentiam. aut in societate demonum p
damnationem ¶ Ceterum dic cur hoc po
tissimum die christus circumcidi voluerit.
superstitiones impie in his Januarij kal'.
plus vigebant. Responsio vt eas deseren-
das ostenderet ¶ Cur nondum cessaue-
runt neq̄ in clero. neq̄ in populo. tam sup
encenijs ⁊ alijs obseruationibus vanis et
varijs. q̄ super ritibus improbis per eccle
sias. quos appellant ludos fatuorum. si-
cut ꝓe fatuitates sūt. imo insanie sacrilege

impie ⁊ blasphemie. q̃s int ecclĩasticos ipu/
ne fieri stupor est? Nũquid apponi deberẽ
puisio. Ita deberet. sed pluries audisti qr
qõ p ꝓbet/soluit p nõ facit. Prouideat grã
di saluatoris nr̃i ⁊ sũmi põtificis diligẽtia
¶ Questiones hmõi multiplicare magis ⁊
magis satagebat iportune nimis studiosi/
tas speculatrix in meditatione mea. Cui
ego. Noli p̃cor mihi molesta eẽ. Locũ ⁊ tẽ
pus aliõ expecta/ Nõ e iste disputatõis spe
culatiue act⁹. sed edificatiõis practice. Tu
interi secedas aliorsũ. vt de grã dei ⁊ signis
ei⁹/certo pgat itinere fmo nr̃. psertim ad si
gnũ secundũ qõ eẽ posuim⁹ benignitatem
saluatricẽ. sicẽ notat in nois impositione.
Si tñ ꝑus ex eis q̃ circa ꝑmũ signũ dicm⁹
qõ est bũanitas seu bũilitas /ꝓsideratione
moralẽ q̃druplicem notauero/ fm q̃tuor ef
fectus gratie dei. q̃ sũt abnegare ipietatẽ et
secularia desideria. Sed ⁊ sobrie/ ⁊ iuste/ et
pie viuere in hoc sec'o. Quãq̃ malesuasa
pestis adulatio pstrepat/ ⁊ susurrãs loq̃ p/
bibeat/ asserẽs q̃ vetere puerbio. vitas odi
um parit. Et q̃ nõ opus est teneras morda
ci radere vero auriculas. Sz plus roboris
affert apl's in fine epl'e/ stimulãs quẽlibet
p̃dicatorẽ in psona Tyti. Hec loqre ⁊ ex/
hortare. ⁊ argue cũ omni iperio. Nemo te
contemnat.

D Prima considera/
tio ad apparẽtẽ grãm ꝺi in circũcisione hu
milis pueri Jesu. Princeps vel plat⁹ q̃li/
bet/ ⁊si dicat solut⁹ legib⁹. pati dz legẽ quaz
ipe tulerit. Tũ p subditoꝝ exẽplo. tũ p re/
uerentia pstãda ꝺo/ vt appareat grã dei in
eo/ ⁊ nõ ipietas aut secularia desideria vide
ant dñari. Poterã hic vti gentiliũ exem/
plis ꝓprias in se leges q̃ruis durissimas f/
uantiũ/ q̃ꝝ Valeri⁹ meminit. Sed abuus
de sat⁹ ẽ ad exemplũ sũm⁹ legislator xps / et
põtifex sup̃m⁹/ q̃ ob ꝗ legẽ ꝓpria nõ soluere
sz in semet iplere voluit vt ei⁹ actio cẽt in ꝗ
ꝑncipũ platoꝝ q̃ꝝ istructio. ¶ Vbi nihilo/
minus notadũ occurrit ꝓtra eos q̃ tãta ob/
stinatiõe legib⁹ mortuis bũanis adherẽt/
legẽ viuã fundatã in lege etna/ ⁊ in eq̃tate/
seu epikeyã penit⁹ vel ig̃rãtes vl' spernẽtes
q̃ lex pficit ⁊ iplek dũ vel in finẽ meliorẽ/ vl'
salubrioribꝰ medꝰ ordinat/ q̃ finis ẽ cari/
tas/ fm apl'm. Alioq̃n xps legẽ antiquã ñ
iplesset/ q̃ꝝ soluisset. Et ꝗ documẽtũ ñ me/
diocriter spectat ad scisma pñs/ cui⁹ sedatõ
nẽ inuenire nõ sufficerẽt leges bũane iã cõ
dite. nisi supior lex diuia viua ⁊ architecto/
nica ꝓsulat. Qõ qr forte ñ sat⁹ actũ ẽ vsq̃z i
pñs. obrigit qõ ait dñs in Esaia. Timue/
rũt me mãdato hoim ⁊ doctrinis. Jõ ecce
ego addã vt admirationẽ faciã pplo huic.
miraculo grãdi ⁊ stupẽdo. Peribit eni sapi
entia a sapientib⁹ ei⁹. ⁊ intellect⁹ prudẽtiuz
ei⁹ abscõdet. Ex q̃ loco sũpsit Jesus illud
ip̃roperiũ ꝓtra phariscos. q̃ irritũ faciebãt
mãdatũ dei ꝓpt suas traditiões. Audirent
vtinã ista auriꝰ suis hi q̃ legẽ euãgelicã. le
gẽ diuinã cũ pfessoribꝰ suis deserẽtes. bũa/
nis inuentiõibꝰ incumbũt toti/ adeo vt ad
superiorẽ legẽ illã oculos attollere vel non
valeãt ex ruditate. vel nolunt ex iniq̃tate. vl'
negligãt ex inerti segnicie. Cũ tñ vbi leges
bũane nõ sufficiũt/ put in scisimate pñti cõ/
ptũ videt/ vt ad legis diuine radicem ⁊ int
p̃tationẽ ꝓsultatio referat. ⁊ fm eam ꝓstitu
tio formet/ necesse est. Quid ãt mali q̃d pe
riculi. q̃d ꝓfusionis attulerit ꝓtempus fa/
cre scripture/ vtiq̃z suff. ciẽtis p regimie ec/
clesie (alioq̃n xps fuissz legislator ip̃fect⁹)
interroget expientia? ꝓsideret clerus. cui de
spõsari debuerat sapiẽtia. q̃ de sursum ẽ pa
cifica ⁊ pudica/ an ipe fornicat⁹ est cũ adul
tera illa meretricula/ sapia terrena/ animali
⁊ diabolica? Status insup ecclie nõn fa/
ctus est tot⁹ q̃si brutalis ⁊ mõstruosus? vbi
celũ deorsum. ꝗ est. s. id qõ spũale est/ ⁊ ter/
ra sursum. spũs fuiẽs/ ⁊ caro dominãs. ꝑn
cipale accessoriũ. ⁊ accessoriũ ꝑncipale/ vs/
q̃z ad ꝗ/ vt quidã delirare nõ dubitẽt. q̃ p i
uẽtiones bũanas ẽt melio⁹ q̃ꝝ p legẽ diuinã
euãgelicã regeret. q̃si min⁹ sit aia/ q̃ꝝ corp⁹.
⁊ spũalis q̃ꝝ carnalis fruct⁹. Hec asserõ/ p
meã fidẽ. blasphema ẽ. nedũ falsa. Euãge
lica q̃ppe doctrina/ p suos pfessores dilata
uit ecciam vsq̃z in celũ. q̃ filij agar exq̃rẽt
sapiam q̃ de terra est/ detruserũt vsq̃z i cenũ
Et q̃ nõ ex toto corruerit ẽ ex grã dei. ⁊ sal
uatoris nr̃i. Hec ego loq̃reo liberius/ quo
mihi ꝓscius sum nõ ex q̃stu. non ambitu. ñ
ad laudẽ ꝓpriã mee pfessionis/ sed p asser/
tione vitatis. ⁊ vtilitate publica hec dice/
re. Quia ad veritatẽ/ curia ista theologiaz
hacten⁹ min⁹ debito p̃mouit. ne dicã spre/
uit. q̃ tñ omnẽ sibi/ q̃ pollet/ gl'am adq̃siuit
Per q̃d? Per p̃dicatõnẽ bũilem generatri
cem deuotionis in cordib⁹ fidelũ maxime
ꝑncipũ. Nã si desit religiosa deuotio. ho/
noratio ecclĩaꝝ q̃lis erit? Prouideat grã

summi pontificis vt nunc cepit.

Cosideratio secūda

Apparens gratia in hūilitate pueri Jesu circūcisi/docet prelatū quemlibet, vt iurta consiliū sapiētis/positum a Tullio cōto maior est: humiliet se in omnib⁹. Et ab omni se superbie intemperantieq⁹ signo/circumcidat. Tanto enim esse humilior/ꝛ ad seruiēdū pmptior q̄sq⁹ debet et munere ait Grego. cōto se obligatōrem esse conspicit in reddenda ratiōe. Naz ab eo cui plus cōmittit plus exigitur. Ita vt saluberrimū sit christi documentū/metaphisicali ratione fundatū. Qui voluerit esse maior inter vos erit omniū minor ꝛ minister/qz ꝓm magnitudinē dominationis est subiectionis grādior obligatio. quāobrem summus pōtifex non ficta verborum humilitate/sed veritatis attentione profūda/nominatur seruus seruorum. Et certe ita seru⁹. vt ꝓm ꝓpationē cordis ꝛ si nō semper ꝓm exhibitionē opis/ipe vitā suā cōto magis statū suū exponere, p cuiuslibet subditi sui salute, nedū p toto grege/teneatur. Docita sentire catholicū est stabilitū in h̄ vitatis verbo. bon⁹ pastor aiam suā ponit p ouib⁹ suis. Et ita corde credit ad iusticiā ore aūt vl scripto ꝓfessio fit ad salutē. Alio q̄n nō iniust⁹ fit lucifer qui ita p̄esse voluit ꝓm doctores vt subiectiōis vicissitudinem subditis nō referret/cū ex opposito ipe pl⁹ alioꝝ cōmodis obseq̄ velle debuerat.

Ex hac itez ꝓsideratione/culpanda reddi tur pompa supba. pōpa male sobria plato rū q̄rundā in fastu mūdano/querentiū nihilomin⁹ eccusationes in pctis. ꝛ dicentiū q̄ hec pompa honorat ecclīam. Honorat vero. imo vere onerat ꝛ destruit factis ꝛ exēplis. Neq⁹ enī in ornatu spēdido. neq⁹ in lauto ꝓuiuio neq⁹ enī ln discoloꝝ ꝛ comatuloꝝ clientū numero/sed in spū mundo/ꝛ cōsideratione sctā/honor ecclesiastic⁹ illustrat. Ex sicq̄ platoꝝ in pompis istis puerili ꝛ vana exultatione delectetur. si ad honores caducos gloria būdus exhilarescat. si de se faciat idolū ꝛ statuā Nabuchodonosor/gaudēs laudari. gaudēs coli/ꝛ nō potius exhorreat instar xpi. q̄ summos inter honores fleuit. si nō memor sit iubētis in vestitu ne gl'ier⁹ vnq̄. ꝛ i die honor⁹ tui ne extollar⁹ Utō at obsecro vt ōat tal' ne tādē seip tanta ꝓprie ꝛ aliene adulationis ludificatō ne decipiat/qd iurta ỷbū comici/ex stulto h̄ ē ex vani gl'ioso/insan⁹ fiat. Qualit insanus? Certe Iesus in iudicio rōnis sic ledit philocapt⁹. Dis q̄ppe passio pfundata et radicata circa aliqd ꝓcupiscibile. sit illud bonor. sit opulētia. sit ābitio. sit voluptas/reddit hoiem demoniaco sil'em. ꝓm dictuz Origenis in expiētia fundatū. Dētior si nō tpe meo talis appuit/ꝛ ỷbor copia ꝛ iuriū scia ꝛ abstinētia famat⁹/corpe vegeto et forti/quē vsq⁹ ad h̄ insanū reddidit ābitio ceca. ꝓtēptrix alieni ois ꝓsilij/laudib⁹q⁹ suis credula. vt putauerit p⁹ illusiōes pluri mas eē ver⁹ papa ꝓcordit elect⁹. Et cū ita desiperet nihilomin⁹ affirmabat se p multos ānos nihil tētationis a vana gl'a sensisse. Cū pterea moneret vt sapiētioꝝ crederz ꝓsilio. nō inqt qz factū meū tale tm̄q⁹ ē/vt ali⁹ a me nemo illd itelligat. Ez q̄d miran dū ē in hoīe fragili demētiā hāc surrepsisse cū sapiētissim⁹ oli āgeloꝝ lucifer/qz seip m nō in luce vitatz/sz vmbra ꝓprie vanitatis intuebat. eē voluerit ñ solū sil'is altissimo/sz extollit sup oē qd ōr de⁹/ex isana ꝛ fantastica pconcepte dñationis libidine. Vult q̄z ritib⁹ ꝛ sacrificijs coli/p sil'itudinē ad deum. sic sacrilege artes magice palā tradūt.

Propterea salubrimū ē/vt plat⁹ libēter audiat ꝛ freq̄nter/q̄ hūilia sunt ꝛ culpabilia de seipo. qz nēo ē q̄ ñ peccet. dicatq⁹ cuz ꝓpha. Increpabit me iust⁹ &c. Humis ei hz multos q̄ vel adulatione/vel dignitatz honorātōe sibi loquūt magnifica/apponētes fomētū morbo supbie. quē vix vllū medicamē. vel tiriaca ꝓprie rephēsionis ꝛ fragilitatis/sufficit expellere. ꝛ dare locū gratie dei saluatoris nostri.

Cōsideratio tertia.

Apparēs grā di saluatorz nr̄i i subiectiōe ad legē ꝓprizz circūcisionis documēto ē platz/vt iuste viuētes ñ iponāt onera guia statutoꝝ ꝛ legū hūerz subditoꝝ. digito āt suo nolūt illa mouere. quēadmodū ipropat xps phariseis. Hec ꝓsideratio redit ad pmā/initētē illi snie. exemplo xpi firmate. Patere legē quā ipe tuleris. Et eēt pfecto grādis in h̄ loco q̄relaꝝ materia/ꝓtra tot ꝛ tā leues excōicationū et irregularitatū fulmiatiōes. ꝓtra tot onera statutoꝝ ꝓuincialiū ꝛ sinodaliū. ad lucꝝ q̄le. vel aīe vel burse. nouit de⁹. Cōtra tot refuationes casuū in foro ꝓfessionis p̄ frim

Nam pulchra regulam

occultorꝫ. q̃ ꝺfessionē supra ꝯ dici ꝑ ipedi
unt. Loq̃r expt⁹ ⁊ doct⁹ ab exptis. Sz de
his alias. Ips legislator. nōne legē euāge/
licā dilatare potuerat? Potuerat eq̃dē. sed
hūane fragilitati grose ꝺdescendēs. ncēa/
ria nos docuit ad salutē. ea ꝑ nihilo q̃si de/
putās. q̃ mortalē hāc vitā/iamiaz in momē
to perituā. vel regere vel sustētare videret.
sciēs q̃ nisi lex viua euāgelica ⁊ eterna dñet.
leges scēte nō solū supuacue/sz crebro pni/
ciose reddant. Vult ḡ plat⁹ ecciam subditā
felicit dirigi. Vult arbitror/ bonos ille vi/
ros. timētes deū eq̃tate ⁊ meritis ꝺspicuos
regimini ꝑficiat. nō oneribꝫ legū ⁊ statuto/
rū subditos ꝑmat. Mā sup hūc cardinē vo/
lui dz eccie reformatio/qm̄ si colūne putres
si inualide sūt/sustētari debētes ecciam. p/
tes reliq̃ q̃li vtute subsistēt: innitētes parie
ti iclinato ⁊ macerie depulse. Multiplicēt
ꝯ tūlibet hūane traditōes. Si cupiditas
carnal⁹/⁊ fast⁹ nō hūilitas regnet in ꝑlatis
audiam⁹ q̃d seq̃t incōmodi. Vteni ꝑtās cō
ferēdi bñficia/⁊ sil'ia/aut relinq̃t talibꝫ. Et
q̃s dubitauerit. q̃s nō viderit. ꝯ tū subuer
tēt. puertēt ⁊ euertēt oia. ꝑmotiōibꝫ indig⁹.
Si ablatō fiat ab eis. retinēte sibi oim col
lationē sūmo pōtifice. nunq̃d nō supra vi/
res erit ꝗ negociū? nunq̃d nō cū moyse stul
to laboze ꝺsumet? Nōne mōstruosū erit vi/
dere caput vsurpās mēbroꝫ oia inferiorū
officia. ⁊ q̃si sit gladi⁹ delphic⁹ ad omia se
aptās. Sz ⁊ curia sua. curia romana. q̃ ad
sil'itudinē hierarchie ãgelice ordināda erat
⁊ replēda vitis caritate feruidis/⁊ ꝺtempla
tiōe suspēt. vt seraphin. viris sapia diuina
splendidis vt cherubi. viris eq̃tate firmissi
mis vt throni: nōne mutabit i curiā peccā/
tū. ⁊ q̃ nutriri debebāt in croceis āplexabū
tur stercora. Ita enī arbitrat⁹ ē oia tpalia/
equ⁹ arbit apl's. Fiēt q̃z ml'ti ꝑcuratores ⁊
cōrotarij bñficiorꝫ (Nolo de simonia q̃ cōꝯ
dicere) Fiēt insup nō tā ꝑmotores ꝯ inuo
lutores cārꝫ friuolarꝫ atz ꝑfanarꝫ / dimissa
oi spūalitat⁹ cura. Quid dico dimissa. Uti
nā ꝗ eēt. lz sit neq̃ssimū/irridebit. abomia/
bit. pseq̃t. ⁊ ad imitatōz curie diabolice. ma
ior ille freq̃nt erit/q̃ astutior. q̃ ꝑfidior. q̃ i
portunior detrior. cupidior. mitior. Auer
tas ꝗ nefas grā dei ⁊ saluatoris nostr.

Qui prohi dum

Quarta considera.

Apparēs gratia ꝺi ⁊ saluatoris nostri
Jesu/exigit vt ꝑlatus nō potētiā sub
ditis/sz grām ꝺnōdatr. vt ipe ꝑterea dolores
⁊ gemit⁹ offerat deo/ꝑ eis se circūcidēs. pie
ꝯ viuēs/nedū alijs ꝑdicauerit (officio enī
ꝑlatiōis adiūcta ē obligatio ꝑdicatōis) ipe
reprobꝫ inueniat. Quidni ꝑlat⁹ gratiosuz
se/nō rigorosū ꝑbeat/cū ipe circūdat⁹ sit in
firmitate. egēs grā dei. nesciēs introitum ⁊
exitū suū. igrans an turbationes in subdi/
tis. ex culpis ꝑprijs tanꝯ occult⁹. vel ab a/
lienis. vel sil'ab vtriscꝫ suscitēt. ita vt nēce
bēat obsecrare cū ꝑpha. Ab occultis meis
mūda me dñe. ⁊ ab aliēis pce tuo. Naz
sic ꝑ delicto populi pastor. ita ꝑ pastoris
errore ppl's plectit. Hoc vidit iob q̃ dicit ꝗ
deo. q̃ regre facit hipocritā ꝑt pctā popu/
li. Qualis aūt pniciosior pestis ꝑ populo
alia ē. ꝯ hipocrit in suo vel pncipe vel pla
to. Sz ita digni sunt alicq̃ nō nisi ꝑ reprō/
bos regi. ⁊ alij nō nisi reprob ꝑfici demerē
tur. Quidni igit ipe pastor ꝑ pauid⁹ inue
niatur. nō se iustificans. nec iustificari cu/
piēs. extimescens ne dederit cām scandalo
dicens: cum Dauid. Ego sum q̃ peccaui. ⁊
cū Jona/si ꝑter me turbatio facta est mit/
tite me in mare. Quo vbo magnū illū Gre
gorij nazanzenuz vsum fuisse ⁊ ob ꝗ vbi
Constainopolitane cui putilis erat/cessis/
se. ecciastica meminit historia. ¶ Recogi
tet ꝑlatus etiā deuotionis sibi conscius. ꝑ/
sertim dū innūerabiles viri in oppositā ad
se pergūt sniaz. Recogitet q̃d dicat aposto
lus. Nihil mihi ꝺscius sum. sed nō in ꝗ iu/
stificatus sum. Quis ad hoc verbū nō ex/
pauescat. Sed ⁊ ãgel⁹ satbane trãsfigurat
se in angelū lucis. insidiatur in absc̄dito.
spargit vbilibet laq̃os q̃s obumbrat specie
virtutū. Ita vt horrendū valde sit q̃d dicit
Sap̄. est via q̃ videt hominī iusta. nouissi
ma aūt ei⁹ ad mortē ducūt. Sic ꝑlatus nō
nunꝯ dum eē gloriat plenus gratia dei. re
plet⁹ est i sensibiliter astucia diaboli. Qnā
multa q̃ttidie (exempli grā) credit aliq̃s fa
cere ex magnanimitate/q̃ fiūt ex arrogātia
⁊ ꝑsumptione. ꝯ multa ex indulgētia hūili
ꝯ pietate: q̃ oriūt ex desidioso torpore. vel
certe (q̃d mirādū ē) ex vana ostētatōe ⁊ glo
riatōe supbissima/ad ꝗ dūtaxat/vt patiētie
⁊ mie laudē cū magnis viris meruisse cre/
dat. Sic furor icaut⁹/⁊ emulatō maledicta
q̃ ꝑtinax. Ael⁹ q̃z nō ꝗm sciam dur⁹. ceui/
cosus/inexorabilis/ꝑterrit⁹. nemeni cedēs
nullū scādalū reformidās. sz dicēs si dāna/
ri volunt q̃ rōne saluare potero vel teneor/

inuitos: talis inq̃ furor/mētis se zelū boni publici ꝛ cōis libtatis. Sic iplicato friuola/ꝛ stult⁹ labor in minimis/tāta se diligentia simulās/sic ꝓplexa scrupulositas sp̄ vacillās. nihil expediēs. bone sibi ⁊ scie nomē vsurpat/q̄ est ex radice supbie. nolēs se peritoꝝ iudicō ⁊ formare. Sic ābit⁹ honoꝝ palliat se. q̄ nō ꝓ se. sz ꝓ dignitatis honore ꝛ aliorꝝ edificatiōe pārik. Sic ābitio/retētione dignitatū. in ꝓnicie eccie/subtili malo fingit se velle multis ꝓficere. nec ecciam exponere discrimini puerorꝝ. Et ꝗ plane ē ōmoniū meridianū/qd̄ facit qñq̃ eē martyrē diaboli. dū eē gliak q̄s in ꝓseq̃ntibus martyr dei. Monet insup dicere hoiem. qꝛ diues sū ꝛ nulli⁹ egeo. Et nescit qꝛ pauꝛ ē ꝛ miſabilis ꝛ cec⁹ ꝛ nud⁹. Sed q̄d innumerabilia diaboli machinamēta dinūerare ⁊ ētēdim⁹. q̄ bo mētik ꝛ blādik lniqtas sibi q̄ plena sit grā dei? Dicam⁹ poti⁹. q̄s euasurus ē illa? Rñdeat; nō ego sz ꝓpha/ꝓ oraculū q̄le factū ē Anthonio. Humiliat⁹ sū ꝛ libauit me. hūiliatus intellectu. hūiliat⁹ affectu. Interrogata nimiꝝ grā ōi/q̄ eēnt sig̃ ei⁹ quib apparet in hoie? Rñdit. Primū ꝛ p̄cipuū signū meū ē hūilitas. hec sedes mea hec requies. Deus itaq̃ hūilib dat grām. Cogsce igit hūilitatē. ꝛ tu meā hitationez ig̃rare nō poteris. Interrogata vo hūilitas ō signis suis. m̄lta numerās. ea tandez ad duo ꝓstringit/q̄ sūt hūile sapere ꝛ hūile velle. adiūgēs de hoie quē inhitauerit/q̄ euz reddit tractabilē q̄si ꝓfusū oleo leticie. suasibilē. bonis ⁊ sentientem. minus sp̄ ꝓprio q̄ alieno fidentē ⁊ silio. abiect⁹ est ꝛ vilis in oculis suis. nō se iactās. nō iustificās. nō mag̃ ꝓmittēs. nō solicite se excusans. Ex aduerso cognita sūt supbe elatiōis sig̃ si se colit. si amat. si cōplacet in se sibi. si sapiēs ē in oculis suis. alienū vel nō req̃rēs vel odiēs vel nō iplēs ⁊ siliū. ꝓ scō iā se hēt. ꝛ ꝓ tali q̄ dign⁹ sit reuelationib atq̃ miraculis regi. Et qñ obstupuit in malis/neq̃ se neq̃ morbū suū nouit. se hūiliorē se sanctiorē oib iudicat. solos q̄ loquūt placentia retinet sibi/alios odit. tādeq̃ abijcit q̄cunq̃ q̄sito colore. ꝛ si ad hora dissimulet/amare se veritatē. Si scādalizāt alij ñ vrik sz irascit eis. tāq̃ sol⁹ imunis sit a delicto/tāq̃ scādalo cām nullā ꝓbuerit/imo net i opinionib ꝓprijs. q̄s deſere neq̃ aliorꝝ monitis. neq̃ ⁊ silio. neq̃ expientia maloꝝ se q̄ntiū ꝓsuaderi ꝓt. Egrescit poti⁹ ꝛ excādescit aduersꝰ monita salubria. Ue ve eccie ꝛ religioni cuiq̃ a peste tali. Vix. n. satis deꝓhēdi ꝓt. qꝛ tegit ouina pelle. sz per doctissimos sciētes ꝓbare spūs si ex deo sūt/ex fructib cogscit. ꝛ matie dū ad inbonoratiōis cuiuslibet/vel quā estimatōez. quasi furit/vt philocapt⁹ amate sue lesionē exhorrescit. Nihilomin⁹ cū ꝓ tales deꝓhēsa fuerit. vix ē inuenire remediū. qꝛ nec expelli facile ꝓt nec retēta corrigi. nisi ꝓ miraculosā opatōz grē dei saluatoris nr̄i. Tale cursū habuerit ꝗmo nr̄ ꝓ ꝓmū signū/q̄ appuit grā dei ꝛ saluatoris nr̄i. in ei⁹ hūilitate subijciente se legi circūcisiōis/ꝛ de ipius imitatiōe debita ꝓ platos ꝛ clex/vt patiak plat⁹ legē quā tulerit/vtq̃ q̄to maior ē. hūiliet se in oib. vtq̃ ñ iponat onera grauia ceruicib subditoꝝ. vtq̃ grōsū se ñ rigorosū oñdat/ꝛ ita abnegata ipietate ꝛ secularib desiderijs/ꝛ sobrie/ꝛ iuste/ꝛ pie viuam⁹ in ꝗ seculo. Reliquū ē vt ꝓ scōm signū ōine grē/qd̄ eē dicim⁹ benignitatē seu caritatē. pleni⁹ sig̃taz i noīs ipositōe/ꝗmonis nr̄i cursus ⁊ sūmatōnē accipiat. Vocatū ē nomē ei⁹ Jesus inq̃t euāgelista. O nomē totiēs vocatū ꝛ ōsideratū nomē tādiu cū suspirijs expectatuz. sz hodie ꝓmitus ipositū cum vocatū est nomen ei⁹ Jesus. Dudū eni lōge a pectōrib salus. i. Jesus/ꝛ ꝓpe erat vltionū dñi. Hoc dō cogscēs postulabat nomē nō potētie/et dñatiōis/sz grē ꝛ benignitatis. Dic inq̃t aie mee salus tua ego sū. Jesus tu⁹ ego sū. Hā q̄d iesus nisi salus? Nōne sic tibi loq̄ videt dō deo. sat; dicisti. ego dñs. ego omipotēs. ego iust⁹ ꝛ terribilis. Abscōdāk obsecro hec noia ꝓtāt; ꝛ exhibeak nomē grē ꝛ benignitatis. Et dico. ego Jesus. Hoc ē nomē nouū qd̄ os dñi nouauit. qd̄ vocatū ē ab angelo ꝓiusq̃ in vto ⁊ cipeк. nomē ab aplis ꝓdicatū/sic dicūt act⁹ aplorꝝ q̄ omi die ñ cessabāt in tēplo ꝛ circa domos euāgelizantes iesū. Dic magn⁹ ille ꝓdicator/q̄ loq̄bak sapiam int̄ ꝓfectos/nihil iudicabat se scire nisi iesū xp̄m/ꝛ hūc crucifixū. Jesū ꝓ ea toti ens viuēs ꝛ moriēs nouauit/ꝛ imitator ei⁹ ignati⁹. Nomē ꝓterea a creatur; oib adoratū. qꝛ i noie Jesu oē genu flectak/celestium terrestriū/ꝛ ifernorꝝ. qd̄ ꝓspicuū fecit miraculorꝝ opatio. Nomē deniq̃ ab oib inuocādū. qꝛ oib salutifexꝝ. Hā oīs q̄ inuocauerit nomē dñi. ꝗ salu⁹ erit. Et ñ ē aliū nomē sub celo/affirmat petr⁹/datū hoib in q̄ opteat nos saluos fieri. ꝛ itexꝝ. Nō ē in aliq̃ alio sal⁹. Si penites/ꝛ times deū vltionum

appella ad deū grāz. dicēs vt ꝓpt nomē suum iesu. sit tibi ies. qm̄ scribit nob filiol su/is Johes qz remittūt nob pctā ꝓpt nomen ei. Nā q̄s legit i euāgelio inuocasse nomen iesu. z exaudit nō fuisse. Si dānata morte pcti. remanet morbi ocupie andi qz i nomie iesu ꝓpētes malaz suggestionū tollūt. Etsi mortifez q̄d delectatiōis bibit nō nocebit. Si feroces insultus inimicoz oim timueris: atrēde qz in noie iesu ōmonia eij ciūt. z fere mānsuescūt/ vt gliabat Agarba/ z turris fortissima pdicata sapiēte nomen dñi. Si tētatiōe vel alia afflictōe fatigatus depmeris/imitare apl'os q̄ ibāt gaudētes a ꝓspectu ꝓsilij/qm̄ digni hīti sūt p noie iesu ꝓtumeliā pati. z apl's patū se offert nō solū ligari. sed z mori in hierl'm/ p noie iesu. Apparet igit gra dei in b noie iesu. qō ē in remediū ō malū culpe. i refrigeriū ꝓtra malū ocupie. in psidiū ꝓtra malū pugne. z in solaciū ꝓtra malū pene. Ampli qz nēce est nob viatoribz inq̄rentibz celestē hierl'm via magscere. aniaduertam qz deducit nos dñs super semitas iusticie propter nomez suum. Porro quia ignobilis es nobilitari desideras. dat dñs ptātem filios dei fieri his q̄ credūt in noie ei. Magna plane nobilitas. qz si filij dei. z heredes. heredes q̄dē dei. coheredes āt xpi. z ex oseqnti eius frēs. Qō agnoscēs angel. adorari a iohe noluit. Vide ait ne feceris. ꝓkuus enim tuus sum. z fratz tuoz habētiū testimoniū iesu Gen. es/ z multa te petere nēce ē offert ti/ tibi iesus p titulo petitionis i curia dei patris. sic obtuat eccia/ institura ab eo q̄ dixit q̄cquid petieritz patrē in nomie meo dabit vob. Quo noie q̄ insigniti fuerit saluabūt iuxta figurā Ezechiel de signo thau q̄ sigti saluati sūt. Deniq̄z nēo vtutē. nēo sanitatē but nois nouit/ nisi q̄ accipit p epientiā. z gustat q̄d illud est. Oleū effusū nomē tuum. Qualiter accepat q̄ dicebat. Dñe nomē tuū z mēoriale tuū in desiderio aie. Et alt. In te glificabūt oēs q̄ diligūt nomen tuū. Rursus ali. Ego āt in dño gaudebo z exultabo in deo iesu meo/ q̄i diceret. Gaudeāt alij i anxia diuitiaz z sarcinaz iutiliū accumulatiōe. alij in effrenatōe sordida voluptatum. alij in alijs notijs atq̄z pduris. R ego āt exultabo i do iesu meo. qm̄ potissimū appuit gra dei i eo. Sz ecce ōnuo fmonē intrūpēt conat studiositas ipoztūa. Et q̄rit quō uez bz q̄ ois q̄ iuocauerit nomen dñi salu. erit. cū alibi scptū sit. Nō ois q̄ dicē mihi dñe dñe/ intrabit in regnū celoz. Respōsio. reqrit tertiū dñe. qō ē opis. sic pmū est cordis. scōm ē oris. Dic cur apl's tant vir petēs in noie iesu carnis stimulū tolli. exaudiri nō potuit. Rñsio. nō petuit ad salutē. Associari q̄ppe dz oro q̄tuoz comitibz vt exaudibilis sp fiat/ q̄ pie. i. ad salutē/ q̄ pseuerant sine pcti intruptōe/ q̄ iuste b est in gra z p se. Et ita q̄sq̄s in ipo ēt mortz articulo petit b puniri in curia gre. libabit a pena futura. vbi ē curia iusticie/ z volabit lib in celū. sic deducit domin. Antisidiorē sis mediāte merito xpi z pena bīta in pnti. Verbū q̄d ē qō dicit apl's qz nemo pt dicere domin. Jesus nisi in spūscto/ cū pessimi nedū illō noiare/ sed in vtute ei miracula facere memorēt. quēadmodū viderūt apli quēdā in noie iesu demonia eijciētē/ sic z illi reprobi q̄ dicēt in iudicio dño. Nōne in noie tuo ꝓphauim/ z in nomie tuo vtutes multas fecim z c. q̄bz dicet. Rescio vos. Rñsio q̄ nemo pt dicere dñs Jesus nisi in spūscō illustrāte intellectū sic nec aliquā veritatē/ vel ipo simul mouēte affectū z illustrāte intellectū vt in bonis. Qx aūt mali faciūt miracula b est p ptātē publice iusticie in attestationē veritatis. Propterea nō sufficiūt ostēdēr aliquē sanctū/ nisi comes fuerit hūilitas/ z scitas. Dec vo gratia miraculoz iō dat qñq̄z reprobis/ ad ipoz ꝓdēnationē/ ne iusti p magno deputēt si vel habeant vel nō hēant hāc gratiā. Nolite inquit xps gliari q̄ spūs vob subijciūt z c. Qx si sigillū z signū ꝓpriū dine ptātis qō est miraculū. adhiberi q̄ratur in testimoniū falsitatis/ deus b nunq̄z pmittit/ q̄n reclamauerit vel reclamet/ quēadmodū pdixit. ne credamus signis antichristi. Et est b ad pbatōnem electoz. Properabat rursus querere studiositas. Cur non mō fit baptismus vt olī/ in noie Jesu. z cur nō ad inuocatiōz eius dant genera linguaz/ z opationes miraculoz. z similia. Dū hec int loquēdū superirruit zelus feruidus/ filij caritans. abscede hinc/ ait/ o studiositas speculatrix. nō est tps disputādi sed plorādi. Nā si ꝓpterea deus appellatus est Jesus. si in b apparuit gra ipius vt saluemur. vnde tot nob mala/ tot incōmoda. q̄ in ipm credim. ipm inuocam: Ecce iminuti sum ex ira dei effusa sup nos/ plus q̄z gētes q̄ nomē domini ñ nouerunt neq̄z inuocauerūt. Et vt alia pterea. ecce q̄z execrādo scismate ecciam spōsā suā cōcuti sinit deijci/ pteri/ rūpi/ lacerari.

Et vbi sūt mie tue antiq̄ dñe? vbi ē illa quā apls tu⁹ scribit appuisse/ grā? vbi ē nomen scm̄ tuū atq̄ gl̄iosum qd̄ inuocatū est sup nos? Cur derelinq̄s nos dñe de⁹ nr̄? Vbi abūdantia illa pacis quā oriturā asseruit p pheta in dieb⁹ tuis? ⁊ quam angeli cecinerūt dicētes. Gl̄a i excelsis d̄o. ⁊ in tra pax bo. bo. vol. ¶ Sz ve tibi mala volūtas. volūtas ingta. Tu istā a nob⁹ d̄i gratiā abscōdis Tu d̄inū illud carmen obturbas/ dissonis moribus tuis. Tu surripis gl̄iam deo ptem suā. Quidni pace spolieris/ parce tua? Tu igit bñ viuere docēda eēs/ non acute disputare. neq̄ fortassis tps docēdi sed faciendi. qm̄ mala radicata q̄ in mores abierūt. nō vbor fomētis/ sed factor securib⁹ atq̄ ferramētis/ extirpare necēe est. ¶ Sed assit poti⁹ tps miserendi dñe Jesu. tps miserēdi ei⁹. qr venit tps. succurrat grā tua. Appare at illa miseris. qr adiutor es in oportunitatib⁹ in tribulatōe. Impera vētis. ⁊ cessabit ḡssatio ⁊ aura seuerior ⁊ asperior. Recorderis grē tue antiq̄ dñe. Recorderis ifantie sususcepte. ppt nos sz ⁊ circūcisiōis tue? ⁊ nominatiōis salutifere mēor esto. Bñdic pncipio anni benignitatis tue. qd̄ pncipium tu corona mia ⁊ miōationib⁹. qm̄ illō tibi dedicam⁹ nō fabuloso Jano bifronti. sciētes q̄m̄ btūs est vir cui⁹ est nomē dñi. spes ei⁹. ⁊ nō respexit i vāitates. ⁊ isanias falsas Tu summ⁹ es pōtifex nr̄. des in nouitate ort⁹ tui ⁊ coronationis tue grāz vbertatem ⁊ indulgentiaz plenitudinē elargire. Sig̃re dignet grā tua nr̄as expectationes ad p̄bendas celestis illi⁹ ⁊ cathedralis eccie tue magne hierl'm/ eccie triūphantis/ ad quaz tendim⁹/ quā tota deuotione cupimus. expectantes btām spem. Nō ofūdas nos ab expectatione. qr ve patientib⁹ repulsam. si vel in signatione/ vel in bullis/ vel pcessu vel possessione/ defecerint. Sit hodierna sanguis tui effusio expectationū nr̄az valida signatio. fit eternū salutare. vt vbi iniq̄tas abūdauit. supabundet ⁊ grā. ¶ Tal' erat i meditatione mea zeli plāgor q̄rul⁹. cōmonēs/ orās/ ⁊ obtestans. vt sublata mala volūtate de medio nr̄i (illa enī sola pacem cogit in exiliū. illa scisma parit. fouet ⁊ nutrit) nos coadiutores grē dei sum⁹. q̄ pijs conatib⁹ non deerit. ¶ Cui studiositas. et cur ait non inq̄rit clerus cū plātis suis. q̄libus vijs occurrere ꝓuenit tantis ⁊ tot incōmodis. Seu p ꝓgregationē factam in nomine Jesu. q̄ aderit in medio. Seu per sedule disputationis officiū. tendentis non ad contentionē. sed veritatis inq̄sitionem Seu p inuestigationē criminū regnantiū in xp̄ianitate. vt cuelli cognita possent? Et eēt clerus/ exemplo Jesu/ ppl'i saluator. nō lupus dissipator. Expedit ne me studiositatē in talib⁹ occupari. ¶ Cui zelus. Expedit quidem ⁊ iā multa a tuis sectatorib⁹ cōscripta sunt vt oia rite ꝑpentur. q̄ agenda fuerint in consilio. Alioq̄n verendū est ne scismati radicationē afferret exemplo grecoz/ ⁊ ne scissuras (qd̄ auertat dei grā) mltiplicaret ampliores/ q̄lia nūc oia dicere reclamat vt vides breuitatis amor. ⁊ subdola blāndaq̄ adulatio contradicit. Nihilominus obsecratione facta p gratiam domini nostri Jesu christi ⁊ per me zelum dom⁹ dei/ vt tempus modicum detur veritati et eius inquisitioni. propulso omni mordacitatis desiderio. quod longissimum freq̄nter vanitati datur ⁊ fabulationi. dic tu studiositas radices aliquas ex iure diuino. sb̄ generalib⁹ ꝑncipijs/ vtiles ad sedandū pestiferum scisma. quoniā illud primū ⁊ principalius occurrit in eccl'ia reformandum. ¶ Tunc studiositas visa est quedam aperire/ sub consideratione quadruplici/ que qualia sunt. vestrum erit iudicium.

Prima cōsideratio

Finis policie ecclastice/ ⁊ cuiuslibz legis eā regulāt/ est pax salutifera/ Hoc satis expssit diuin⁹ nr̄ pbus Paulus q̄ finem legis ⁊ pcepti/ nunc dilectionē esse dixit/ nūc iesum/ intelligens ī dilectione pacem/ in iesu salutem. vt sit finis pax salutaris. Neq̄ opus ē antia deductōne alia/ cum natura nos doceat/ ens quodlibet non min⁹ suam vnitatē ⁊ pacē appetere/ q̄z entitate/ fm deductiōz diuini Dionysij/ augustini ⁊ Boetij/ ita vt pax sit bonū qd̄ omia appetūt/ adeo q̄ pticularis ordo nature plerūq̄z ĩmutat in reb⁹/ vt vnitas ꝓseruetur. Manifestat ꝑ ascensus grauis sursum/ ⁊ leuis deorsū/ Si in corpe vo/ cur nō i mistico ꝑt vicissitudo talis q̄ri/ vt pro pace retinenda/ fiat deorsum/ q̄ sursum est/ vt pax ꝑmaneat. Cū igit fm exigētiā finis cetera debeāt moderari/ ⁊ finis est q̄ ĩponit necēitatē reb⁹/ necessitas vo legē nō habet/ perspicuuz est/ q̄ nulla lex habeat aliquid firmitatis/ si paci faciende vel confuande/

iura enim contraria, sed oz interpretari vt fuiat paci/vel penitus aboleri. alioqn iurta dictũ comici summũ ius sũma est malicia/proximiter ad iussionẽ sapientis noli esse iustus nimis/sic atheniẽses fecerẽt ad tps leges lycurgi nõ eẽ/vt semp eẽnt/z nasica scipio/dũ cõsul/inqt iuris ordinẽ sequit/id agit vt cum oibus legibus romanũ corruat imperiũ. Nullo pacto igit seruat lex/non obseruato legis fine q̃ est pax. Sicut in simili christianaz doctrinã scribẽs Aug. deducit pro regula memorãda/q̃ nullus textus sacre scpture in sua expositione retinet sensũ spũsci/nisi ille caritatez edificet. Et qm̃ hui scismatis tam extranea videt eẽ pestis/vt tale nunq̃ visum fuerit minus hũs puisionis hũane remediũ/docẽte hoc sua in dies radicatiõe expedit ad eius expulsiõẽ iustitutio nouoꝝ canonũ/cũ ea q̃ ꝺ nouo emergũt nouo egeant auxilio/vel iam cõditoꝝ necessaria est moderatio. Sed q̃lis z p quid moderatio Sane p regulã infallibilẽ z inobliq̃bilẽ legis diuie/cuius sectatoribus z amicis pax multa est/si ꝓphete creditur/z non est illis scandalum. ¶ Ex quibus elicitur conclusio saluberrima q̃ nulla via proficiens ad sedationẽ scismatis repudiãda est. q̃tumcũq̃ iura vel leges humane videant opponi vt de electione summi põtificis q̃ est sic et sic celebranda/z similes/dũmodo diuinuz mãdatũ vl' ius maneat inuiolatũ / Quod scire ad illã spectat sciam p quã legũ cõditores iusta decernũt/legem eternam imitantes. Hec est lex euangelica que si ꝓtemnat ab aliquibus illi sunt inepti pacis ecclastice tractatores/quẽadmodũ inutiles sunt homines ita adherẽtes nudis textibus/vt epikeyam ꝶ est equitatem ignorẽt/q̃les Aristotiles nominauit immansuuos in opinionibus ꝓprijs ¶ Ex his denicz quis non videat/q̃ impiũ est/presertim apud eos qui se ecclesiasticos dici volunt/si peritos in euangelica lege vel non consultare/vel abijcere/vel maiori sacrilegio/habere pro cognoscant/hinc errores / hinc p̃sumptuose assertiones/hinc pplexitates inexplicabiles/hinc obstinate defensiones adinuentõnuz humanaꝝ in pniciẽ ecclesie/z pacis salutifere finis sui surgũt. vt q̃ nõ licet disputare de potentia pape/q̃ non potest sibi dici cur ita facis/cum tamẽ sit peccabilis. q̃ non potest ĩ aliquo casu ecclesia sine eo cõuocari vel aggregari. q̃ hic est fidei articulus. Benedict est papa exempli gratia. q̃ non potest in aliquo casu ad ꝺcliuz papa vocari. Qz absq̃ eo non stat salus. cum tamen salus ecclesie in solũ deũ ordinet absolute z essentialiter/z in hoiem christum ꝺ ordinata lege/sed accidentaliter ordinatur in papam mortalem/alioquin dum vacat sedes per mortem pape vel naturalem vel ciuilem vtpura si sit hereticus depositus/quis hominũ saluus esset. Alij papam predicant impeccabilem. alij omnipotentem alij sine vlla exceptione credunt extra salutis statum quemlibet sue parti non obediẽtem/quod q̃ta temeritate dicatur ipsi videriint assertores.

Becũda cõsidera.

Quelibet in ecclesiastica hierachia potestas in pacem salutiferã ordinatur. Hec infertur ex prima. Cũ igitur non sit data potestas in destructionẽ sed edificationẽ teste apostolo. Si q̃s abusui potestatis hoc est tirannidi resistit/ille non resistit dei ordinationi/sed obedit qui iubet maluz tollere de medio sui/z partem scandalizantẽ abijcere. sicut z liciet cuicunq̃ erga quemcũq̃ vim illataz vi repellere/cum appositione moderate cautele. ¶ Hec cõsideratio facili deductione traducit quozundã scripta super obedientie laudibus z inobedientie penis ad oppositũ illi quod p̃suadere conant. Naz si obediendũ est hominibus q̃to magis deo ¶ Elucet preterea/q̃ si salutifera pax tollatur/ex eo q̃ in Johanne(exempli gratia)potestas ecclesiastica quedam remanet/qua repudiata pax rediret. abijcere potestatem / in hoc casu est eadem bene vti. retentio autez verteretur in abusũ. Addito q̃ nulla potestas inuenit hic in via/que non subijciatur legi diuine z naturali/z q̃ nõ sit peccabilis z auferibilis vel abdicabilis. aut pro tempore ab executione suspensibilis. ¶ Fundatur in hac consideratione/dictum illud memorabile z vere dignum summo pontifice/qd̃ bis auribus pluries accepi ab ore domini nostri. hoc sine adulationis spiritu refero. paratus sum/inquit etiam vsq̃z ad mortez vel immolationem proprij corporis si ita res exigat/ecclesiasticam vnionem procurare/q̃to amplius vsq̃z ad proprij stat abdicationem. Nam quando daret vitã/qui non desereret vestem aut vittã/coronã seu

mitrā? ¶ Vellent aliqui rursus obiicere contra epl'am anglicanā/q̃ via cessionis i effectu reddi possit practicabilis casu ꝓposito/inuitis etiā ꝓtendentibꝫ de papatu/ q̃q̃ si habeat hic allegationē rationabilem coactio ipsi viderint velint itaq̃/nemo cogit. At vero quicq̃d de hoc sic ꝓstat viaz cessionis esse possibilē/immo in casu necessariaz ad cui? laudem spectat qō scribit Dionysius (non ille ariopagita) ad donatū. recitatiue in ecclesiastica historia. Dionysius donato fratri salutem. Si inuit? vt ais in h̄ venisti/offendis in eo si dimiseris volens oportuerat quidē etiā patiomia pro eo ne scinderetur ecclesia dei/z erat non inferior gloria sustinere martyrum ꝑ eo ne scinderetur ecclesia/q̃ est illa ne idolis immolet/immo fm meā sententiā maius hoc puto martyrū esse q̃ illud/q: ibi vnusquisq̃ ꝑ sua tātum ania. in hoc vero ꝑ omni ecclesia martyriū sustinet. Hec ille. Deniq̃ plura sequerentur de quibus non est dicenduz per singula.

Tertia cōsideratio

Quilibet rationis capax obligatur fm vocationē suā/pacē ecclesie salutiferam procurare. Ille orando/h̄ disputando/hic predicando/hic exhortando/hic agendo. vel quolibet mō alio. Humerentur argumenta pro hac consideratōne ex radice filiationis ad ecclesiam/z ex radice dilectionis z iusticie ad proximum/ex radice pietatis seu religionis ad deum. Nulla siquidez in presenti scismate potest serpere deterior labes/q̃ inertia querendi pacem. siue illa proueniat ex ambitione. vel adulatione. vel timore. aut alia occupatione non admittente curam hanc salubriorē pectora nostra duas nō admittētia curas ait satiricus. Audiam? a sapiente quid pigricies stulta/operat in agro vel vinea ecclesie. Per agrum inquit viri pigri transiui z ꝑ vineam viri stulti. z ecce totum repleuerant vrtice. operuerāt faciem eius spine/z maceria lapidum destructa erat. ¶ Ex si pestiferum est z maledictioni proximum negligere opus hoc diuinum q̃ criminosum est/q̃ nephanum laborantibꝫ non applaudere/sed irasci? ¶ Propterea stat aliquem adherentem iuste parti plus esse de scisma te culpabilem/q̃ alterum qui adheret parti false. vt si ꝑmus aliqua passione vitiosa tractus obsistat quo min? fiat pax/nec auditre paratus sit ecclesiā. Alt? querit cū omni solicitudine vias pacis. ꝑmptum habēs animū obediendi ecclesie iudicio seu veritati/dum sibi clarescere. Ea nanq̃ q̃ dissēsionē afferūt in presenti scismate sunt talia que in facto maxime ꝓsistunt. in quibꝫ errare sine piculo salutis pōt non solū iste vel ille. sed etiā in talib? ecclesia fallere dicit z falli sicut dū m'to tempore feminā pro papa coluit ¶ Porro manifestari potest est extra dice hac/q̃les excusantur a vitio scismatis: Et q̃ stat scire q̃ scisma est in ecclesia z tamē nescire q̃s in ea sit scismatic? Ec h̄ ꝓsequēter aperit quales sunt anathematizandi et vitandi/z quales nō. Nam velle oēs indifferenter ꝑtis false extra ecclesiā z salutē trudere/quale sit/iam tetigimus. ¶ Dis exrebus ꝑspicuū fit deinceps/q̃ta laude/quibꝫ pconio z titulis/cōmendanda reddit partis nostre diligentia/presertim in inclitissimo francie regno/z q̃tum a scismatis obstinatōne procul existat/vbi quesita est hactenus pax salutifera tanto labore/tot expensis/tot legationibus/assiduisq̃ consilijs. Necest q̃ aliquis opponat quasdam velzizanias vel paleas malarum actionum inquibusdam ortas/inter hanc virtuose operationis segetem/vel q̃ non satis efficaciter diligentia respondit ad votum. Ascribatur hoc humane fragilitati. Raro enim nascitur granū virtutis sine palea aliq̃ defectuositat). Nihilomin? hz ꝑfecto pl? ꝛe laudis zel? ille diligēs q̃ alio z negligēs tot por/quoniā scisma si dimittit absq̃ agitatione/proferet radices malas altius z ieuul sibiles/z productas roborabit. Nam mala per longas cōualuere moras. Doceat nos scisma greco z quod iam non curatur. nemo non desperat. ¶ Quo in loco grandis offertur ad loquendum materia/super laudibus parisien. vniuersitatis preclarissime studiorum. super zelo feruido ipsius q̃ non cessauit hactenus eniti pedibus vt dicitur z manibus. aliter q̃ desides aliqui et inutiles/qui facere nihil volunt. vel nesciunt/obstrepunt tamen facientibus/solis contumelijs fortes z armati. Sed silentium imperat tum benignitas/tum modestia/ne in eius laude videamur propriam querere. ¶ Ecce autem quis est/qui non dicat/qui nō clamet/pax/pax/fiat pax/pacem volo/pacez super omnia concupisco.

Atvero nonne irridetur deus/quoniã simile est pacem non velle ⁊ illam vel inutiliter ⁊ desidiose velle/ vel impossibiliter velle/ hoc est medijs ad eam impossibilibus contẽdere/vt si queratur vnio aliqualiter qualiter haberi non valet/ neq; via debellationis/neq; via rõnis seu reductõnis/ neq; via anathematizationis seu separatiõis/ neq; via ꝓdescẽsionis aut silr. Cũq; itaq; pastor teneat nõ min⁹ reuocare oues q̃s iudicat errãtes q̃ fuare nõ errãtes nõne dz/vt fiat vnũ ouile/modũ possibilẽ ⁊ verisimilez B agẽdi/velle pseq̃/ẽt cũ dimissiõe gregẗ/p/prij ⁊ obediẽtis/si p B fuat ⁊ vuit grex vterq;. Hec est B deffere gregẽ more mercẽnarij ⁊ fugere/sz saluare/⁊ vt vere sic dicam⁹/ fugiẽdo manere. Sz hec cessio diẽ aliq̃s fieret pnitiosũ posterẗ exẽplũ/fatemur id posse ꝓtingere. Nã q̃b⁹ reb⁹ nõ ꝓtingit abuntãtũ p incerto malo⁹ euẽtu/nõ eẽt tã certũ ⁊ optandum presentis pacis bonum repudiandum/vel negandum.

Quarta considera.

Tantũ est pacẗ salutifere bonuz/ vt p eĩ⁹ adeptõe neq; mũdan⁹ bono⁹ neq; stat⁹ neq; grad⁹/neq; ꝓpria vtilitas debeat aliquẽ deterrere/⁊ nihil pr⁹ nisi pctũ ꝓtra legẽ dei eternã. Hec ꝓsideratio posita ẽ ꝓtra illos q̃ dicũt. Obfuetur bono⁹ ptis nr̃e. hẽam⁹ victoriã ꝓfusione euitem⁹. Ecce q̃lia sustinuit opprobria sũm⁹ põtifex xp̃s/vt faceret vtra vnũ/recõcilians i suo sanguie ea q̃ in celo sũt ⁊ in terra/ factus opprobriũ hom̃ ⁊ abiectio pleb/et nõ dicẽs fuerit bono⁹ me⁹. Sufficiebat ei testimoniũ bonũ ꝓscie ad deũ. Igit vt pax hẽat/nulla plane via repudiãda ẽ q̃ pt absq; pctõ deduci ⁊ q̃to breu⁹ tãto salubrius Quãto insup patẽti⁹/tanto accepti⁹ apud oẽs/qm̃ res tãgit oẽs ⁊ vitas lucerni amat

Quo circa vie p dñm nr̃m oblate(pferã B sine adulatiõis oleo q̃ nõ indiget ⁊ salua pace oim)q⁹ nunq̃ mihi vise sũt iuri dino palã ꝓtraire/nũq̃ vise sũt silr penit⁹ reprobãde. nisi forte struat calũnia ex iuramẽto suo. ⁊ ex toti⁹ obedie sue ꝓsensu/ iudicio et req̃stis/alio⁹ tendẽtib⁹. Propterea rursus nõ ip̃probabile videt/attẽtis circũstantijs offerẽtib⁹ se i pñti scismate/ si ps iusta possit a iuris sui psecutiõe desistere/vt ad i iustã ius suũ trãsferret/⁊ fieret iusta seu per nouã electõz itrusi/seu p aliã viã i iur̃ scpto nõ bitã/dũmõ ius dinũ vtrobiq; iuiolatuz maneret/⁊ hec via ꝓpt timorẽ ihonoratõis mũdane nõ eẽt penit⁹ abhorrẽda. Naz q̃c/q̃da maliuol interp̃tib⁹ diceret. desup resi/derz ispector cordiũ de⁹/⁊ iudex. vitas ⁊ caritas abũde remunerãs. Nonne laudata. nõne victrix effecta ẽ mr̃ illa ꝛa ifantẗ apõ salomonẽ q̃ filiũ maluit integr̃ abijcere. illoq; carere/q̃q; diuisus in suã cederet portionẽ. Deniq; in laude. Q. fabij maximi p̃clarissimã dixit Ennius q⁹ non ponebat rumores ante salutẽ. Nõne sancti⁹ ẽ vltro dare gr̃e. dare caritati fratne. ⁊ paci bonorẽ sũũ caducũ/imo vitã ꝓpriã cũ merito/q̃q; sine laude ⁊ pace mor̃ naturalis necessitas vtrũq; diripiat. Concedat q̃libet gr̃e/id q̃ vult nolit obtinẽs/ptin⁹ relinq̃t natura.

Ampli⁹ nõ videt ip̃probabile/q̃n expediat in casu ecciam ad tps sũmo pastore carere/vt interi p tractatũ vel alit adepto pacis celerio⁹ hẽret. Ex si canones oppositũ sanxerũt/lex dina nõ dissonat. Nã et dicto/pt absq; papa mortali stare sal⁹. Q. si timet infamatio ptis illi⁹ vl illi⁹. Iã rñsuz posuim⁹. Q. Cõseq̃nt deducim⁹/q̃ ꝓptio/rẽ succũbẽdi aut inbonoratiões bũane/q̃ vtiq; vitiosa nõ sũt/ꝓciliũ generale vlis ecclesie nõ videt repudiãdũ. sz piũ ẽ credere/q̃ in tractatione p̃ñtis materie nõ erraret. Audiam⁹ rõem/ꝓstat itaq; q̃ in materijs fidei terminãdis error nõ cadit in generali ꝓcilio. Rõem dãt doctores ex spẽali assistẽtia spũsci. ⁊ xp̃i regẽtẗ ecciam/nec pmittentis errare in his ad q̃ bũana iuestigatio p/uenire nõ põt. Sec⁹ in his q̃ vel facti sunt vel bũana ratione terminari possunt. Hũc autem scisma presens q̃q; in bis que facti sunt plurimum hereat/eius nihilominus terminatio tam perplexa cernit/tamq; difficilis/vt supra hominum vires ingenia inuentiones ⁊ consilia/videatur. Vbi vero deest humanum/potest ⁊ debet absq; temeritate diuinũ auxilium etiam miraculosuz expectari. Ita enim de sortibus mittendis in casu determinat augustin⁹/dum seuientib⁹ tirãnis inquirit quis de multes plãtis pro gregis salute remanebit/qui recedent. Nonne igitur absq; periculo causa illa cõmitti deo ⁊ vniuersali concilio posset absq; formidine q̃q; maio⁹ pars vinceret si esset in iustio⁹/⁊ maxime in perniciem ecclesie/q̃ addo quoniam in casu cõmunis error faceret ius presertim error facti/ vel ex facto

ortum habens. Auxilium tale miraculosũ nonne in bello corporali iudas machabe⁹ nonne moyses/nõne fideliũ alij talit̃ expectauerunt/qñ psequebat̃ vn⁹ mille ⁊ duo fugabãt.c.milia?ẽto securiori fiõ,p h̃ scisma tefiniẽdo/põt in opitulatiõis dõne assistẽtia spãli/ p tractatũ vniuersalis ꝯcilij spes bñt? Et q̃s obsecro tãte psũptiõis inueniri poterit/vt det̃minatis p tot viros celebrẽmos/ꝓpriã opinionẽ vel pferret/vel eoꝝ dicamẽ nõ imitaret̃. Piũ q̃z sentire est vt nõ nisi viã mediã/viã pacificã/ ⁊ vtrobiq̃z honorabilẽ/sentẽtiaret ꝯciliũ. Nec tñ ignoro multas circa hec ⁊ alia/suboriri difficultatũ nebulas. Qz eas oẽs lux dõne legis suis radijs facilit̃ eijceret / si nõ vltra cernicosa ꝯtradicẽdi libido ostiterit Si oculos rationis neq̃z segnities inq̃rendi clauserit/ neq̃z ruditas obtuderit / neq̃z eos lippitudo carnalitatis/ neq̃z curaꝝ puluis/ neq̃z fum⁹ psumptõnis suffoderit/ neq̃z postremo malitia cecauerit q̃ min⁹ apparere possit gratia dei saluatoris nr̃i. Ita studiositas p zelũ stimulata ꝓgebat in lõgius. Cui⁹ ego fmonez interrũpens/ ⁊ finiens/ exclamaui Appareat o vtinã bone iesu paꝝ nr̃a. salus nostra. appareat tandẽ aliq̃ gratia tua/ vt p⁹ illustrationẽ sincerã/ ⁊ agẽda videamus ⁊ ad ea q̃ viderim⁹ ipledã ꝯualescam⁹. Res q̃ppe i obscuro nimis demersa ẽ. nã ⁊ nob caligines/ puluereq̃z difficultatũ ãbulando spõte suscitam⁹. Deest insup apõ mlt̃os gratia hũani auxilij/ q̃ sil̃ apparere ⁊ cooperare debuerat gratie dei. Obfuscat eã pte rea vel abscõdit amor ꝓrius / q̃rens q̃ sua sũt/ ⁊ incircũciso corde ãbulãs p⁹ desideria carnalia/ atq̃z secularia/ neq̃z sobrie neq̃z iuste neq̃z pie viuẽs in h̃ seculo/ q̃si non expectaret btãm illã spem q̃ sola desiderãda ẽ. sola velut enceniũ dõne gratie iugit̃ postulanda. Prouideat meliora vicinioraq̃z saluti gratia eadẽ dei ⁊ saluatoris nostri h̃ nos iustificãs/ ⁊ glorificãs in futuro amẽ.

Finit fmo de circũcisiõe corã papa apõ Tarasconam. Anno. Mcccciij.

Epistola eiusdẽ ad dominũ aurelianen. de fmone pcedent.

Serenissimo pncipi ⁊ militi regis poli/ dño aurelianẽ. Guus Johes cãcellari⁹ eccie pisien̄ indign⁹/ obsequiũ bũile. pacisq̃z psentis cũ et̃na/ donũ felicit̃ adipisci. Multa hacten⁹ sepsi strenuissime dñe. Plima dixi q̃ ad ecclastica pacẽ vtilia videbãt̃/ pseq̃ pacẽ exilãtẽ/ latratu q̃ potui / ego de genere catul⁹/ offerẽs insup p virili portõe ad opus tabnaculi dei/ cũ hoĩbꝫ/ ea q̃ ꝗ manu sua videbar suscepisse. Nec ĩgro posse ea a tot capitibꝫ/ ivarias facile traduci sniias ⁊ forsan aduersas/ q̃ tñ oia si cũ distictiõe tpm circũstãtiaꝝ q̃z sese offerẽtiũ mltiplicitate pẽsari dig̃ fuerint/ arbitroꝝ ea iuenturi nexu ꝯcordi vitat⁹ int̃ se iũcta eẽ/ vtpote q̃ circa idẽ cẽtrũ eundẽq̃z cardinẽ pij ꝗsideriꝫ voluebãt̃. Viã itaq̃z cessionis bñ practicatã/ ego breuissimã ⁊ optimã cẽsui/ iudicans ad ei⁹ receptõz fm ꝓpatõez animi/ ãbos cõtẽdẽtes de papatu iure dõne ꝯstrictos. Nec erat q̃ allegarẽt coactõz. Vellẽt itaq̃z coge bat nẽo. Porro in ꝯclusiõe substractionis nõ affui/ quã tñ ꝯclusã ipugre ptinaci aiositate nõ psũpsi. Qz postq̃z dñs nr̃ Benedict⁹ viã cessionis/ ⁊ alia q̃ petebãt̃ accõmoda,p pace/ ⁊ reformatõe eccie dict⁹ ẽ accep tasse/ opponit se puitas mea/ cũ odijs ⁊ discrimibꝫ nõ modicꝫ/ vt ipe neq̃z papatũ de facto irreuersibilẽ amisisse/ neq̃z hereticus aut scismatic⁹ indicãdo eẽ cãret̃. Placuit q̃ q̃z restõ quã ⁊ pdicaui corã celeberrimo cetu ppl'oꝝ. Per hãc itaq̃z/ ab ea nr̃a secũ vnita/ portũ pacis general' attigere facil⁹ spabãt̃ Deniq̃z nõ tã missus quã coact⁹ legat⁹ ad dominũ nr̃m sup hac materia / p pte vniuersitatis pclarissime studioꝝ/ cui ego fili⁹ negare potui nihil/ ꝓposui pmo massilie De hic tarascone fmonẽ hũc/ quẽ decor⁹ psentie vestre nobilissime fulgor illustrauit. Hũc fmonẽ siẽ ⁊ pũtẽ ꝓpositõz / postulare dignata ẽ celsitudo vr̃a ab exiguitate mea/ q̃lis ãt ego sũ vt l'h̃ vel aliõ q̃ ꝓpriã denegar̃ psũpseri? accipite itaq̃z fmonẽ q̃liscũq̃z ille ẽ/ vbi aliq̃ sed pauca ex dictat⁹/ in margine posita sũt/ q̃ breuitas pceps eripuit ne pferrẽ. Bñ valeat pclara dñatio vr̃a/ ad cõem pacẽ/ ⁊ ꝓpriã salutẽ ꝯsequẽdã/ septũ tarastone Ann do. Mcccciij. i vigilia epiphanie

Epl'a dño cameracensi existẽti in curia.

Decreuerã ruerende pat̃. ⁊ pceptor singularis accurati⁹ si vacasset per dictatũ/ q̃dã scribere ꝯq̃stur⁹ ꝗ sinistra vel interptatõe/ vl'relatiõe dictoꝝ imo pluriũ non dictorum in fmone circũcisiõis habito tarastone coram domino nostro/ tempore legationis mee pro parte alme vniuersitatis parisiensis matris mee.

Experior itaq; verā eē comiti sniam nihil eē qn male narrādo possit deteriorari. Dāc ego eē vnā ex maxis difficultatib estimo/q̄ reddūt offīm p̄dicationis onerosissimū. q̄s difficultates atq; discrimia Greg. ⁊ Aris. q̄libet in suo pastorali/⁊ Aug. iij. de doctrina cp̄iana/copiosissime narrauerunt. Fit enī plerūq; (hoc ꝓ centies expto) vt p̄ntes in fmone aliq̄/non solū deprauēt bn̄dicta sed ea q̄ nullo mō dicta sūt/ꝯstant affirmēt pro platis. Stultorq; quid infinit⁹ est nūcrus. Est tn̄ sapiētis assertio/Stult⁹ n̄ capit ea prudētie/nisi ea dixerꝭ q̄ ea sank in corde suo. Ueꝝ q̄z ē dictū apuley m̄tos eē q̄ sol' auribꝫ corpis philosophank/ intellectū ea vel nullū hn̄t/ vel illū varīāt pr varietate passionū ⁊ affectionū/ quēadmodū in sonitu cāpanarū sumim⁹ argumētū/ Dicunt ei (vt vulgari more loq̄r) qd volum⁹. Porro mihi ꝯsci⁹ suz/ nihil ptulisse tūc/ qd n̄ eēt sacre fidi/ monitisq; salubribꝫ accōmod. ⁊ examinata vitate stabilitū. Nihiomin⁹ q̄t bōe ie/su sup eodē fmone mihi relata sūt/ q̄ ne dū nō dixerā/ sz nec cogitauerā. Quot peuerse capta ⁊ puersius ipugta audacter assere/re q̄sdā postmodū p̄ntes/ viderint ipi quo studio vel ꝯdicendi vel vane cōplacēdi/ seu zelo vel ig̃rantia moti/ q̄fisse veritates per me positas ipugnare/ ⁊ p rōes palā errone as/ sz nolo seq̄ relationes solas hoīm in tāto negocio defendēde veritatis/ ne pugnemus/ vt dicit in tenebris. Habuissent igit dictorū meorum formā ꝓpriam/ ⁊ limitatione/ adeo vt transpositō sepe vel omissio vnius vocabuli sniam variasset/ habuissent in q̄ forma ipam/ habuissem viceuersa solide q̄ dixissent/ nūq; refugissem p veritatis defensione ꝯgredi. sz q̄d agerē /nihil obiectū est qd struerim/ dū essem p̄ns/ potensq; verbotenus rn̄dere/ sed longo postmodū intuallo me absente ⁊ surdo vocibꝫ eorq; plurima/ variaq; in oppositū dicta predicataq; ego solis rumoribꝫ accepi/ q̄bꝫ cur non magno conatu rn̄dere pauerim iaz exp̄ssi. Nouissime āt hesterno vespe scp̄sit ecvn⁹ amicꝭ fidelissimis/ se audisse ab altero/ q̄ similiter audierat ab alijs grauibꝫ (vt dicebat) viris me dixisse in ter cetera q̄ homīe in articulo mortis exīte q̄libet sacerdos hz eēlem ptātem cū papa in indulgētijs dandis/ a pena ⁊ culpa. Hanc vo assertionē certissim⁹ sum nec sensisse nec dixisse/ quāquā si de potestate ordinis in casu necessitatis fieret locutio/ scitū est satis/ q̄d doctores sententiēt Denicq; quid dixerim/ vn̄ error talis potuerit/ in aliquibꝫ parꝭ forsan aduertēnbꝫ ad vborꝭ formā/ elici. Pono diffusiori fmone i cartula colligata p̄ntibꝫ. Tu p̄ctor sapiētissime coram tuis oculis tot⁹ palam sū/ tibi int⁹ ⁊ in cute not⁹. Digneris accipe baculū defensionis mee in h̄ articulo/ q̄ appbēso/ voces oppositas/ si ita dignū visuz fuerit/ valeas cōpescere. Postremo totū ipm sermonē quē bacten⁹ recōditū ab sq; mltiplicatōe in alias man⁹ babui/ mittere (si ita cē sueris) pat⁹ sum: intētione talis finis. Det dn̄s ipe bn̄ valere iugit in dno/ ad ꝯsecutō nē btē spei/ ⁊ ad vnionē celerius remeandā in regionē ecclesie sancte dei.

Sermo factus coram Alexandro papa per magistrum Johannem de Gerson cancellariū parisieū. In die ascensionis domini.

Adiuua rex celestis ⁊ tu regina genitrix vbigo pauperem ⁊ inopem de regno israelitico locuturum.

Domine si in tempore hoc restitues regnum israel. Originaliter Actuū. i. ca. ⁊ recitatur in epistola presentis festiuitatis. Non sum nescius beatissime pater/ vosq; cardines orbis terrarum/ ⁊ ceteri domini sapientia clara fulgentes/ me subire sermonis onus prorsus impar exiguis viribus. Idcirco pulsabo ianuas deuote/ regis celestis/ vt impfectuz meum suppleat. humili det gratiaz. linguā infantis faciat disertam. Et quo facilius exaudiar oretur pariter eius pia genitrix/ illicq; salutatio presentetur angelica. Aue gratia plena ⁊c. Domine si in tempore hoc ⁊c. Quesierunt hoc apostoli ab ascendente domino. eisdem quidem verbis. sz sensu vario. qua varietate breuitatis studio preterita. quoniam duplex est regnum israel. hoc est videntium deum. alteruz celeste triumphantis ecclesie/ cuius ciues deum vident per speciem. alterum terrestre militantis. cuius ciues deum intuentur per fidem Dicā primū quō celestis/ deinde treni ruinas ascēsio dn̄ica hodie restituerit. Hanc mihi ptitionē n̄ me⁹ sensus sz diuin⁹ ꝯtulit ap̄ls. a q̄ scp̄tū memī deū p̄rez ꝓpositisse in dispēsatōe plenitudis tpm istaurare oia in xpo q̄ in celis ⁊ que in terra sunt. Ecce me